การพัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

นางสายฝน เล่าเรียนดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2560

The Development of Bilingual Story Books to Develop Thai Language Speaking Abilities of Tai Yai Tribe Preschool Children in Mae Hong Son Province

Mrs. Saifon Laoreandee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University
2017

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ชื่อและนามสกุล นางสายฝน เล่าเรียนดี

แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หรดาล

2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรมจุ้ย

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2561

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.รังรอง สมมิตร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หรดาล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรมจุ้ย)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา รุ่งโรจน์วณิชย์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ผู้วิจัย นางสายฝน เล่าเรียนดี **รหัสนักศึกษา** 2552100121 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หรดาล (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรมจุ้ย **ปีการศึกษา** 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด และ (2) เปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่าหนังสือนิทานสองภาษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 11 คน ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนบ้านกุงไม้สักมิตรภาพที่ 98 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หนังสือนิทานสองภาษา แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา และแบบวัดความสามารถในการพูดภาษาไทยกลาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และการทดสอบเครื่องหมาย

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) หนังสือนิทานสองภาษาที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และ (2) เด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านกุงไม้สักมิตรภาพที่ 98 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษามีความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ หนังสือนิทานสองภาษา ความสามารถในการพูดภาษาไทยกลาง เด็กปฐมวัยชนเผ่าไทยใหญ่

Thesis title: The Development of Bilingual Story Books to Develop Thai Language Speaking Abilities of Tai Yai Tribe Preschool Children in Mae Hong Son Province
Researcher: Mrs. Saifon Laoreandee; **ID:** 2552100121;
Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);
Thesis advisors: (1) Dr. Arunee Horadal, Associate Professor;
(2) Dr. Somkid Promjouy, Associate Professor; **Academic year:** 2017

Abstract

The objectives of this study were (1) to develop bilingual story books based on the set quality criterion; and (2) to compare Thai language speaking abilities of Tai Yai tribe preschool children in Mae Hong Son Province before and after undertaking bilingual story telling activities.

The sample comprised 11 preschool children, 5-6 years old, who were studying at the first and second kindergarten levels during the first semester of the 2017 academic year at Ban Kungmaisak Mittapap 98 School in Mae Hong Son province, obtained by multi-stage sampling. The research instruments used were bilingual story books, bilingual story telling activities management plans, and a Thai language speaking ability test. Statistics employed for data analysis were the mean and Sign Test.

The research findings showed that (1) the developed bilingual story books had quality at the highest level as evaluated by the experts; and (2) the post-experiment Thai Language speaking abilities of Tai Yai tribe preschool children at Ban Kungmaisak Mittapap 98 School in Mae Hong Son province undertaking bilingual story telling activities was significantly higher, at the .05 level, than their pre-experiment counterpart abilities.

Keywords: Bilingual story book, Thai language speaking ability, Preschool children, Tai Yai tribe

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หรดาล อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และรองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรมจุ้ย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการดำเนินงานการวิจัยครั้งนี้อย่างใกล้ชิด นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ นางกนกพร กิติเลิศ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลแม่ฮ่องสอน นางอำภา บุญคำมา ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านท่าโป่งแดง นางศศิประภา ชมถิ่น ครูโรงเรียนอนุบาลปาย (เวียงใต้) นายวิโรจน์ ปัญญาเยาว์ ปราชญ์ชาวบ้าน และนายตอก๊ะ จิรวัฒนากุล ปราชญ์ชาวบ้าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี....

คุณความดีและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา บุคคลในครอบครัว และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้

สายฝน เล่าเรียนดี
มกราคม 2561

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ
กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ
สารบัญตาราง ..... ฌ
สารบัญภาพ ..... ญ
บทที่ 1 บทนำ 1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1
วัตถุประสงค์การวิจัย 3
สมมติฐานการวิจัย 3
ขอบเขตการวิจัย 3
นิยามศัพท์เฉพาะ 4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 5
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าไทใหญ่ 6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน 7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดภาษาที่สองของเด็กปฐมวัย 25
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 47
การเก็บรวบรวมข้อมูล 50
การวิเคราะห์ข้อมูล 50
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 53
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหนังสือนิทาน 53
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย
ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา 55
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 59
สรุปการวิจัย 59
อภิปรายผล 61
ข้อเสนอแนะ 65
บรรณานุกรม 66

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก 73
ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ 74
ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ 76
ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 78
ง การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวิจัย 113
จ การวิเคราะห์ความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย ชนเผ่าไทใหญ่ 121
ประวัติผู้วิจัย 123

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 พัฒนาการทางภาษาและการพูดของเด็ก 3-6 ปี 31
ตารางที่ 3.1 การวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง 50
ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์คุณภาพของหนังสือนิทานเป็นรายเล่ม 53
ตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์คุณภาพของหนังสือนิทานเป็นรายองค์ประกอบ 54
ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการพูดภาษาไทยกลาง ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเป็นรายบุคคล (คะแนนเต็ม 40 คะแนน) 55
ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการพูดภาษาไทยกลาง ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา ในภาพรวม 57
ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของ เด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา เป็นรายองค์ประกอบ 58

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 4.1 เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาเป็นรายบุคคล 56

บทที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษา คือระบบที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการคิดและการติดต่อสื่อสาร ประกอบด้วยสัญลักษณ์ที่อยู่รวมกันอย่างมีแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่มนุษย์อาศัยอยู่ (วรนาท รักสกุลไทย และนฤมล เนียมหอม, 2549, น. 10-11) ภาษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำหรับการคิด ซึ่งจะนำไปสู่พัฒนาการทางเชาว์ปัญญาในขั้นสูง อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้โดยเป็นสื่อกลางที่ช่วยให้มนุษย์ถ่ายทอดความคิดที่เป็นนามธรรมได้ (นฤมล เนียมหอม, 2561) เด็กปฐมวัย เป็นช่วงที่มีพัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้ภาษาของเด็กเกิดจากการที่เด็กได้ฟังและมีโอกาสพูดคุยกับคนอื่น โดยมีสิ่งเร้า เช่น ดูภาพ ฟังเพลง ดูภาพจากนิทานที่ช่วยให้เด็กสนใจและกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น อยากซักถามด้วยคำถามแบบเด็กๆ ทำให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น (วิลาวัลย์ โชติเบญจมาภรณ์, 2542, น.49-51) ดังที่ Piaget (1980, อ้างถึง โยธิน ศันสนยุทธ และคนอื่นๆ, 2553 ,น. 135) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การเรียนรู้ภาษาเป็นผลมาจากความสามารถทางสติปัญญา และการมีปฏิสัมพันธ์กับโลกรอบตัว เด็กจะเป็นผู้รับสิ่งแวดล้อมโดยการใช้ภาษาของตน นอกจากนี้ Vygotsky (1978 อ้างถึงใน วรนาท รักสกุลไทย และนฤมล เนียมหอม, 2549, น. 10-14) ยังได้กล่าวว่า ภาษาเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับการคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการพูด ซึ่งการพูดนับเป็นทักษะหนึ่งของภาษาเป็นทักษะการคิดพื้นฐาน ที่บอกแน่นอนว่าจะพูดเพื่อถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับอะไรและเพื่ออะไร

ภาษาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมาพร้อมกับมนุษย์ และเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มคน ตลอดจนมีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน และต่อไปในอนาคต ทุกชนชาติมีภาษาที่ใช้สื่อสารภายในกลุ่มสังคมของตน ดังนั้น ภาษาจึงมีความแตกต่างกันไป ทั้งด้านการพูด การเขียน และการอ่าน เช่นเดียวกับภาษาไทย ที่มีเอกลักษณ์ของความเป็นไทย เป็นภาษาที่ใช้สื่อสารภายในประเทศ แต่ภาษาไทยยังมีภาษาย่อยซึ่งเรียกว่าภาษาถิ่นที่พูดบริเวณใดบริเวณหนึ่งของประเทศ (สมทรง บุรุษพัฒน์, 2543, น. 27-29)

ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่พูดในบริเวณหนึ่งและมีความแตกต่างกันด้านเสียง คำศัพท์และไวยากรณ์จากภาษาย่อยที่พูดในบริเวณอื่น เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ใช้ภาษาถิ่นจะเรียนรู้ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่ แต่เมื่อเข้าโรงเรียนต้องอยู่ในบริบทของการใช้ภาษาไทยกลาง ซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ ภาษาไทยกลางจึงเป็นภาษาที่สองที่เด็กต้องเรียนรู้ เด็กในกลุ่มดังกล่าวจึงต้องเผชิญกับปัญหาเรื่องช่องว่างในการสื่อสารระหว่างเด็กที่ใช้ภาษาไทยกลางไม่ได้ กับครูหรือพี่เลี้ยงซึ่งใช้ภาษาไทยกลาง (ศิริมาศ แก้วเจริญวงศ์, 2541 อ้างถึงใน วรนาท รักสกุลไทย และนฤมล เนียมหอม, 2557, น.10-14)

สำหรับเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่หนึ่งนั้นมักจะมีปัญหาอย่างมากโดยเฉพาะจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนเด็กปฐมวัยมานานกว่า 9 ปี ประชากรพื้นเมืองร้อยละ 40 เป็นชนเผ่าไทใหญ่ ซึ่งมีภาษาเป็นของตนเองทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เรียกว่าภาษาไทใหญ่ (ไต) หรือลีกไต ซึ่งภาษาไทใหญ่นี้มีความแตกต่างจากภาษาไทยกลางอย่างมากทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2543, น. 43) เช่นคำว่า “เดินไป” ภาษาไทใหญ่พูดว่า “ไป๋กว่า” คำว่า “วิ่ง” จะพูดว่า “แอ่น” คำว่า “ไปเที่ยว” พูดว่า “กว่าเหล่” คำว่า “ลูกโป่ง” จะพูดว่า “หมากปองลม” เป็นต้น จึงทำให้เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ใช้ภาษาไทใหญ่และไม่ได้เรียนภาษาไทยกลางมาก่อน เมื่อเข้าเรียนในระดับชั้นอนุบาลทำให้ไม่สามารถสื่อสารเป็นไทยกลางได้ การที่เด็กต้องพูดภาษาไทยกลางซึ่งเป็นภาษาที่สองของเด็กและมีภาษาถิ่นเป็นภาษาแม่นั้น ถ้าเด็กถูกปิดกั้นทางภาษาโดยไม่ยอมให้คิดและแสดงออกเป็นภาษาที่เด็กถนัด การเจริญงอกงามทางสติปัญญาก็จะชะงักโดยเฉพาะในเด็กเล็กๆ ในทางตรงข้ามถ้ามีความมั่นคงของภาษาถิ่น ก็จะช่วยส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ภาษาไทยกลางได้อย่างรวดเร็วและราบรื่น การเรียนรู้ของเด็กจะประสบผลสำเร็จเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ ซึ่งการจัดประสบการณ์ทางภาษาสำหรับเด็กสองภาษา ครูควรทำความเข้าใจว่าการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองมีความแตกต่างกัน การทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวจะนำไปสู่การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมต่อไป เป็นต้นว่าในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ต้องมีการสนทนาพูดคุยกันระหว่างครูกับเด็ก ถ้าครูไม่เข้าใจภาษาของเด็ก และเด็กไม่เข้าใจภาษาของครู จะทำให้ทั้งครูและเด็กเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ดังนั้น นอกจากครูต้องใส่ใจเรียนรู้ภาษาของเด็กแล้ว ครูต้องช่วยเด็กรู้และเข้าใจภาษาของครูด้วยเช่นกัน ซึ่งวิธีการมีอยู่ด้วยกันหลากหลาย เช่น การพูดคำคล้องจอง การร้องเพลง หรือการเล่านิทาน ฯลฯ

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้นิทานนับเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เด็กสนใจเป็นอย่างมากเพราะเด็กส่วนใหญ่ชอบฟังนิทาน โดยเฉพาะเด็กอายุระหว่าง 5-6 ปี จะสนใจสิ่งอยู่รอบตัวมากขึ้น มีอารมณ์ขัน รักสนุก ชอบฟังนิทานต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ ชอบคำซ้ำๆ นิทานจึงเป็นสื่อช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ของเด็กได้เป็นอย่างดี ช่วยฝึกทักษะด้านการฟัง มีสมาธิ และช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางภาษา

นิทานมีความสำคัญกับเด็กปฐมวัยอย่างมาก นอกจากนิทานจะช่วยตอบสนองความต้องการทางธรรมชาติของเด็ก ช่วยให้เกิดความบันเทิง ผ่อนคลายอารมณ์และเกิดความสนุกสนานแล้ว นิทานยังช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ทางความคิด และมีจินตนาการ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2521, น. 24) ครูปฐมวัยสามารถนำนิทานมาใช้ฝึกทักษะทางภาษา ด้านการพูดให้กับเด็กปฐมวัยได้ เพราะเด็กปฐมวัยชอบฟังนิทานเป็นชีวิตจิตใจ และในระหว่างการเล่านิทานอาจมีการสนทนาซักถามโต้ตอบหรือการเล่าค้างไว้แล้วให้เด็กได้ต่อเติมตามจินตนาการ ซึ่งสามารถกระตุ้นให้เด็กคิดและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวหรือตัวละคร หลังจากการเล่านิทานจบแล้วอาจจะมีการถามคำถามหรือเล่นเกมเช่น ปริศนาคำทาย การแสดงบทบาทสมมติ หรือการเล่าเรื่องย้อนกลับโดยให้เด็กๆ ช่วยกันเล่าก็ได้

ผู้วิจัยซึ่งเป็นคนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นและสามารถใช้ได้ทั้งภาษาไทยกลางและภาษาถิ่นคือภาษาไทใหญ่ ทั้งยังเข้าใจสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมในท้องถิ่น ได้ทราบปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ว่า เด็กส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้อง ไม่รู้คำศัพท์ที่จำเป็นต้องใช้ใน

ชีวิตประจำวันเป็นภาษาไทย หรือการพูดเป็นประโยคก็จะมีภาษาถิ่นแทรก หรือเป็นภาษาถิ่นทั้งหมด ผู้วิจัยจึงคิดว่าการพัฒนาหนังสือนิทานให้มีความแตกต่างจากหนังสือนิทานทั่วไป ใช้ทั้งภาษาไทยกลางและภาษาถิ่น เมื่อเด็กได้ฟังนิทานหรือเปิดหนังสือดูแล้วก็จะเรียนรู้คำศัพท์ได้ทั้งสองภาษา และเมื่อได้ยินบ่อยๆ ครั้ง ก็จะสามารถพูดออกมาได้อย่างถูกต้อง และนอกจากในด้านการใช้สองภาษาแล้ว นิทานบางเรื่องยังสามารถสอดแทรกวัฒนธรรมและประเพณีของชนเผ่าไทใหญ่ด้วย และในส่วนของผู้ปกครองเด็กที่อ่านภาษาไทยกลางไม่ได้แต่สามารถอ่านภาษาไทใหญ่ได้ ก็สามารถนำนิทานที่พัฒนาขึ้นไปอ่านให้เด็กของตนเองฟังได้

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่พัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดของเด็กปฐมวัย ชนเผ่าไทใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพราะนอกจากจะได้ประโยชน์คือ ได้หนังสือนิทานแล้วยังได้แนวทางในการพัฒนาการพูดภาษาไทยกลางให้กับเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่นด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 เด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษามีความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

4.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ ที่กำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน วันละ 25 นาที

4.3 กิจกรรมที่ใช้ในการทดลอง

การทดลองนี้ เป็นการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาในกิจกรรมเสริมประสบการณ์

4.4 ตัวแปรที่ศึกษา

4.4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หนังสือนิทานสองภาษา

4.4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถด้านการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 หนังสือนิทานสองภาษา หมายถึง หนังสือที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก ทั้งเรื่องของคน สัตว์ สิ่งของ เครื่องใช้ หรือสถานที่ต่างๆ โดยใช้ภาษาไทยกลางและภาษาไทใหญ่เขียนประกอบภาพที่มีสีสันสวยงาม สอดแทรกวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นและคุณธรรมจริยธรรม และมีความสนุกสนาน

5.2 การใช้นิทานสองภาษา หมายถึง การใช้นิทานสองภาษาเล่าให้เด็กฟังในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นการเล่านิทานโดยการเล่าปากเปล่า และเล่าประกอบสื่อเป็นภาษาไทยกลางและภาษาไทใหญ่สลับกันตลอดทั้งเรื่อง

5.3 เด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ หมายถึง เด็กชายหญิงชนเผ่าไทใหญ่ที่พูดภาษาไทใหญ่เป็นภาษาแม่ อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนบ้านกุงไม้สักมิตรภาพที่ 98 จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5.4 ความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลาง หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาไทกลาง ถ้อยคำในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ประกอบด้วยการพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยคและการพูดเล่าเรื่อง

5.4.1 การพูดคำศัพท์ หมายถึง ความสามารถในการพูดและบอกชื่อคำศัพท์

5.4.2 การพูดเป็นประโยค หมายถึง การนำคำมาเรียงเชื่อมต่อแล้วพูดออกมาเป็นประโยคที่ประกอบด้วยประธาน กริยา มีความหมายสอดคล้องกับภาพหรือเหตุการณ์

5.4.3 การพูดเล่าเรื่อง หมายถึง การพูดเป็นประโยคที่ต่อเนื่องเป็นเรื่องราวจากเหตุการณ์ในภาพหรือจินตนาการ

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

6.1 ได้หนังสือนิทานสองภาษาที่มีคุณภาพ สามารถส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่

6.2 ได้พัฒนาความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางให้เด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่

6.3 ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมโดยใช้ภาษาไทยกลางและภาษาไทใหญ่เพื่อฝึกความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่

บทที่ 2
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าไทใหญ่
- 1.1 ความหมายและความเป็นมาของชนเผ่าไทใหญ่
- 1.2 ภาษาไทใหญ่

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน
- 2.1 ความหมายของนิทาน
- 2.2 ความสำคัญและประโยชน์ของนิทาน
- 2.3 ประเภทของนิทาน
- 2.4 การเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.5 การสร้างหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.6 รูปแบบและเทคนิคการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดภาษาที่สองของเด็กปฐมวัย
- 3.1 ความหมายและความสำคัญของการพูดภาษาที่สองของเด็กปฐมวัย
- 3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพูดของเด็กปฐมวัย
- 3.3 พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย
- 3.4 ลักษณะการพูดหรือความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
- 3.5 การเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กปฐมวัย
- 3.6 การส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาที่สอง
- 3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดภาษาที่สองของเด็กปฐมวัย

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าไทใหญ่

จังหวัดแม่ฮ่องสอนตั้งอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย เป็นจังหวัดที่มีประชากรน้อยที่สุดในภาคเหนือ โดยประชากรส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 40 มีเชื้อสายไทใหญ่หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าไต ซึ่งคนไทใหญ่นี้มีภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2549, น. 43)

1.1 ความหมายและความเป็นมาของชนเผ่าไทใหญ่

ชาวไทใหญ่มีชื่อเรียกหลายชื่อ อาทิ พม่าเรียกฉาน หรือ ชาน (shan) (ชนิตา รักษ์-พลเมือง. 2531, น. 2-17 อ้างถึงใน เสาร์วัน อินวงศ์, 2548, น. 25-26) ชาวอังกฤษใช้คำว่า “ฉาน” ซึ่งชนเผ่าไทใหญ่นี้ หมายถึง กลุ่มคนที่พูดภาษาไต ซึ่งอาศัยในประเทศพม่า และเนื่องจากถิ่นที่อยู่ของกลุ่มนี้ อยู่ทางทิศตะวันออกของรัฐฉานที่อยู่ใต้การปกครองของอังกฤษ จึงเรียกว่า ฉานตะวันออกหรือ Eastern Shan นักวิชาการนิยมเรียกชาวไทใหญ่ในรัฐฉานว่า “ฉานตะวันตก” หรือ Western Shan บางทีก็เรียกว่า ไตโหลง หรือไตหลวง หรือไตคำตี้ คนไทยส่วนใหญ่ที่อยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำสาละวิน เรียกตัวเองว่า “ไต” และคนไทยนิยมเรียกกลุ่มนี้ว่า “เงี้ยว” ที่เรียกเช่นนี้ เพื่อให้ต่างไปจากคนไทใหญ่อื่นๆ เท่านั้น

ถิ่นดั้งเดิมของชาวไทใหญ่อยู่แถบลุ่มน้ำสาละวิน ในรัฐฉานมีเมืองสำคัญของรัฐคือเมืองเชียงตุง ในสมัยโบราณอาณาจักรไทยใหญ่เจริญรุ่งเรืองมาก แบ่งการปกครองเป็นรัฐ แต่ละรัฐมีสอว์พวา (Sawbwa) หรือเจ้าฟ้าปกครอง แต่ละองค์มีทหารและกองกำลังปกครองแคว้นของตนและมักจะทำสงครามกันอยู่เสมอ คนไทใหญ่จึงแตกกลายเป็นพวกเล็กพวกน้อย และในที่สุดตกอยู่ในอำนาจของพม่าและอังกฤษตามลำดับ ประชาชนชาวไทใหญ่ส่วนมากยังอาศัยอยู่ในถิ่นเดิมของตน แต่ต่อมาเมื่อนายพลเนวินทำการปฏิวัติในระบอบสังคมนิยมสหภาพพม่า และจัดตั้งรัฐบาลของสภาปฏิวัติขึ้น ชาวไทใหญ่ในพม่าต้องประสบความยากลำบาก ประกอบกับความไม่พอใจในระบอบการปกครอง ชาวไทใหญ่และชาวไทเผ่าอื่นๆ จึงพากันอพยพครอบครัวเข้ามาในประเทศไทยเรื่อยๆ โดยเฉพาะในอำเภอและจังหวัดต่างๆ ทางด้านชายแดนไทย-พม่า ปัจจุบันในประเทศไทยจึงมีชาวไทใหญ่ 2 กลุ่ม คือ ชาวไทใหญ่ที่อพยพเข้ามาอยู่นานแล้ว ซึ่งกลุ่มนี้ได้รับสัญชาติไทยแล้ว เป็นคนไทยเชื้อสายไทใหญ่ถือบัตรประชาชนไทย ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และกลุ่มที่อพยพเข้ามาในช่วงหลังที่ประเทศพม่าเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว

1.2 ภาษาไทใหญ่

ไทใหญ่ หรือ ไต เป็นสาขาหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์ตระกูลไต (บรรจบ พันธุเมธา, 2526, น. 39-43 อ้างถึงใน เสาร์วัน อินวงศ์, 2548, น. 24) หรือไท ที่พูดภาษาตระกูลไต (Tai Language) หรือไท มิใช่มีเฉพาะประเทศไทยเท่านั้น แต่มีกระจายอยู่ทั่วไปในเอเชียอาคเนย์ โดยมีอยู่ในสิบสองปันนา (Xishuangbanna) ของจีน ในรัฐอัสสัม (Assam) ของอินเดีย รัฐฉาน (Shan State) ในพม่า ในไทย (Thai) ในลาว (Lao) และเวียดนาม (Vietnam) ด้วยเหตุที่คนที่พูดภาษาตระกูลไท หรือไต เป็นกลุ่มคนที่มีจำนวนมาก และอยู่ในที่ต่างกัน ทำให้ภาษาพูด ภาษาเขียนผิดเพี้ยนแตกต่างกันไปบ้างตามกาลเวลาและท้องถิ่นนั้นๆ ลักษณะการอยู่ของชาติตระกูลไท หรือไต มักอยู่กันเป็นกลุ่มใหญ่ และนำเอาชื่อท้องถิ่นต่อท้ายคำว่า “ไต” หรือ “ไท” เช่น ไตโหลง ไตดำ

ชนตระกูลไตนี้ แต่ละกลุ่มที่พูดสำเนียงเดียวกันจะอยู่กันเป็นกลุ่มใหญ่เป็นภูมิภาค หรือเป็นรัฐ แม้ว่าจะอยู่ห่างไกลกันมาก ต่างก็เข้าใจว่า ภาษาที่ชนกลุ่มของตนพูดเป็นภาษาไท หรือภาษาไตแท้ ในส่วนศัพท์รากเง้าของภาษานั้นเป็นคำเดียวกันและใช้พูดเหมือนกัน เช่น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือสัตว์ต่างๆ คำศัพท์เหล่านี้เป็นคำไตแท้ ไตทุกกลุ่มจึงใช้ศัพท์เดียวกันนี้พูดและสื่อสารต่อกัน ซึ่งนอกจากมีภาษาพูดเฉพาะแล้วยังมีภาษาเขียนเฉพาะตนด้วย

คนไต หรือไทใหญ่ มีศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนภาษาและสำเนียงพูดที่แตกต่างจากไทยภาคกลาง ดังนั้น จึงสามารถแบ่งสำเนียงหรือการกลายเสียงตามภาษาศาสตร์ ซึ่งมีการกลายเสียง 3 อย่าง คือ

1. การกลายเสียงของพยัญชนะ เช่น ค เป็น ก (คน เป็น กน) ท เป็น ต (ทาง เป็น ตาง)
2. การกลายเสียงของสระ เช่น เอีย เป็น เอ (เมีย เป็น เม) อัว เป็น โอ (วัว เป็น โว)
3. การกลายเสียงของวรรณยุกต์ เช่น เสียงสามัญ เป็นเสียงจัตวา (กิน เป็น กิ๋น)

สรุปแล้วชนเผ่าไทใหญ่หรือคนไต เป็นชนเผ่าที่อาศัยอยู่มากในรัฐฉาน ส่วนในประเทศไทยส่วนมากอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ชนเผ่าไทใหญ่จะมีศิลปวัฒนธรรม และภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ใช้แตกต่างไปจากคนในท้องถิ่นอื่นๆ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

หนังสือนิทาน เป็นสื่อประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัย ที่จะส่งเสริมพัฒนาการให้เด็กมีความพร้อมทางภาษาโดยเฉพาะการพูด โดยมีรายละเอียดที่จะศึกษาเกี่ยวกับนิทาน ดังนี้

2.1 ความหมายของนิทาน

นิทานเป็นเรื่องที่สร้างความรื่นรมย์แก่ผู้เรียนหรือเด็กๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งนิทานที่เล่าสามารถสอดแทรกวัฒนธรรมของแต่ละชาติ เป็นวิธีการที่สามารถกระตุ้นความสนใจแก่ผู้เริ่มเรียนภาษาโดยเฉพาะกับเด็ก เพราะเรื่องที่นำมาเล่านั้น ผู้เรียนสามารถรับรู้อารมณ์และเรียนรู้วัฒนธรรมจากเรื่องที่ฟัง ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของนิทานไว้ทั้งที่คล้ายกันและที่ต่างกัน ดังนี้

นักการศึกษาที่ให้ความหมายไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

จิราพร ปั้นทอง (2550, น. 30) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องเล่าสืบต่อกันมาหรือแต่งขึ้นใหม่เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน และสามารถสอดแทรกแนวคิดเพื่อให้เด็กนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร (2553, น. 40) ให้ความหมายของนิทานไว้ว่า นิทาน คือ เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและสอดแทรกคติธรรม ความรู้ต่างๆ เพื่ออบรมสั่งสอน

กรรณิการณ์ พงศ์เลิศวุฒิ (2547, น. 28-29) กล่าวไว้ว่า นิทานเป็นเรื่องเล่าที่แต่งขึ้นมาด้วยการผูกเรื่อง โดยอาศัยประวัติของคนจริงบ้าง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงบ้างหรืออาจเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นมาจากความคิดสร้างสรรค์ จุดประสงค์เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและแฝงด้วยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้ผู้ฟังนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

เมตตา บุญยะศรี (2552, น. 54) ให้ความหมายของนิทานไว้ว่า นิทานเป็นเรื่องเล่าที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน สอดแทรกคติสอนใจ อาจจะเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่ หรือเรื่องที่เล่าต่อๆ กันมาทางวาจาก็ได้

ขวัญนุช บุญยู่ฮง (2546, น. 27) กล่าวว่า นิทานหมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา หรือเรื่องที่แต่งขึ้นมาจากจินตนาการหรืออิงความจริง มีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินสอดแทรกแง่คิด คติสอนใจ หรือความรู้เอาไว้ด้วย

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539, น. 8) ได้ให้ความหมายของนิทานว่าหมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นการผูกเรื่องขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนานตลอดจนแทรกแนวคิด เพื่อให้เด็กนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต

ไพพรรณ อินทนิล (2534, น. 11) ได้ให้ความหมายของนิทานไว้ว่า นิทานเป็นเรื่องที่เล่ากันมาตั้งแต่สมัยโบราณ ซึ่งตรงกับคำว่านิทานกถาในภาษาบาลี ส่วนคำว่านิทานของภาษาบาลีแปลว่าเรื่องเดิม เรื่องที่ผูกขึ้นและเรื่องที่อ้างอิง

สัณหพัฒน์ อรุณธารี (2542, น. 2) ได้ให้ความหมายว่า นิทานคือเรื่องที่มีผู้แต่งขึ้นใหม่ หรือเป็นการเล่าสืบต่อกันมา เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้ฟังเป็นสำคัญและสอดแทรกความรู้หรือคุณธรรมเป็นส่วนประกอบ

วิไล มาศจรัส (2551, น. 13) กล่าวว่า นิทาน หมายถึงเรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งในหลายอย่างของมนุษย์ เป็นสิ่งที่มีความหมาย มีคุณค่า ซึ่งนิทานนั้นจะมีทั้งนิทานที่เล่าปากเปล่า จดจำกันมาแบบมุขปาฐะ และนิทานที่เขียนบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

กิ่งแก้ว อัตถากร (2519, น. 12) ได้ให้ความหมายของนิทานไว้ว่า นิทานหมายถึงเรื่องเล่าสืบต่อกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ถ่ายทอดถ้วยวิธีมุขปาฐะ แต่ก็มีส่วนมากที่บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

มาณวิกา บุญรินทร์ (2553, น. 8) กล่าวถึงความหมายของนิทานว่า หมายถึง เรื่องเล่าที่เล่าติดต่อกันมาช้านาน หรือเรื่องที่แต่งขึ้นมาเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน กล่อมเกลาจิตใจผู้ฟัง ให้คติสอนใจ หรือเรื่องราวที่มุ่งให้เนื้อหาความรู้ต่างๆ เพื่อการสืบสานเล่าต่อ

และนักการศึกษาที่ให้ความหมายแตกต่างไปจากท่านอื่นๆ ดังนี้

เรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป (2550, น. 7) กล่าวไว้ว่า นิทานคือ ความหมายที่สำคัญของชีวิต ด้วยเพราะนิทานคือกระบวนสำคัญในการสร้างคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมอันดีงามให้เกิดแก่ชีวิตผ่านกระบวนการที่สนุกสนาน เต็มไปด้วยจินตนาการที่มีชีวิตชีวาเพื่อให้เด็กได้รับรู้เรื่องราวและซึมซับพฤติกรรมที่ผู้ใหญ่ต้องการปลูกฝังบ่มเพาะโดยไม่ต้องถามเหตุผลหรือความเป็นไปได้ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ยังช่วยประคับประคองให้เด็กเกิดการพัฒนาตนเองให้เติบโตอย่างงดงาม ร่มเย็นและเป็นสุข

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า นิทานหมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อๆ กันมาหรือเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นจากจินตนาการ หรือความจริง เป็นเรื่องราวที่สนุกสนานมีคติสอนใจเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งนิทานนี้อาจจะถ่ายทอดกันมาด้วยวิธีมุขปาฐะหรือลายลักษณ์อักษรก็ได้

สำหรับความหมายของนิทานในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง หนังสือที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเป็นเรื่องราวเกี่ยวเป็นสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก ทั้งเรื่องของคน สัตว์ สิ่งของ เครื่องใช้ หรือสถานที่ต่างๆ โดยใช้ภาษาไทยกลางและภาษาไทใหญ่เขียนประกอบภาพที่มีสีสันสวยงาม สอดแทรกวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและคุณธรรมจริยธรรมและมีความสนุกสนาน

2.2 ความสำคัญและประโยชน์ของนิทาน

นิทานเป็นเรื่องราวที่มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน น่าสนใจและมีประโยชน์สำหรับเด็ก ดังที่มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของนิทานที่สอดคล้องกัน สุวิมล โฮมวงศ์, 2547, น. 61; ปราณี ปริยวาที, 2551, น. 28-29; สาวิตรี รุณเจริญ, 2549, น. 20-32; พรทิพย์ วินโกมินทร์, 2530, น. 8; บรรพต พรประเสริฐ, 2531, น. 31; กมลวรรณ อังศรีสุรพร, 2554, น. 37; และศศิพรรณ สำแดงเดช, 2553, น. 26; และดวงเดือน แจ้งสว่าง, 2542, น. 15-20 ดังนี้

1. นิทานให้ความบันเทิงและความรู้ นิทานให้ความบันเทิงแก่คนทุกเพศทุกวัยมาตั้งแต่สมัยโบราณ สำหรับสมัยปัจจุบัน นอกจากจะใช้นิทานเป็นกิจกรรมเพื่อความบันเทิงแล้ว ยังมีการนำนิทานมาเป็นกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัย และระดับประถมศึกษาอย่างกว้างขวาง ถ้าครูเล่านิทานเก่ง เด็กจะรักและเชื่อฟัง โดยครูจะฉวยโอกาสใช้นิทานเป็นสื่อแล้วสอดแทรกความรู้ด้านต่างๆ ตลอดจนจริยธรรม คุณธรรมที่ครูต้องการปลูกฝังเข้าไปในเนื้อหาของนิทาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเอกของเรื่องจะทำให้เด็กสามารถจดจำได้ดีเป็นพิเศษ

2. นิทานเป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นความคิดของเด็ก โดยธรรมชาติแล้วเด็กในช่วงปฐมวัยยังเล็กเกินไปที่จะเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรม หรือการพูดอธิบายที่เต็มไปด้วยเนื้อหาสาระที่เคร่งเครียดจริงจัง การผูกเรื่องขึ้นเป็นนิทานจะทำให้เด็กสามารถเข้าถึงคติธรรม ข้อคิด ข้อเตือนใจ จดจำข้อเท็จจริง รวมทั้งได้รับความสนุกสนานตื่นเต้นเช่นเดียวกับ “การเล่น” ซึ่งถือว่า “เป็นงานของเด็ก” โดยนิทานจะมีลักษณะเป็นการเล่นทางความคิดและจินตนาการ อันมีผลโดยตรงต่อพัฒนาการทางสมอง และสติปัญญาของเด็ก

3. นิทานจุดประกายความคิดและสร้างประสบการณ์ทางภาษา ในการเล่านิทานให้เด็กปฐมวัยฟัง หากครูได้กระทำอย่างสม่ำเสมอ นอกจากเป็นการจุดประกายความคิดในเรื่องต่างๆ ให้แก่เด็กแล้ว ครูยังสามารถใช้กิจกรรมการเล่านิทานชักชวนให้เด็กสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเรื่องนิทาน เกี่ยวกับตัวละคร และธรรมชาติที่เกี่ยว ข้องส่งเสริมให้แสดงละครโต้ตอบกัน หรือให้เด็กทดลองเล่านิทานต่อกันคนละประโยคสองประโยค นิทานเรื่องนั้นจะกลายเป็นสื่อให้เด็กได้ฝึกประสบการณ์ทางภาษาที่สนุกสนาน

4. นิทานช่วยปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ นิทานเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การปลูกฝังเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี นอกจากจะผูกเรื่องเป็นเชิงอนุรักษ์โดยตรงแล้ว การที่ครูกำหนดตัวละครให้เป็นสัตว์ ต้นไม้ ก้อนหิน หยดน้ำ เมฆฝน ลำธาร ฯลฯ จะช่วยสร้างสรรค์ความเมตตากรุณา ความเอื้ออาทร และผูกพันกับธรรมชาติให้เกิดขึ้นภายในจิตใจของเด็กได้ เด็กจะมองธรรมชาติรอบตัวอย่างเป็นมิตร และด้วยความรู้สึกว่าธรรมชาติเหล่านั้นเป็นส่วนหนึ่งเดียวกับตัวเขา

5. นิทานทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ นิทานเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประกายแห่งความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้เนื่องจากขณะฟังนิทานความรู้สึกแปลกใหม่ ความฉงนสนเท่ห์ ทึ่ง ประหลาด

ใจ ตื่นเต้น ระทึกใจ ชื่นชมเบิกบานใจ ฯลฯ จะทำให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น ทดลอง อยากทำ อยากสัมผัส

6. นิทานช่วยให้เด็กหายป่วยเร็วขึ้น นิทานเป็นเครื่องประเทืองใจสำหรับเด็กป่วย การที่เด็กป่วยต้องนอนอยู่บนเตียงนานๆ จะทำให้สภาพจิตใจเศร้าหมอง เนื่องจากไม่ได้วิ่งเล่นเคลื่อนไหวตามภาวะธรรมชาติของเด็ก นิทานจะทำให้จิตใจสดชื่น ถึงแม้จะเคลื่อนไหวร่างกายไม่ได้แต่การได้ฟังนิทานทำให้เด็กสามารถเคลื่อนไหวทางความคิดและจินตนาการได้ ความสัมพันธ์ระหว่างกายและจิตใจเป็นสิ่งที่ยอมรับกันโดยทั่วไปทั้งในทางการแพทย์และทางด้านจิตวิทยา เมื่อจิตใจสดชื่นเบิกบานย่อมจะส่งผลสืบเนื่องไปถึงร่างกาย อันอาจจะช่วยให้อาการป่วยของเด็กทุเลาเบาบางลงหรืออาจจะหายป่วยเร็วขึ้นได้

7. นิทานช่วยให้เด็กจิตใจสงบและหลับง่าย นิทานช่วยให้การนอนหลับของเด็กเป็นการพักผ่อนที่สมบูรณ์ ช่วงเวลาก่อนนอนหลับเป็นช่วงหนึ่งในชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัยและเป็นช่วงที่ดีที่สุดของครอบครัว พ่อแม่จะมีเวลาว่างได้อยู่กับลูก และเด็กๆ จะอยู่ในภาวะจิตใจที่สงบ ยินดีรับฟังทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าพ่อแม่ฉวยโอกาสสร้างสัมพันธภาพที่อบอุ่นให้เกิดขึ้น ด้วยการเล่านิทานที่มีเนื้อเรื่องที่สดชื่นงดงาม สงบเยือกเย็น สอดแทรกคติธรรม ข้อเตือนใจที่ดีงาม โดยปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน เด็กก็จะนอนหลับไปด้วยความรู้สึกผ่อนคลาย เก็บเรื่องราวที่งดงามที่ได้ยินได้ฟังนั้นสะสมไว้ในจิตใต้สำนึกสม่ำเสมอ และหล่อหลอมรวมกันเข้าเป็นบุคลิกภาพทางความคิดของเด็ก ซึ่งปรากฏให้เห็นเด่นชัดขึ้นเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่

8. นิทานเป็นสื่อที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กรักหนังสือ และรักการอ่าน ถ้าหากครูจัดหาหนังสือนิทานดีๆ เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก มีภาพโตๆ ชัดเจน สีสันงดงามมาอ่านให้เด็กฟังอย่างสม่ำเสมอ เด็กจะสนใจรูปภาพเมื่อครูอ่านให้ฟังพร้อมทั้งชี้ภาพให้ดู ความสนใจภาพและสนใจเรื่องจะนำไปสู่การสนใจตัวอักษร ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมทางด้านจิตใจและเจตคติของเด็กในเรื่องการอ่าน เป็นการกระตุ้นให้เด็กสนใจใคร่รู้ อยากจะอ่านหนังสือให้รู้เรื่องด้วยตนเอง

9. นิทานช่วยลดความก้าวร้าวและช่วยให้ผู้ใหญ่เข้าใจความต้องการของเด็ก นิทานมีส่วนช่วยให้สุขภาพจิตของเด็กปฐมวัยดีขึ้น สำหรับเด็กที่มีอารมณ์ก้าวร้าวรุนแรง การให้ฟังนิทานจะช่วยทำให้อารมณ์ของเด็กเยือกเย็นลงได้ สำหรับเด็กที่เก็บตัว เงียบขรึม ไม่ช่างพูด ช่างคุย มักจะชอบฟังนิทาน ความสนใจตัวละครในนิทาน จะทำให้เขารู้สึกว่าเขามีเพื่อน เด็กจะรู้สึกเป็นสุขในขณะฟังนิทาน เพราะเป็นโอกาสที่จะได้ใกล้ชิดคลอเคลียผู้ใหญ่ และโดยปรกติเมื่อฟังนิทานเด็กจะเป็นสุขไปด้วย การซักถามพูดคุยระหว่างการเล่านิทาน หลังจากการเล่านิทานจะทำให้ผู้ใหญ่เข้าใจความต้องการของเด็ก และสามารถสนองความต้องการดังกล่าวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

10. นิทานช่วยขยายประสบการณ์ นิทานช่วยขยายประสบการณ์ของเด็กให้กว้างขึ้น ถ้าครู พี่เลี้ยงหรือพ่อแม่พยายามสอดแทรกความรู้ต่างๆ เช่นภาษา คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ ฯลฯ ลงในนิทานที่นำมาเล่าให้เด็กฟัง จะทำให้เด็กมีประสบการณ์ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อนในขณะที่เด็กฟังนิทาน

11. นิทานช่วยเปลี่ยนแปลงบรรยากาศการเรียน นิทานช่วยเปลี่ยนแปลงบรรยากาศการเรียนที่น่าเบื่อหน่าย ในบางขณะเมื่อครูสังเกตเห็นว่าเนื้อหาที่ครูสอนซ้ำซากจำเจ หรือมีเรื่องราวที่

ค่อนข้างจะเคร่งเครียด ถ้าหากครูจะเปลี่ยนบรรยากาศที่น่าเบื่อหน่ายนั้นด้วยการเล่านิทานสั้นๆ คั่นเวลา ก็จะทำให้เด็กกลับมากระตือรือร้นในการเรียนขึ้นอีกครั้งหนึ่งได้

12. นิทานช่วยแก้ไขพฤติกรรม ในเด็กเล็กครูสามารถใช้นิทานแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้เป็นอย่างดี โดยหยิบยกพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งครูได้สังเกตในห้องเรียน ในสนามกลางแจ้ง ในการเล่นของตามมุมต่างๆ ในการตรวจสุขภาพตอนเช้า และในกิจกรรมประจำวันต่างๆ เช่น เล่นของเล่นแล้วไม่เก็บเข้าที่ พูดจาหยาบคาย ทิ้งขยะไม่เป็นที่ ไม่แบ่งปันของเล่นให้เพื่อน รังแกเพื่อน รังแกสัตว์ รับประทานอาหารที่ไม่มีประโยชน์ การไม่ชอบอาบน้ำ แปรงฟัน ฯลฯ นำปัญหาเหล่านี้มาผูกขึ้นเป็นนิทานโดยไม่เอ่ยชื่อว่าเป็นพฤติกรรมของเด็กคนใดมาเล่าให้ฟังในชั้นเรียน พฤติกรรมใดที่พบว่ามีการทำผิดกันมากๆ ครูก็ควรนำนิทานที่เกี่ยวกับพฤติกรรมนั้นมาเล่าให้ฟังเสมอๆ โดยเน้นให้เห็นผลไม่ดีที่ตัวเอกของเรื่องได้รับ เมื่อตัวเอกเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไม่กระทำในสิ่งที่ไม่ดี ก็ได้รับรางวัลหรือสิ่งที่ดีตอบสนอง เป็นต้น

นอกจากคุณค่าและประโยชน์ของนิทานดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การเล่านิทานยังมีประโยชน์อีกหลายด้าน ดังเช่น ไพพรรณ อินทนิล (2534, น. 48) ได้กล่าวไว้ว่า การเล่านิทานให้เด็กๆ ฟัง จะส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์กับเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู จึงควรใกล้ชิดกับเด็กให้มากด้วยการถ่ายทอดเรื่องราวที่เด็กสนใจ เป็นกันเอง แบ่งเวลาเพียงวันละเล็กละน้อยเล่านิทานให้เด็กฟังอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ ได้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเล่านิทานที่สอดคล้องกันพอสรุปได้ (เกริก ยุ้นพันธุ์, 2543, น. 55-56 และ วรรณี ศิริสุนทร, 2539, น. 30-31) ดังนี้

1. เด็กจะเกิดความรู้สึกร่วมในขณะฟัง ทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลายสดชื่นแจ่มใส

2. เด็กจะเกิดความรู้สึกอบอุ่น หรือใกล้ชิดเป็นกันเองกับผู้เล่า มีที่พึ่งทางใจและรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

3. เด็กจะเป็นผู้ที่รู้จักฟัง มีสมาธิหรือความตั้งใจที่มีระยะเวลานานขึ้นหรือยาวขึ้น รู้จักสำรวมอิริยาบทของตนเองโดยเฉพาะผู้เล่าที่มีความสามารถในการตรึงให้ผู้ฟังหรือเด็กๆ ใจจดจ่ออยู่กับเรื่องราวที่ผู้เล่า เล่าเรื่องที่มีขนาดยาวขึ้น

4. เด็กจะถูกกล่อมเกลาด้วยนิทานที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้เด็กๆ เข้าใจในความดี และความงามยิ่งขึ้น

5. เด็กได้รู้จักโลกในแง่มุมเล็กๆ น้อยๆ จากนิทานที่ได้ฟัง มีความละเอียดอ่อนรู้จักการรับและการให้ มองโลกในแง่ดี

6. เด็กสามารถใช้กระบวนการคิดในการพิจารณ์แก้ปัญหาได้

7. เด็กได้พัฒนาความกล้าหาญโดยการแสดงออกผ่านกระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพ

8. เด็กจะได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์และสามารถประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

9. เด็กได้รับการเสริมสร้างจินตนาการที่กว้างไกลไร้ขอบเขตจากเรื่องราวที่ได้ฟัง เช่นเรื่องเกี่ยวกับนางฟ้า เรื่องสัตว์ต่างๆ และเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติง่ายๆ

10. ได้รู้จักการใช้ภาษาที่ถูกต้อง เด็กรู้จักคำมากขึ้น รู้จักเก็บใจความและเนื้อเรื่อง

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า นิทานมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับเด็กมาก เพราะนอกจากจะช่วยให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน สร้างเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม-จิตใจ และด้านสติปัญญาแล้ว นิทานยังปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ช่วยแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้แก่เด็กและ ที่สำคัญการเล่านิทานให้เด็กฟัง ยังช่วยเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจทางภาษา ช่วยให้เด็กรู้จักคำมากขึ้น และนอกจากนี้แล้วนิทานสองภาษายังเป็นนิทานที่ช่วยให้เด็กปฐมวัยที่พูดภาษาไทใหญ่เป็นภาษาที่หนึ่งได้เรียนรู้คำและสามารถพูดภาษาไทยกลางได้

2.3 ประเภทของนิทาน

นิทานแบ่งออกเป็นหลายประเภท ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการพิจารณาที่แตกต่างกัน เช่น การแบ่งตามรูปแบบ แบ่งตามชนิดของนิทาน แบ่งตามยุคสมัย ดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

2.3.1 การแบ่งประเภทตามรูปแบบ

กิ่งแก้ว อัตถากร (2519 อ้างถึงใน วิไล มาศจรัส 2545, น.13-14) และวรรณี ศิริสุนทร (2532, น. 10-19) ได้แบ่งประเภทของนิทานตามรูปแบบที่สอดคล้องกัน ซึ่งการแบ่งตามรูปแบบนี้ เป็นการแบ่งตามลักษณะเนื้อหาของนิทาน ดังนี้

1. เทพนิยาย (Fairy Tale) บางครั้งเรียกว่า นิทานเกี่ยวกับเวทย์มนต์คาถา ลักษณะของนิทานชนิดนี้ที่เห็นได้ชัดคือ เรื่องมักยาว ซับซ้อน ตัวละครมักมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ สามารถบันดาลสิ่งที่ดีงามหรือสิ่งที่ชั่วร้ายได้ หรือมีผู้วิเศษสามารถทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ได้อย่างที่คนธรรมดาไม่สามารถจะทำได้ เป็นนิทานที่ครองใจเด็กมาเป็นเวลาช้านาน เช่น นิทานเรื่องสโนวไวท์กับคนแคระทั้ง 7 เจ้าหญิงนิทรา หนูน้อยหมวกแดง ส่วนเทพนิยายของไทย เช่น สังข์ทอง พระรถเมรี โสนน้อย-เรือนงาม เป็นต้น

2. นิทานชีวิต (Romantic Tale) เป็นเรื่องเล่าที่เกิดขึ้นจริง โดยได้บอกชื่อและฐานะตำแหน่งของตัวละครไว้อย่างชัดเจน และยังบอกสถานที่ที่เกิดเหตุด้วย นิทานชีวิตเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาว ตัวละครส่วนใหญ่เป็นคน อาจมีตัวละครที่เป็นสัตว์และอมนุษย์ เช่น ผีสางเทวดา นิทานชีวิตของไทย ได้แก่ เรื่องพระลอ ไกรทอง ขุนช้างขุนแผน ส่วนของต่างประเทศ เช่น นิทานอาหรับราตรี

3. นิทานวีรบุรุษ (Hero Tale) เป็นนิทานที่มีลักษณะคล้ายกับเทพปกรณัม ต่างกันแต่ว่าตัวละครของนิทานประเภทนี้เป็นมนุษย์ไม่ใช่เทพเจ้า มีการกระทำที่กล้าหาญ ฟันฝ่าอุปสรรคและประสบผลสำเร็จในที่สุด สัญนิษฐานว่าวีรบุรุษเหล่านี้น่าจะไม่ใช่เรื่องราวของบุคคลที่มีตัวตนจริงในประวัติศาสตร์ น่าจะเป็นเรื่องราวที่มีเค้าเงื่อนมาจากพิธีกรรม ส่วนวีรบุรุษบางคนที่มีตัวตนจริงๆ นั้น เรื่องราว อาจถูกปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สนุกสนานน่าสนใจ ตัวอย่างของวีรบุรุษได้แก่ Odysseus ของกรีก King Arthur และ Robin Hood ของอังกฤษ และ Roland ของฝรั่งเศส เป็นต้น

4. นิทานประจำถิ่น (Local Legend) เป็นนิทานที่มีเรื่องสั้น มักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี โชคลาง หรือคตินิยม แต่เชื่อว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง หรือมีเค้าความจริง มีบุคคลจริงๆ มีสถานที่จริงกำหนดแน่นอน เช่น เรื่องเจ้าแม่สร้อยดอกหมาก ตาหม่องลายตำนานเมืองลพบุรี เป็นต้น

5. นิยายอธิบายเหตุ (Explanatory Tale) นิทานชนิดนี้มีเนื้อเรื่องที่อธิบายหรือตอบคำถามของเด็กๆ ว่า “ทำไม...” ส่วนใหญ่อธิบายเกี่ยวกับลักษณะของสัตว์หรือขนบธรรมเนียม-ประเพณีของผู้คนในชาติต่างๆ บางครั้งเกี่ยวกับธรรมชาติ เช่น เรื่อง ทำไมกระต่ายจึงหางสั้น เสือทำไมมีลาย น้ำทะเลทำไมจึงเค็ม นกกาทำไมมีขนเป็นสีดำ มดตะนอยทำไมจึงมีพิษที่ก้น ทำไมกากับนกยูงจึงเป็นศัตรูกัน เป็นต้น

6. ตำนานเทวปกรณ์ (Myth) เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์และเรื่องราวในบรรพกาลเกี่ยวกับพื้นโลก ท้องฟ้า และพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ มีเทพเจ้าเป็นผู้ควบคุมปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ รูปลักษณะของเทพเจ้าเหมือนมนุษย์ทั่วๆ ไป แต่เป็นมนุษย์ที่เป็นอมตะ คือเป็นผู้ที่ไม่ตายและมีพลังอำนาจทางเวทมนต์คาถา และอิทธิปาฏิหาริย์ เช่น กำเนิดเทวดา เซียน และเรื่องพระพิฆเนศ

7. นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก (Animal Story) เป็นเรื่องราวที่เปรียบเทียบกับชีวิตมนุษย์ เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคม สอนจริยธรรมแฝงแง่คิดและแนวทางแก้ไขเป็นบางครั้ง หรือบางครั้งสอนแบบทางอ้อม ผู้อ่านหรือผู้ฟังจะต้องพิจารณาเองมักเป็นเรื่องราวบันเทิงคดีที่สนุกสนาน เช่น นิทานอีสป

8. นิทานมุขตลก (Jest) เป็นนิทานที่มีเรื่องราวเปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่แต่มีมุมที่ตลกขบขัน สนุกสนาน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นสุข เนื้อเรื่องจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับไหวพริบ เรื่องราวแปลกๆ เรื่องเหลือเชื่อ เรื่องเกินความจริง เช่น เรื่องศรีธนญชัย

2.3.2 การแบ่งประเภทตามชนิดของนิทาน

เกริก ยุ้นพันธ์ (2543, น. 22) ได้แบ่งนิทานตามชนิดของนิทาน ดังนี้

1. นิทานชาวบ้าน เป็นนิทานที่ชาวบ้านเล่าต่อ ๆ กันมา เป็นเรื่องราวของนิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อ ความรัก ภูตผีปีศาจ ยักษ์ เทพเจ้า ผู้คน วีรบุรุษ เป็นต้น

2. นิทานเกี่ยวข้องกับสัตว์ เป็นนิทานที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ต่างๆ สัตว์ทุกชนิดทั้งสัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ที่มนุษย์เลี้ยง และสัตว์ป่า โดยผู้คิดสร้างสรรค์จะนำชื่อสัตว์หรือประเภทของสัตว์มาตั้งชื่อให้เป็นตัวละครในนิทาน

2.3.3 การแบ่งประเภทตามยุคสมัย

ไพพรรณ อินทนิล (2534, น. 26-27) และฉวีวรรณ คูหาอภินันท์ (2542, น. 168)ได้แบ่งประเภทของนิทานตามยุคสมัยได้สอดคล้องกัน ดังนี้

1. สมัยอียิปต์ กรีก และโรมันโบราณ นิทานประเภทนี้จะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ของโลก ท้องฟ้า และวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ โดยมีเทพเจ้าเป็นผู้ควบคุมธรรมชาติ

2. สมัยกลาง เป็นสมัยที่มีผลงานการประพันธ์เป็นมหากาพย์และนิทานวีรบุรุษ ตัวละครที่เป็นตัวเอกจะไม่ใช่เทพเจ้าแต่จะเป็นมนุษย์ที่มีความกล้าหาญ

3. ยุคฟื้นฟูศิลปะวิทยาการ จะเป็นผลแบบโศกนาฏกรรมและเรื่องราวเกี่ยวกับความรักและความสุข

4. ยุคฟื้นฟูศิลปะวิทยาการจนถึงปัจจุบัน เป็นยุคที่มีการพัฒนาทางด้านชีวิตความเป็นอยู่และสังคมมนุษยชาติ เทคโนโลยีสมัยใหม่มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตประจำวันมากขึ้น

5. นิทานสมัยใหม่เป็นนิทานที่แต่งขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลินและเพื่อสอนให้เป็นเด็กดี เช่น เป็นคนซื่อสัตย์ เป็นคนขยัน เป็นคนกล้าหาญ เป็นคนตรงต่อเวลาเป็นต้น หรือเป็นนิทานเก่าที่มีผู้แต่งนำมาปรับปรุงดัดแปลงใหม่ เปลี่ยนบุคลิกตัวละครใหม่ เพิ่มตัวละครใหม่เข้ามา

นอกจากนี้ วรรณี ศิริสุนทร (2532, น. 18-19) ยังได้กล่าวถึงนิทานสมัยใหม่ไว้ว่า ในปัจจุบันมีผู้แต่งนิทานสำหรับเด็กที่มีตัวละครเป็นสัตว์ โดยแบ่งเป็น 3 ชนิด ได้แก่ สัตว์ที่มีบทบาทกระทำอย่างคน สัตว์ที่มีความเป็นอยู่อย่างสัตว์แต่พูดได้อย่างคน และสัตว์ที่มีความเป็นอยู่และความนึกคิดตามธรรมชาติของสัตว์ นิทานรูปแบบนี้มีทั้งที่แต่งเป็นเรื่องๆ ไปและแต่งออกมาเป็นหนังสือชุด ตัวเอกส่วนใหญ่มีบทบาทที่ค่อนข้างซุกซน แต่เด็กชอบมากและส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นหนังสือภาพ เช่น The Ugly Duckling (ลูกเป็ดขี้เหร่), กระต่ายน้อยหนีแม่ เป็นต้น

จากประเภทนิทานที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า นิทานมีการแบ่งไว้หลายประเภท เช่น การแบ่งตามรูปแบบของนิทาน การแบ่งตามชนิดของนิทานและตามยุคสมัย ซึ่งนิทานแต่ละประเภทก็จะมีความแตกต่างกันไป

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะแต่งนิทานที่ใช้ตัวละคร และสถานที่ที่มีอยู่จริง และนิทานแบบที่มีสัตว์เป็นตัวเอกของเรื่อง ซึ่งแต่ละเรื่องจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับ คน สัตว์ สิ่งของ และสถานที่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพราะการเลือกเรื่องที่ใกล้ตัวเด็ก และเป็นเรื่องที่เด็กคุ้นเคย ส่วนการเลือกใช้คำที่จะนำมาแต่งนิทานแต่ละเรื่องนั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกคำในภาษาไทยกลางที่เด็กไม่รู้จักจากบันทึกคำพูดของเด็กที่ได้จดบันทึกไว้ทั้งคำนาม และคำกริยา

2.4 การเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

การเล่านิทานให้เด็กฟัง เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้ปกครองหรือครู ควรจัดเวลาพร้อมกับหานิทานที่เหมาะสมกับเด็ก มาเล่าให้ฟัง เพราะการเล่านิทานนอกจากเป็นการบอกเรื่องราวต่างๆ เพื่อสร้างความสนุกสนานแล้ว ยังสามารถสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ทำให้เด็กและผู้ปกครอง หรือครูมีความใกล้ชิดผูกพันกันมากขึ้น และก่อนที่จะเล่าหรืออ่านนิทานให้เด็กฟัง ต้องเลือกนิทานให้เป็นก่อน เพราะนิทานที่มีทั้งหมด อาจไม่เหมาะกับเด็กทุกเรื่อง ดังที่ ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ (2537, น. 18) ได้กล่าวถึงการเลือกนิทานว่า ประการแรกต้องดูว่านิทานเรื่องนั้นสนองความต้องการของเด็กได้มากน้อยเพียงไร และนิทานเรื่องนั้นยังสามารถ สนองความต้องการขั้นพื้นฐานของเด็กหรือไม่ ซึ่งความต้องการพื้นฐานของเด็กคือ กิน เล่น และเที่ยว

นิทานในโลกนี้มีอยู่มาก แต่การจะเล่านิทานเรื่องใดนั้นผู้เล่าจะต้องรู้จักเลือกนิทานที่เหมาะสมที่จะเล่า จึงจะประสบความสำเร็จในการเล่านิทาน ซึ่งหลักในการเลือกนิทาน มีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังนี้

วรรณี ศิริสุนทร (2532, น. 24-30) และไพพรรณ อินทนิล (2534, น. 70-71) ได้กล่าวถึงหลักการเลือกนิทานมาเล่าให้เด็กฟังไว้สอดคล้องกัน ดังนี้

1. นิทานที่เป็นเรื่องเล่าต่อเนื่องด้วยวิธีการทวนเรื่องซ้ำไปมา ผูกต่อกันเป็นลูกโซ่ และเรื่องมักจะวกกลับมาที่เดิม เช่นเรื่องยายกะตา

2. นิทานที่เกี่ยวกับสัตว์โดยให้สัตว์เป็นตัวละครแทนมนุษย์และมีพฤติกรรมเหมือนมนุษย์เมื่อประสบกับปัญหาบางครั้งก็สามารถใช้สติปัญญาแก้ไขได้และบางครั้งก็แก้ปัญหาไม่ได้ เช่น นิทานอีสป นิทานสุภาษิต เป็นต้น

3. นิทานที่อธิบายถึงปรากฏการณ์บางอย่าง และนิทานที่เกี่ยวกับดวงดาวและหมู่ดาว เช่น นกกาทำไมขนจึงเป็นสีดำ มดตะนอยทำไมมีพิษที่ก้น นกกะปูดทำไมจึงร้องเวลาน้ำขึ้น เป็นต้น

4. นิทานที่เป็นบทโคลง มีใจความเป็นแบบบรรยายโวหาร อาจมีเหตุการณ์หรือบุคคลต่างๆ ที่นิยมเล่ากันในรูปบทโคลง มาแต่ดั้งเดิม เช่น โรบิน ฮูด เจ้าชายกบ เป็นต้น

5. ตำนาน นิทานพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้านมีลักษณะที่ดำเนินเรื่องอย่าตรงไปตรงมาและรวดเร็ว ตัวละครมีการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ เช่น เรื่องเสื้อใหม่ของพระราชา แจ๊คกับต้นถั่ว เป็นต้น

6. นิทานที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ในเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องที่เล่าให้เด็กๆ ฟังควรจะให้มีคำกริยาที่ตอบคำถามว่าใครทำอะไรได้มากที่สุด เด็กทุกคนอยากรู้ว่า เมื่อเกิดเรื่องขึ้นเช่นนี้แล้วจะเป็นอย่างไรต่อไปอีก ตัวสำคัญของเรื่อง คือพระเอกและผู้ร้ายทำอะไรบ้าง ทำแล้วเป็นอย่างไร

7. นิทานมีเนื้อเรื่องเร้าใจ ก่อให้เกิดความตื่นเต้น เด็กอยากฟังเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ การผูกเรื่องให้แนบเนียน และให้มีเรื่องปลีกย่อยที่จะนำออกนอกทางได้น้อยที่สุด ควรเลือกนิทานที่จบในตัวเอง เช่น เรื่อง ศรีธนญไชยเป็นพ่อค้า เป็นต้น

8. เนื้อเรื่องเป็นแบบพรรณนาโวหาร ซึ่งก่อให้เกิดภาพพจน์ เรื่อง ลักษณะนี้ชวนให้นิทานน่าฟัง แต่ต้องคำนึงถึงอายุของผู้ฟังด้วย เด็กเล็กๆ จะเข้าใจพรรณนาโวหารได้ยาก และไม่มีความอดทนที่จะฟังต่อจนตลอดเรื่อง ยิ่งถ้าหากว่าสำนวนนั้นประกอบด้วยถ้อยคำที่เด็กไม่รู้จักหรือไม่คุ้นหูแล้ว เด็กจะเกิดความเบื่อหน่าย ฉะนั้นถ้าจะเลือกนิทานที่มีเนื้อเรื่องเป็นแบบพรรณนาโวหารจะต้องให้ผู้ฟังมีอายุมากหน่อย และเลือกประเภทของพรรณนาโวหารให้เหมาะกับวัยและเพศของผู้ฟังด้วย

9. เรื่องที่แสดงปฏิภาณไหวพริบของตัวละคร มีการสนทนาโต้ตอบซึ่งแสดงให้เห็นถึงสติปัญญาเฉียบแหลม เช่น พระมโหสถ นิทานพื้นบ้านตุรกี เรื่องฮอดจาเจ้าปัญญา เรื่องเหล่านี้เล่าจบเฉพาะเรื่องเฉพาะตอนทีละตอน เด็กจะชอบและติดใจความสามารถของตัวละครเหล่านั้น

10. เรื่องที่แสดงความรู้สึกสะเทือนใจ ไม่ว่าจะเป็นความสะเทือนใจในเรื่องความรัก ความเกลียด หรือความโกรธ เด็กไม่ชอบเรื่องที่ไม่มีอะไรตื่นเต้น นิทานที่เล่าควรมีตอนที่น่าตื่นเต้นเศร้าโศกสอดแทรกลงไปด้วย เช่น ปลาบู่ทอง นกกระจาบ เป็นต้น

11. เรื่องผี ควรเลือกเรื่องที่ไม่น่ากลัวเกินไป เด็กจะขวัญเสียหวาดกลัว อาจเป็นเรื่องในแนวที่คนพบผีโดยไม่รู้สึกอะไร และพูดจาโต้ตอบกันได้ผีที่กลัวผีด้วยกันเอง เช่นเรื่อง ผีน้อย แม่มดกับผีน้อย

12. เรื่องเกี่ยวกับสัตว์เล็กๆ ที่ใช้ไหวพริบ ความสามารถ ชนะสัตว์ใหญ่กว่าที่เกเรหรือช่วยป้องกันตัวเองให้พ้นอันตรายให้อยู่รอดปลอดภัยโดยอาศัยเล่ห์กล ปฏิภาณและความสามารถความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างเพื่อนๆ เช่น เรื่อง แพะสามตัว ปั๊บเดียวตายเจ็ด เป็นต้น

13. เรื่องขำขัน มักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความน่ารักของสัตว์ ความโลภของคน เช่น หมีปุ๊กลุ๊กผจญภัย ลิงจอร์ชและคนฉลาดแห่งเมืองโกแธม เป็นต้น

สำหรับเรื่องที่ไม่ควรนำมาเล่าให้เด็กฟัง ได้แก่เรื่องที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เรื่องที่มีการเทศนาสั่งสอนมากเกินไป

2. เรื่องที่มีการดำเนินเรื่องยืดยาด วกวน หรือที่มีรายละเอียดปลีกย่อยมาก

3. เรื่องที่น่ากลัวสยดสยอง ฆ่ากันหรือทำร้ายกัน เรื่องที่กล่าวถึงความทารุณโหดร้ายที่เกิดขึ้นกับสัตว์หรือเด็ก

4. เรื่องที่มีเนื้อหาไม่เหมาะที่จะเล่าในที่ชุมชน เพราะอาจทำให้เกิดความขยะแขยงหรือดูแล้วไม่สุภาพ

นอกจากหลักในการเลือกนิทานดังกล่าวแล้ว เกริก ยุ้นพันธ์ (2538, น. 58-60) ได้กล่าวถึงการเลือกนิทานให้เหมาะกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย ดังนี้

1. เด็กวัยแรกเกิด ถึง 2 ขวบ สนใจนิทานที่มีเรื่องสั้นๆ หรือนิทานที่กล่าวถึงถ้อยคำเป็นคำๆ พร้อมภาพประกอบที่มีสีสันสดใส เด็กวัยนี้มีพัฒนาการสามารถใช้มือคว้าจับสิ่งของได้เบื้องต้น ดังนั้นเริ่มแรกจึงควรมีของเล่นที่ทำจากผ้า หรือพลาสติกที่ปราศจากสารพิษให้เด็กจับเล่น นอกจากนิทานที่มีคำพูดเป็นคำๆ แล้ว เพลงกล่อมเด็กถือว่ามีความสำคัญต่อเด็กวัยนี้มาก และภาพที่มีสีสดใสควรนำมาให้เด็กดูเป็นครั้งคราว

2. เด็กวัยระหว่าง 2 ถึง 4 ปี จะสนใจคำพูดที่มีถ้อยคำคล้องจอง ชอบซักถามเพราะความใคร่รู้ใคร่เห็น และชอบให้พี่เลี้ยงหรือพ่อแม่ร้องเพลงหรือท่องคำคล้องจองให้ฟัง หรือส่วนใหญ่จะเป็นเพลงกล่อมเด็ก เด็กก็จะนั่งฟังและ ในที่สุดจะร้องตาม หรือเล่นตุ๊กตา เด็กจะจำคำลงท้ายของแต่ละประโยคของคำคล้องจอง โดยออกเสียงตามหรือเปล่งเสียงร้องตามด้วยเป็นคำๆ นิทานเรื่องยายกะตา เด็กจะชอบมาก และชอบเรื่องเล่าที่มีคำคล้องจองสัมพันธ์กัน เช่น ยายกะตา ปลูกถั่วปลูกงา ให้หลานเฝ้า หลานไม่เฝ้า เอาแต่ปั้นวัว ปั้นควาย อีกาเลยมากินถั่วกินงาของตากะยาย ยายมายายด่าตามาตาตี หลานคนดีร้องไห้แงๆ เป็นต้น นิทานของเด็กวัยนี้ก่อนนอนก็มีความสำคัญมาก นิทานที่ใช้เล่าจะเป็นเรื่องเดิมซ้ำแล้วซ้ำอีกของทุกๆ คืน และคืนละหลายๆ ครั้งในเรื่องเดียวกัน โดยเนื้อหาจะต้องคงเดิม เพียงแต่เพิ่มรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ ให้สนุกสนานตามสถานการณ์แต่ละวัน

3. เด็กอายุระหว่าง 4 ถึง 6 ปี จะให้ความสำคัญกับตัวเองน้อยลง และหันมาสนใจสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว แต่ความสนใจเป็นระยะสั้นๆ คำกล่อมที่มีคำคล้องจอง และนิทานที่เป็นคำประพันธ์สัมผัสคล้องจองเด็กจะชอบมาก และยังชอบนิทานที่มีตัวเดินเรื่องหรือตัวเอกเป็นสัตว์พูดได้

4. เด็กอายุระหว่าง 6 ถึง 8 ปี จะชอบนิทานที่ตื่นเต้นผจญภัย เรื่องลึกลับเร้าความสนใจ หรือเรื่องราวที่เกิดจากการจินตนาการที่เกินเลยความเป็นจริง โดยเฉพาะเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเทวดา นางฟ้า พ่อมดและแม่มด เรื่องราวของการใช้ความคิด ปริศนาคำทายที่ใช้คำง่ายๆ ไม่ซับซ้อน และรวมถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความจริง

สรุปได้ว่า ในการเลือกนิทานสำหรับเด็กควรเลือกนิทานที่เหมาะสมกับวัย ความพร้อมของเด็กแต่ละช่วงวัย ต้องสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก เนื้อเรื่องช่วยกระตุ้นจินตนาการของเด็กโดยเฉพาะเด็กอายุ 4-6 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กให้ความสนใจสิ่งต่างๆ รอบตัวและชื่นชอบนิทานที่เป็นสัตว์พูดได้ เรื่องราวที่แสดงไหวพริบและการสนทนาโต้ตอบกันของตัวละคร
เนื้อเรื่องสนุกสนาน ไม่สั้นและไม่ยาวจนเกินไป โดยเนื้อเรื่องอาจสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมเพื่อเป็นการปลูกฝังสิ่งที่ดีให้แก่เด็ก

2.5 การสร้างหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

การสร้างนิทานเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย คือ ความพยายามหนึ่งของสังคมที่จะบ่มเพาะเด็กด้วยหนังสือนิทานที่จะใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาการอ่าน นำสู่การสร้างพฤติกรรมของคนนับแต่วัยเด็ก (เรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป, 2550, น. 21) ซึ่งการสร้างหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น มีความละเอียดอ่อนมาก ผู้ที่จะสร้างหนังสือนิทานได้นั้นจะต้องรู้และเข้าใจขั้นตอนการสร้างหนังสือนิทาน จึงจะได้หนังสือนิทานที่เหมาะสมกับวัย บุคลิกภาพ รวมถึงพัฒนาการและความต้องการที่มีความแตกต่างของเด็ก

จากการศึกษาขั้นตอนการสร้างหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยจากเอกสารและงานวิจัยของนักการศึกษาหลายท่าน (ครรชิด มนูญผล, 2547, น. 51-52; จินตนา ใบกาซูยี, 2542, น. 31-54; สนิท สัตโยภาส, 2547, น.25-27; อรอนงค์ โชตสกุล และศรีอัมพร ประทุมนันท์, 2544, น. 16-28) ผู้วิจัยสามารถสรุปขั้นตอนการสร้างหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ด้วยกัน 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการศึกษาข้อมูลในส่วนที่เป็นปัญหาหรือสาเหตุที่ทำให้ต้องการจะทำหนังสือนิทาน เช่น ปัญหานักเรียนพูดคำศัพท์ไม่ถูกต้อง นักเรียนอ่านคำไม่ถูกต้อง ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลนี้เป็นการช่วยให้ครูผู้สอนรู้จักกับเด็กทุกแง่มุม เพื่อเตรียมการช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นสิ่งแรกที่ครูควรทำก่อน ซึ่งอาจทำได้โดยการสำรวจวิเคราะห์จากสมุดประจำตัว บันทึกพัฒนาการด้านต่างๆ ว่าการที่ผู้เรียนมีพัฒนาการต่ำกว่าเป้าหมายที่วางไว้ มีสาเหตุมาจากการขาดความสามารถ ทักษะ หรือขาดข้อมูลความรู้ในส่วนใดแง่ใดให้ชัดเจนเสียก่อน แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาวางแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับเด็กต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ในการเขียนนิทาน เมื่อได้ข้อมูลหรือพบปัญหาควรกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำหนังสือนิทานให้ชัดเจน ว่าต้องการพัฒนาใครและพัฒนาในด้านใด เช่น ด้านการพูด ด้านการอ่าน ด้านการฟัง หรือด้านการเขียน

ขั้นตอนที่ 3 การทำโครงร่างของหนังสือนิทาน เพื่อให้การจัดทำหนังสือนิทานสำหรับเด็กเป็นไปตามขั้นตอน ควรจัดทำโครงร่างเป็นเรื่องราวอย่างคร่าวๆ ซึ่งควรมีลักษณะ ดังนี้

3.1 มีวัตถุประสงค์หรือแก่นเรื่องที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อนคลุมเครือ ไม่ยากเกินวัย

3.2 มีเนื้อหายากง่ายเหมาะสมตามวัย ระดับชั้น ความสนใจและภูมิหลังของผู้อ่าน

3.3 มีสำนวนภาษาซึ่งยากง่าย หรือมีประโยค คำ ที่เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้อ่าน

3.4 มีแนวการเขียนเหมาะสมกับเนื้อหาและประเภทของหนังสือ

3.5 มีโครงเรื่องที่สนุก ชวนให้ติดตาม

3.6 มีรูปเล่มที่เหมาะสม มีภาพประกอบ มีการจัดหน้าที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ขนาดของหนังสือก็ต้องให้มีความเหมาะสม ซึ่งขนาดของหนังสือที่ยึดอายุของเด็กเป็นสำคัญสามารถแบ่งได้ดังนี้ (จินตนา ใบกาซูยี, 2534, น. 14)

3.6.1 เด็กอายุ 3-5 ขวบ นิยมใช้หนังสือขนาด 17 x 18.50 ซ.ม. จำนวน 12 หน้า พร้อมภาพประกอบไม่รวมปกหน้าและหลัง มีภาพชัดเจน มีตัวอักษรน้อย

3.6.2 เด็กอายุ 6-8 ขวบ นิยมใช้หนังสือขนาด 14.50 x 21 ซ.ม. หรือที่เรียกว่า 16 หน้ายก จำนวน 16 หน้า พร้อมภาพประกอบไม่รวมปกหน้าและหลัง หรือขนาด 7.5 x 10.5 หรือที่เรียกว่า 8 หน้ายก จำนวน 16 หน้า พร้อมภาพประกอบไม่รวมปกหน้าและหลัง

3.6.3 เด็กอายุ 9-11 ขวบ นิยมใช้หนังสือขนาด 18.50 x 26 หรือที่เรียกว่า 8 หน้ายก จำนวน 24 หน้า พร้อมภาพประกอบไม่รวมปกหน้าและหลัง

3.7 มีความสอดคล้องกับจิตวิทยาในการอ่านของเด็กตามระดับวัย

ขั้นตอนที่ 4 เขียนเรื่องเต็ม เมื่อได้โครงร่างของหนังสือนิทานแบบคร่าวๆ แล้ว ขั้นต่อไปก็คือ การนำมาเขียนเรื่องเต็มอย่างละเอียด ไม่ว่าจะเป็นการวาดภาพหรือกำหนดตัวอักษร ซึ่งภาพที่ใช้อาจเป็นภาพเสมือนจริง ภาพลายไท ภาพประดิษฐ์หรือภาพการ์ตูน ที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ขนาดของภาพเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีขนาดตัวอักษรที่เหมาะสมสำหรับเด็ก โดยในเด็กเล็กควรใช้ตัวอักษร 32 พอยท์และ เด็กประถมศึกษาตอนต้น ใช้ตัวอักษร 24 พอยท์ (สนิท สัตโยภาส, 2547, น. 27)

ขั้นตอนที่ 5 นำไปทดลองใช้ นำหนังสือนิทานที่สร้างเสร็จแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียน และบันทึกผลเพื่อนำไปปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 6 นำหนังสือนิทานมาปรับปรุง และทำฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้

สำหรับขั้นตอนในการสร้างหนังสือนิทาน ผู้สร้างนิทานหลายๆ ท่านอาจมีขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไปในเนื้อหา แล้วแต่ความต้องการของแต่ละบุคคล

นอกจากที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ได้มีผู้รู้ได้เสนอเทคนิคการเขียนนิทานสำหรับเด็ก (วิริยะ สิริสิงห, 2537, น. 59-73) ไว้ ดังนี้

1. เรื่องที่จะเขียนต้องมีความคิด หรือแก่นเรื่อง (Theme)

เรื่องทุกเรื่องจะต้องมีความคิดเป็นแกนกลาง ซึ่งแนวคิดแบ่งออกเป็น 4 ชนิดคือ

1.1 แนวคิดแสดงทัศนะ คือแนวคิดที่ผู้เขียนมุ่งเสนอหรือแสดงทัศนะความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

1.2 แนวคิดแสดงอารมณ์ คือแนวคิดที่ผู้เขียนมุ่งเสนอหรือแสดงความรู้สึกของตัวละคร

1.3 แนวคิดแสดงพฤติกรรม คือแนวคิดที่ผู้เขียนมุ่งเสนอพฤติกรรมของตัวละครและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในเรื่อง จะเป็นส่วนสำคัญของเรื่องอาจเกิดขึ้นจากการคลี่คลายมาจาก ทัศนะต่อค่านิยมหรือคุณธรรมบางประการและความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์

1.4 แนวคิดแสดงสภาพและเหตุการณ์ คือแนวคิดที่ผู้เขียนมุ่งเสนอสภาพที่ปรากฏและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร อาจจะเป็นสภาพและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติก็ได้ หรือมีผู้ทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น

2. การสร้างโครงเรื่อง (Plot)

โครงเรื่อง หมายถึงการสร้างเรื่องคร่าวๆ เพื่อเป็นแนวให้แต่งเนื้อเรื่องตามเค้าโครงนั้น ในโครงเรื่องจะมีข้อขัดแย้งหรือปัญหาผูกเป็นปมชวนให้ผู้อ่านฉงนแล้วก็อยากรู้ต่อไปว่าเรื่องจะเป็นอย่างไร จะเกิดอะไรขึ้นมีการดำเนินเรื่อง เพื่อชวนให้ผู้อ่านสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงจุดสุดยอดของเรื่องนั้น เรื่องก็จะคลี่คลายและอาจจบลงอย่างที่ผู้อ่านคาดไม่ถึงก็ได้

โครงเรื่องที่เด็กชอบ มีลักษณะดังนี้

2.1 เรื่องเกี่ยวกับการผจญภัย

2.2 เรื่องเกี่ยวกับกีฬา

2.3 เรื่องเกี่ยวกับอาชีพ

2.4 เรื่องเกี่ยวกับความรัก

2.5 เรื่องลึกลับและเรื่องสืบสวน

2.6 เรื่องเกี่ยวกับชีวิตสัตว์

2.7 เรื่องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์

3. การสร้างตัวละคร

ตัวละครคือ ผู้แสดงพฤติกรรมออกมาตามลักษณะเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมอันต่อเนื่องเป็นโครงเรื่อง ซึ่งประกอบด้วย กิริยาอาการ การผจญภัย การแก้ปัญหาและการคลี่คลายเงื่อนปมในเรื่อง สำหรับตัวละครในเรื่องสำหรับเด็ก ตัวเอกของเรื่องจะต้องเป็นเด็กวัยใกล้เคียงกับผู้อ่านหรือสูงวัยกว่าผู้อ่านเล็กน้อย และในเรื่องก็จะขาดตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่ไม่ได้ เพื่อไว้ช่วยคลี่คลายปัญหา แต่ตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่ผู้เขียนจะต้องบรรยายลักษณะ ท่าทางให้ผู้อ่านเห็นภาพพจน์ให้ชัดเจน

4. ตัวละครต้องมีชื่อ

ตัวละครในเรื่องจะมีชีวิตขึ้นมาทันที เมื่อผู้เขียนตั้งชื่อให้กับตัวละครนั้นๆ แต่ชื่อตัวที่ตั้งนั้นจะต้องคล้องจองสมจริงกับสถานที่ เช่น เรื่องที่แต่งเป็นเรื่องทางภาคใต้ ตัวละครก็คงไม่ชื่อเอื้องคำ นอกจากนี้ตัวละครจะต้องแสดงลักษณะของคนภาคใต้ออกมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงด้วย อายุกับชื่อตัวละครก็เป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน เรื่องราวที่เกิดในอดีตตัวละครในยุคนั้นจะต้องไม่ชื่อหวือหวาเหมือนคนยุคใหม่ หรือปู่ในเรื่องต้องไม่มีชื่ออย่างเดียวกับเด็กๆ ในปัจจุบัน ตัวละครควรมีชื่อตามพื้นเพที่เรื่องกำหนด ผู้เขียนต้องกำหนดวัยของตัวละคร ถ้าตัวละครเป็นเด็ก และเรื่องดำเนินเกี่ยวพันอยู่กับเด็กคนอื่นอีก จำเป็นต้องตั้งชื่อให้ตัวละครที่เรื่องไปเกี่ยวพันด้วย ควรหลีกเลี่ยงชื่อที่ออกเสียงคล้ายๆ กัน เพราะจะทำให้ผู้อ่านสับสน ตัวละครต้องมีเพศ อย่าเขียนหรือเรียกตัวละครกำกวมไม่รู้ว่าเป็นเพศหญิงหรือชาย เรื่องสำหรับเด็กเรื่องหนึ่งๆ จำเป็นต้องมีตัวละครทั้งหญิงและชายพอๆ กัน อย่าเขียนเรื่องที่มีตัวละครเป็นเพศใดเพศหนึ่งทั้งเรื่อง

5. บทสนทนา

บทสนทนา คือคำพูดของตัวละครที่โต้ตอบกันในเรื่อง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้วรรณกรรมสำหรับเด็กน่าอ่านยิ่งกว่าการบรรยายแต่เพียงอย่างเดียวได้ เรื่องจะมีการกระทำต้องมีตัวละคร ตัวละครต้องมีชีวิต นั่นคือ ต้องมีชื่อ และตัวละครต้องพูดหรือสนทนาด้วย

ประทีป วาทิกทินกร (2528 อ้างถึงใน วิริยะ สิริสิงห, 2537, น. 66) กล่าวถึงบทสนทนาที่ดีของตัวละครต้องประกอบด้วยคุณสมบัติดังนี้

1. บทสนทนามีความสมจริง กล่าวคือ สร้างบทสนทนาให้สอดคล้องกับฐานะและลักษณะนิสัยของตัวละคร

2. บทสนทนามีส่วนช่วยในการดำเนินเรื่อง ใช้แทนการบรรยาย คือทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้

3. บทสนทนามีส่วนช่วยให้รู้จักตัวละครในเรื่องทั้งรูปร่างและนิสัยใจคอ

4. บทสนทนามีส่วนช่วยให้เรื่องน่าอ่าน น่าสนใจ และมีชีวิตชีวาขึ้น

เรื่องจะมีการกระทำ ต้องมีตัวละคร ตัวละครต้องมีชีวิต นั่นคือ ต้องมีชื่อ และตัวละครต้องพูดหรือสนทนาด้วย

6. ฉาก

ฉาก หมายถึง สถานที่และสิ่งแวดล้อมตลอดจนบรรยากาศต่างๆ และเวลาที่เรื่องนั้นๆ เกิดขึ้น ในบางกรณีฉากมีบทบาทเสมือนเป็นตัวละครตัวหนึ่งด้วย

ปราณี เชียงทอง (2526 อ้างถึงใน วิริยะ สิริสิงห, 2537, น. 70) กล่าวไว้ว่า “ฉากของเรื่องต้องชัดเจน น่าเชื่อถือ” และ จรุณห์ เพชรมุณี (2523 อ้างถึงใน วิริยะ สิริสิงห, 2537, น. 70) ได้กล่าวถึงความสำคัญของฉากว่า ฉากเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพความคิดของผู้ประพันธ์ชัดเจนขึ้น ในบางเรื่องต้องอาศัยฉากเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินเรื่อง ตัวละครบางตัวจำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมอย่างนั้น เพราะฉากบังคับให้ทำหรือเพราะบรรยากาศเป็นเครื่องยั่วเย้าจูงใจ ผู้เขียนจึงต้องจัดฉากและปรุงแต่งบรรยากาศให้เป็นผลต่ออารมณ์

7. ภาษา

การเขียนหนังสือที่ดีให้เด็กนั้นจะต้องใช้คำให้ถูกต้องและตรงความหมาย ใช้คำที่ไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคของขบวนการคิด คำทุกคำต้องมีความหมายประทับใจ วลียาวๆ ไม่ควรนำมาใช้

สรุป ขั้นตอนในการสร้างหนังสือนิทาน มีอยู่หลายขั้นตอน เช่น การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ การทำโครงร่างของหนังสือนิทาน การเขียนเรื่องเต็ม การนำไปทดลองใช้ และการนำมาปรับปรุง ซึ่งแต่ละขั้นตอนก็มีรายละเอียดที่แยกย่อยลงไปในการสร้างหนังสือนิทานนี้ก็ขึ้นอยู่กับผู้สร้างว่าจะลำดับขั้นตอนหรือมีวิธีการสร้างอย่างไร

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะสร้างหนังสือตามขั้นตอนที่ได้กล่าวมาโดยหนังสือมีขนาด 21 x 29.7 ซ.ม. จำนวน 12 - 15 หน้า พร้อมภาพประกอบไม่รวมปกหน้าและหลัง ขนาดตัวอักษร 32 พอยท์ ภาษาที่ใช้ในการเขียนนิทานคือ ภาษาไทยกลางและภาษาไทใหญ่ ที่ผู้วิจัยเลือกมาจากคำที่เด็กไม่รู้จักในภาษาไทยกลางจากการบันทึกคำพูดเด็ก ที่เป็นทั้งคำนามและคำกริยา

2.6 รูปแบบและเทคนิคการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

ในการเล่านิทานให้เด็ก ฟัง ต้องมีเทคนิคในการเล่า จึงจะสามารถเรียกความสนใจจากเด็กๆ ได้ ดังที่นักการศึกษาได้กล่าวถึงรูปแบบและเทคนิคของการเล่านิทานที่สอดคล้องกัน (ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2537, น. 21) ดังนี้

1. รูปแบบการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

เกริก ยุ้นพันธ์ (2543, น. 37-55) และกุลยา ตันติผลาชีวะ (2541, น.12-15) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเล่านิทานที่สอดคล้องกันไว้ ดังนี้

1. การเล่านิทานปากเปล่า เป็นการเล่านิทานที่อาศัยเพียงคำพูดและน้ำเสียง ผู้เล่าไม่ใช้สื่อประกอบในการเล่า และผู้เล่านิทานจะต้องเตรียมตัวให้พร้อมตั้งแต่การเลือกเรื่องให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มผู้ฟัง นิทานปากเปล่าเป็นนิทานที่ดึงดูดและเร้าความสนใจของผู้ฟังด้วยน้ำเสียง แววตาและลีลาท่าทาง ประกอบการเล่าที่สง่าและพอเหมาะพอดี โดยการเล่านิทานอาจให้เด็กเล่าเองหรือผู้ใหญ่เล่าบ้าง หรือช่วยกันเล่า การเล่านิทานปากเปล่าไม่ควรเล่าเกิน 15 นาที เพราะเด็กจะไม่สนุกถ้านั่งฟังนานๆ

2. การเล่านิทานแบบวาดไปเล่าไป เป็นการเล่านิทานที่ผู้เล่าต้องมีประสบการณ์การเล่านิทานแบบปากเปล่าอยู่มากพอสมควร แต่ต้องเพิ่มการวาดรูปในขณะเล่าเรื่องราว รูปหรือภาพที่เล่าออกมาอาจสอดคล้องกับเรื่องที่เล่าหรือบางครั้งเมื่อเล่าจบ รูปที่วาดจะไม่สอดคล้องกับเรื่องที่เล่าเลยก็ได้ คือจะได้ภาพใหม่เกิดขึ้น นอกจากนี้อาจจะใช้ภาพถ่าย ภาพโปสเตอร์ ภาพจากหนังสือ ภาพสไลด์ ภาพเคลื่อนไหว หรือภาพฉายมาประกอบการเล่านิทานก็ได้ เพราะจะสร้างแรงจูงใจและสร้างสรรค์จินตนาการอันบรรเจิดให้กับเด็ก และเด็กจะสนุกมากขึ้นถ้าในขณะที่ฟังนิทานและดูภาพนั้น ผู้เล่ากระตุ้นให้เด็กแสดงความเห็นและร่วมสร้างจินตนาการให้กับนิทานที่เล่า

3. การเล่านิทานโดยใช้สื่ออุปกรณ์ เป็นนิทานที่ผู้เล่าจะต้องใช้สื่อที่เตรียมหรือหามาใช้เพื่อประกอบการเล่า เช่น หนังสือ หุ่นนิ้ว หุ่นเชิด ตุ๊กตา เป็นต้น หรือขณะเล่าก็อาจมีเสียงประกอบเช่น เสียงดนตรี เสียงเพลง แถบบันทึกเสียงต่างๆ เพื่อให้การเล่าสนุกสนาน สร้างบรรยากาศให้เกิดความตื่นเต้นและน่าติดตาม

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า รูปแบบการเล่านิทานนั้นมีหลากหลาย ซึ่งผู้เล่าสามารถเลือกรูปแบบการเล่านิทานที่เหมาะสมกับวัยของผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังได้เข้าใจเนื้อหาของเรื่อง เช่นการเล่านิทานปากเปล่า การเล่านิทานแบบใช้สื่อประกอบ ดังนั้นผู้เล่าจึงต้องเลือกรูปแบบให้เหมาะสมทั้งตัวผู้ฟังและตัวผู้เล่าเอง

2. เทคนิคการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

นอกจากการเลือกรูปแบบที่เหมาะสมในการเล่านิทานแล้ว การเล่านิทานให้สนุกสนานและเป็นที่ชื่นชอบของผู้ฟังนั้น มีความจำเป็นอย่างมากที่ผู้เล่านิทานต้องมีเทคนิคในการเล่า ซึ่งอาจเกิดจากการฝึกฝนอบรมจนเป็นทักษะ หรือเกิดจากความสามารถเฉพาะตนที่มีมาแต่ดั้งเดิม และหากต้องการเล่านิทานให้ประสบความสำเร็จ ผู้เล่าควรมีเทคนิคการเล่านิทานดังที่ นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ (วรรณี ศิริสุนทร, 2532, น. 48-55; ไพพรรณ อินทนิล, 2534, น. 105; และ วิไล มาศจรัส, 2551, น. 115-119) ดังนี้

1. ทำความเข้าใจกับเนื้อเรื่องนิทานที่จะเล่าเสียก่อน โดยจินตนาการออกมาเป็นภาพ อ่านเรื่องช้าๆ เพื่อจับใจความ ตัวละครและเหตุการณ์ทุกอย่าง ปิดหนังสือคิดย้อนเรื่องออกมาเป็นภาพและอ่านเรื่อง ทบทวนอีกครั้ง เพื่อเก็บภาษาสละสลวยไปใช้ให้เหมาะสมกับเรื่อง

2. การเลือกคำควรเป็นคำที่ง่ายๆ ที่เด็กฟังหรือนึกออกเป็นภาพในจินตนาการได้ ควรใช้คำที่เกี่ยวกับการเปรียบเทียบด้วย เพื่อเด็กจะได้เข้าใจยิ่งขึ้น

3. เมื่อในท้องเรื่องมีตัวละครคุยกัน ให้ใช้บทสนทนาเพราะจะทำให้เด็กตื่นเต้นกว่า

4. เริ่มต้นเรื่องให้ดี เพื่อเรียกร้องความสนใจ พยายามหลีกเลี่ยงการบรรยายและอธิบายที่ไม่จำเป็น

5. ใช้น้ำเสียงประกอบการเล่า และควรใช้เสียงแบบสนทนากัน ผู้เล่าไม่ควรใช้น้ำเสียงที่ราบเรียบเกินไป ต้องพูดช้า ชัดเจน มีหนักเบา ไม่ควรมีเอ้ออ้า เพราะจะทำให้เสียอรรถรสของเรื่องและเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่เด็ก

6. ขณะที่เล่านิทานควรจับเวลาให้ดี เว้นจังหวะตามอารมณ์ของเรื่อง เช่น ถ้าเนื้อเรื่องมีสิ่งเร้าใจ ก็พูดให้เร็วขึ้น ทำท่าจริงจัง เมื่อถึงบทแปลกใจหรือตกตะลึงควรทอดระยะ จะทำให้ผู้ฟังคล้อยตามได้ดีที่สุด

7. นิทานที่นำมาเล่าควรมีความยาวพอๆ กับระยะความสนใจของเด็กคือประมาณ 15-25 นาที

8. เวลาเล่าต้องพยายามเป็นกันเองให้มากที่สุด ให้ความรักความสนิทสนมกับเด็กอย่างจริงใจ ถ้าพบว่าเด็กคนใดคนหนึ่งคลายความสนใจจากนิทาน และรบกวนสมาธิผู้อื่น ครูหรือผู้เล่าต้องให้ความสนใจทันที อาจจะให้มานั่งใกล้ๆ ก็ได้

9. เวลาเล่านิทานควรมีรูปภาพประกอบ อาจเป็นหนังสือภาพ หุ่น หรือสื่อการสอนอื่นๆ จะช่วยให้เด็กสนใจยิ่งขึ้น ถ้าผู้เล่ามีความสามารถวาดภาพประกอบขณะเล่าด้วยก็จะเป็นการดีมาก นอกจากนี้ควรใช้สื่ออุปกรณ์ในการเล่า

10. เวลาเล่าอย่าย่อเรื่องให้สั้นจนเกินไป จนขาดความสนุกและจะทำให้เด็กไม่รู้เรื่อง

11. จัดบรรยากาศของห้องให้เหมาะสม เช่น อาจนั่งเล่ากับพื้น หรือเชิดหุ่นประกอบการเล่าหรืออาจไปเล่าใต้ต้นไม้นอกห้องเรียนก็ได้

12. อย่าแสดงท่าทางประกอบการเล่านิทานมากเกินไปจนทำให้นิทานหมดสนุก พยายามเล่าให้เป็นไปตามธรรมชาติง่ายๆ และมีชีวิตชีวา

13. ในขณะที่เล่าอาจให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการเล่านิทานด้วยก็ได้ เช่น แสดงท่าทางตามเนื้อเรื่องแต่ไม่ควรให้บ่อยนัก

14. ขณะกำลังเล่านิทาน ถ้ามีเด็กพูดหรือขัดจังหวะ ครูควรบอกให้รอจนกว่าจะจบเรื่อง อย่างไรก็ตามอาจให้เด็กขัดจังหวะได้เป็นครั้งคราว

15. หลังจากการเล่านิทานควรเปิดโอกาสให้เด็กถามและวิพากษ์วิจารณ์ แต่ไม่ควรบังคับเด็กให้พูดให้ถามเพราะจะทำให้เด็กเสียความเพลิดเพลินไป

16. หลังจากการเล่านิทานแล้วอาจให้เด็กได้แข่งขันกันตั้งชื่อเรื่องก็ได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้ติดตามและเพื่อความเข้าใจเรื่องที่ได้เล่ามาแล้ว

สรุปได้ว่า การจะเล่านิทานให้สนุกนั้นผู้เล่าจะต้องมีเทคนิคในการเล่าเพื่อให้นิทานนั้นน่าสนใจ ผู้เล่าควรมีการเตรียมตัวให้พร้อมไม่ว่าจะเป็นการใช้คำ การใช้น้ำเสียงในการเล่า และการใช้สื่อประกอบการเล่า

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้รูปแบบและเทคนิคการเล่านิทานหลายรูปแบบผสมผสานกัน โดยเฉพาะรูปแบบที่ต้องใช้หนังสือนิทานที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาเพราะจะทำให้เด็กๆ ได้เห็นตัวหนังสือทั้งภาษาไทยกลางและภาษาไทใหญ่ รวมทั้งได้เห็นภาพประกอบเพื่อสร้างสรรค์จินตนาการให้แก่เด็ก ซึ่งในการเลือกใช้รูปแบบและเทคนิคในการเล่านิทานนั้น ผู้วิจัยต้องดูความเหมาะสมและเนื้อหาของนิทานแต่ละเรื่องควบคู่กันไป

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

นิทานเป็นเรื่องเล่าที่เด็กชื่นชอบ เพราะนิทานให้ความสนุกสนาน สร้างความบันเทิงใจและช่วยลดความตึงเครียดให้เด็ก ช่วยสร้างประสบการณ์ในด้านภาษา ตัวละครในนิทานยังเป็นแบบอย่างในด้านการปฏิบัติตน การอยู่ร่วมกันในสังคม นิทานช่วยให้เด็กคิดจินตนาการ นิทานจึงเป็นสื่อที่มีคุณค่าสำหรับเด็กปฐมวัย (ดวงเดือน แจ้งสว่าง, 2542, น. 15) จากเหตุผลดังกล่าวจึงมีนักการศึกษาหลายท่านได้ ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของการใช้นิทานทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

2.7.1 งานวิจัยในประเทศ

จันทนา ชูชื่น (2553) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือที่มีต่อความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัย โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยชายและหญิง ที่มีอายุ 3-4 ปี โรงเรียนนารินทร์เนอสเซอรี่ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 18 คน ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ 2) หุ่นมือประกอบการเล่านิทาน และ 3) แบบประเมินความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือมีความสามารถด้านการพูดทั้งโดยรวมและรายด้านสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดวงพร ศรีใสคำ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านที่มีต่อพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย-ราชภัฏมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย-ราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 10 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงโดยมีจุดมุ่งหมายในการวิจัยคือ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านที่มีต่อพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านที่มีต่อพัฒนาการทางภาษาด้านการพูด ผลของการศึกษาพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านที่มีต่อพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.77/88.33 2) ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านที่มีต่อพัฒนาการทางภาษาด้านการพูด ชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.75

บุษบารัตน์ ศรีนวลสไว (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมหนังสือนิทานประกอบภาพ และ 2) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกใส อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 จำนวน 14 คน จาก 1 ห้อง ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) หนังสือนิทานประกอบภาพสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 10 เรื่อง 2) แบบทดสอบวัดความพร้อมด้านการอ่านจำนวน 30 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า 1) เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เรียนด้วยหนังสือนิทานประกอบภาพมีความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) ผลการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ สามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ได้เป็นอย่างดี เด็กสามารถควบคุมอารมณ์ความรู้สึกโกรธได้ สามารถแสดงความรู้สึกดีใจ ชอบใจ ที่ได้ทำกิจกรรมที่ตนเองต้องการ มีความเอื้อเฟื้อและรู้จักการช่วยเหลือเพื่อนๆ รู้จักการปลอบโยนและให้กำลังใจเพื่อนๆ เมื่อเพื่อนมีปัญหา สามารถเรียนรู้แบบอย่างที่ดีจากนิทานได้

นิภาลัย ทองชาติ (2553) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างนิทานประกอบภาพในการเตรียมความพร้อมด้านการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีความมุ่งหมายในการศึกษาคือ 1) เพื่อสร้างหนังสือนิทานประกอบภาพในการเตรียมความพร้อมด้านการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของหนังสือนิทานประกอบภาพสำหรับเด็กปฐมวัย และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสือนิทานประกอบภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 25 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ 1) หนังสือนิทานประกอบภาพสำหรับเด็กปฐมวัย 2) แบบทดสอบวัดความพร้อมด้านการอ่าน และ 3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหนังสือนิทานประกอบภาพ ผลการศึกษาพบว่า 1) หนังสือนิทานประกอบภาพที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 95.83/84.44 2) หนังสือนิทานประกอบภาพมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6175 และ 3) นักเรียนที่ด้วยหนังสือนิทานประกอบภาพมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยหนังสือนิทานอยู่ในระดับมาก

นฤมล จิ๋วแพ (2549) ศึกษาผลการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อความเอื้อเฟื้อของเด็กปฐมวัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชาย – หญิง ที่มีอายุ 5-6 ปี จำนวน 15 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนสวัสดีวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทานประกอบภาพ และแบบทดสอบพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เล่านิทานประกอบภาพมีพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร (2553) ได้ศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบการเล่านิทาน โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานและเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายหญิงอายุระหว่าง 4-5 ปี จำนวน 20 คน โดยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน และแบบวัดพัฒนาการทางการพูด ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองระดับความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีทั้งสามด้าน ได้แก่ ด้านการพูดคำศัพท์ การพูดประโยค และการพูดเรื่องราว และพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานมีค่าสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Dixon, Johnson, and Saltz (1977 อ้างถึงใน นภาภรณ์ อินทะผลา, 2547, น. 90-91) ได้วิจัยเกี่ยวกับเรื่องการจัดกิจกรรมการเล่านิทานให้กับเด็กอนุบาล 3-4 ที่โรงเรียนในเมืองดีทรอยด์ จำนวน 46 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เล่านิทานให้เด็กฟังแล้วแสดงบทบาทประกอบตามเนื้อเรื่อง กลุ่มที่ 2 เล่านิทานให้ฟังพร้อมกับพาไปดูของจริงนอกสถานที่ เช่น ไปสวนสัตว์ ไปซื้อของ กลุ่มที่ 3 เล่านิทานแล้วสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่เล่าให้ฟัง และกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเด็กที่ได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเนื้อเรื่อง จะพัฒนาจิตลักษณะต่างๆ ได้ดีที่สุด แสดงว่า เมื่อเด็กได้ฟังนิทานแล้ว เกิดความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตัวเองชอบหรือตัวละครที่ได้รับความสำเร็จจากพฤติกรรมนั้น และเนื้อหาในนิทานถ้าเป็นเรื่องไกลความจริง เช่น เทพนิยายแล้วจะให้ผลดีต่อจิตลักษณะของเด็กดีกว่านิทานที่มีเนื้อหาใกล้ชิดเด็ก

O Cathallian, Sean (2011) ได้ทำการศึกษาเรื่องการอ่านหนังสือนิทานของกลุ่มชาติพันธุ์(บุคคลที่มีจุดกำเนิดของบรรพบุรุษร่วมกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีเดียวกัน มีภาษาเดียวกัน) ที่อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาในอังกฤษและไอร์แลนด์ ประชากรคือนักเรียนที่เป็นชาติพันธุ์ จำนวน 126 คนโดยให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการอ่านนิทานผ่านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการอ่านและการเรียนรู้ในชั้นเรียน ใช้วิธีรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกวีดีโอสังเกตและสัมภาษณ์ครูและนักเรียนแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า 1) บรรทัดฐานของท้องถิ่นมีแรงจูงใจต่อการอ่านหนังสือนิทาน และ 2) หนังสือนิทานช่วยส่งเสริมการใช้สองภาษาของเด็ก

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้นิทาน สรุปได้ว่า นิทานสามารถส่งเสริมความสามารถด้านต่างๆ ของเด็กปฐมวัยได้โดยเฉพาะความสามารถด้านการพูด

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดภาษาที่สองของเด็กปฐมวัย

การพูดเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดเพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย หากผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ พ่อแม่ และครูรู้จักหาวิธีที่จะส่งเสริมการพูดที่เหมาะสมและให้เด็กได้ฝึกฝนบ่อยๆ ก็จะทำให้เด็กพูดได้อย่างชัดถ้อยชัดคำ กล้าแสดงออกทางการพูด รู้จักเรียงลำดับการพูดของเรื่องราวก่อนและหลัง ไม่วกไปวนมา ทำให้การสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และความต้องการของตนถูกต้องชัดเจนขึ้นได้ และสำหรับเด็กที่พูดสองภาษานั้น การพูดถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะถ้าเด็กพูดหรือใช้ภาษาที่นอกเหนือจากภาษาถิ่นหรือภาษาที่สองไม่ได้ ก็จะทำให้มีความยากลำบากในการสื่อสาร ดังที่นักการศึกษาได้ให้ความหมายและความสำคัญของการพูดภาษาที่สองไว้ ดังนี้

3.1 ความหมายและความสำคัญของการพูดภาษาที่สองของเด็กปฐมวัย

ภาษาที่สองเป็นภาษาที่ไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวันของเด็ก แต่เด็กมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และได้รับการฝึกฝน เพราะภาษาที่สองมีความจำเป็นสำหรับการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นๆ ที่ไม่ได้ใช้ภาษาเดียวกันกับเด็ก ซึ่งมีผู้ให้ความหมายภาษาที่สองไว้ ดังนี้

1. ความหมายของการพูดภาษาที่สองของเด็กปฐมวัย

อรุณี วิริยะจิตรา (2532 อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ สมวงษ์, 2545, น. 50) ได้กล่าวว่า ภาษาที่สอง หมายถึง ภาษาอื่นที่ผู้เรียนเรียนเพื่อใช้รองไปจากภาษาแรก อาจเป็นภาษาราชการหรือภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในการเรียนการสอนในโรงเรียน หรือในประเทศที่มีภาษาถิ่นใช้มากจนจำเป็นต้องกำหนดภาษากลางขึ้นมา เพื่อใช้ในการสื่อสารกันระหว่างกลุ่มชนในประเทศนั้น

สุจริต เพียรชอบ (2531, น. 800-803) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาที่สองเป็นความสามารถของบุคคลที่จะพูดภาษาได้ในเวลาเดียวกัน และพูดภาษาที่สองได้คล่องแคล่วเท่ากัน

หรืออาจเรียนรู้อีกภาษาหนึ่งหลังจากได้เรียนภาษาแรกไปแล้ว ผู้ที่เรียนรู้สองภาษาจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับส่วนสำคัญของภาษาที่สองและใช้อย่างคล่องแคล่ว

เสาวลักษณ์ สมวงษ์ (2545, น. 50) กล่าวว่า ภาษาที่สอง หมายถึง ภาษาอื่นที่ผู้เรียนเรียนเพื่อใช้รองไปจากภาษาแรก อาจเป็นภาษาราชการหรือภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในการเรียนการสอนที่โรงเรียน หรือในประเทศที่มีภาษาถิ่นใช้มากจนจำเป็นต้องกำหนดภาษากลางขึ้นมาเพื่อใช้ในการสื่อสารกันระหว่างกลุ่มชนประเทศนั้น

สรุป ภาษาที่สองหมายถึง ภาษาที่ผู้เรียนไม่ได้ใช้เป็นประจำในชีวิตประจำวัน แต่จำเป็นที่จะต้องใช้เพื่อการสื่อสารกับบุคคลอื่นที่ไม่ได้ใช้ภาษาเดียวกันกับตน

สำหรับการวิจัยเรื่องนี้ ภาษาที่สองหมายถึง ภาษาไทยกลางที่เด็กไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน แต่จะใช้สื่อสารกับครูหรือบุคคลอื่นที่ไม่ได้ใช้ภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่เหมือนเด็ก นั่นก็คือ ภาษาไทใหญ่

2. ความสำคัญของการพูดภาษาที่สองของเด็กปฐมวัย

การพูดเป็นการสื่อสารที่สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยใช้น้ำเสียง เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ฟังรู้หรือเข้าใจความรู้สึกนึกคิดหรือความต้องการ ซึ่งมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการพูดภาษาที่สอง ไว้ดังนี้

เสาวลักษณ์ สมวงศ์ (2545, น. 2-4) ได้กล่าวไว้ว่า เพื่อการสื่อความเข้าใจที่ตรงกันของคนไทยที่อาศัยอยู่ในทุกภาคทุกภาษาของประเทศ จึงจำเป็นต้องมีภาษากลางที่ใช้สื่อสารกับทุกชุมชนภาษา ด้วยเหตุนี้เด็กที่อยู่ในชุมชนสองภาษา จึงมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาไทยกลางเพื่อใช้ในการสื่อสาร และการเรียนรู้หนังสือในโรงเรียน โดยเด็กเหล่านี้เป็นเด็กสองภาษาที่ต้องเรียนรู้และพูดภาษาไทยกลางเป็นภาษาที่สอง ควบคู่กับการใช้ภาษาที่หนึ่งหรือภาษาถิ่นในการดำรงชีวิต

นอกจากนี้ อรวรรณ วงศ์คำชู (2542, น. 6) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการเพิ่มการเรียนรู้สองภาษาเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือแก่เด็กอนุบาลเพราะเชื่อว่าการพูดภาษาที่สองและภาษาถิ่นอย่างเท่าเทียมกัน จะทำให้เด็กสามารถพูดภาษาที่สองได้อย่างคล่องแคล่วและชัดเจน

เด็กวัยอนุบาลในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่เป็นเด็กสองภาษาคือใช้ภาษาที่หนึ่ง (ภาษาไทใหญ่) ที่บ้าน ซึ่งมีความแตกต่างกับภาษาไทยกลาง อีกทั้งในชั้นเรียนครูใช้ภาษาที่สอง (ภาษาไทยกลาง) ในการสื่อสารกับเด็ก จึงทำให้บรรยากาศการเรียนรู้มีความยากลำบาก ดังนั้นการพูดภาษาที่สองจึงสำคัญสำหรับเด็ก เพื่อที่เด็กจะได้ใช้ในการสื่อสารกับครูและบุคคลอื่นที่ไม่ได้พูดภาษาเดียวกับเด็ก

จากความสำคัญของภาษาที่สอง สรุปได้ว่าการพูดภาษาไทยกลางมีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่นเป็นภาษาที่หนึ่งเป็นอย่างมาก ดังนั้นเด็กเหล่านี้จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้คำภาษาไทยกลางหรือภาษาที่สองเพื่อนำไปใช้สื่อสารกับบุคคลอื่นๆในชีวิตประจำวัน

3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพูดของเด็กปฐมวัย

นักวิชาการด้านการสื่อสาร ได้ศึกษารูปแบบและกระบวนการสื่อสารของมนุษย์เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกโดยการพูด ปัจจัยที่ทำให้การพูดสัมฤทธิ์ผลนั้นสามารถอธิบายให้เข้าถึงขั้นตอนกระบวนการ ซึ่งเป็นที่ยอมรับมีหลากหลายทฤษฎี ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพูดของเด็กใน 2 ส่วน คือ 1) ทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาและการพูด 2) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางภาษา

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาและการพูด

ภาษามีความสำคัญต่อพัฒนาการของมนุษย์ในแง่บุคคลและสังคมหลายทิศทาง ภาษาเป็นสื่อให้คนได้ติดต่อสื่อสารทั้งความรู้ ความคิด ภาษาเป็นสื่อถ่ายทอดมรดกทางวิทยาการและวัฒนธรรมจากคนในสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง จากรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง เด็กแต่ละคนจะมีพัฒนาการทางภาษาและการพูดแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ดังที่นักการศึกษาได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาและการพูดไว้ ดังนี้

1.1 ทฤษฎีของ Vygotsky (1809-1934) กล่าวว่า ระยะก่อนที่เด็กจะพูดได้ เด็กจะเข้าใจความหมายของคำอย่างกว้างๆ ไม่ชัดเจน ภาษาของคนแวดล้อมที่เป็นแกนนำในการพัฒนาการคิดของเด็ก จะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจความคิดระยะต่อมา ระยะแรกๆ นั้นเด็กมีความคิดแบบไม่ใช้ภาษา (Nonlinguistic Thought) และการพูดแบบไม่ใช้สติปัญญา (Noninetellectual Speech) โยธิน ศันสนยุทธ และคนอื่นๆ (2533, น. 136) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทางภาษาของเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

Vygotsky ได้กล่าวถึง Zone of Proximal Development หรือเรียกว่ารอยต่อของพัฒนาการ ในส่วนของการใช้ภาษาอาจอธิบายได้ว่า ภาษาเกิดขึ้นครั้งแรกเป็นภาษาที่ไม่ได้แสดงถึงความคิด เป็นช่วงระยะเวลาที่ความคิดกับภาษาไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่เมื่อเด็กมีพัฒนาการมากขึ้น ความคิดกับภาษาจะเริ่มมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น ความคิดจึงถูกแสดงให้เห็นออกมาผ่านทางภาษา ซึ่งภาษาที่แสดงออกมาจะมีความเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น ก็เป็นผลสืบเนื่องจากการใช้ความคิดที่มากขึ้น ดังนั้นภาษาจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความคิดและในขณะเดียวกันก็พัฒนาภาษาโดยผ่านทางการคิดด้วยเช่นกัน

เด็กใช้ภาษาในการสื่อสารความคิดระหว่างบุคคล และสื่อสารกับความคิดของบุคคลอื่น แล้วกลายมาเป็นการสื่อสารกับความคิดของตนเองโดยการพูดกับตนเอง ต่อมาเมื่อเด็กได้สร้างความรู้และเพิ่มพูนความเข้าใจในสิ่งต่างๆ มากขึ้น เสียงที่เปล่งออกมาจากการพูดกับตนเองจึงค่อยๆ เงียบไป กลายเป็นการสื่อสารภายในกระบวนการคิดของเด็กเท่านั้น

นอกจากนี้ Vygotsky ยังได้กล่าวถึง Scaffolding หรือเรียกว่าการเสริมต่อการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงบทบาทเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ที่ให้การช่วยเหลือด้วยวิธีการต่างๆ ตามสภาพปัญหาที่เผชิญอยู่ในขณะนั้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหานั้นได้ด้วยตนเอง โดยเป็นการจัดเตรียมสิ่งที่เอื้ออำนวย การให้การช่วยเหลือ แนะนำ สนับสนุน ขณะที่ผู้เรียนกำลังแก้ปัญหาหรือกำลังอยู่ในระหว่างการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้ผู้เรียนต้องสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน และปรับการสร้างความรู้ความเข้าใจภายในตนให้กลายเป็นความรู้ความเข้าใหม่ภายในตนเอง ซึ่งจะส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนให้ก้าวไปสู่ขั้นหรือระดับพัฒนาการที่สูงขึ้นไป ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถกำกับตนเองในการเรียนรู้ และมีความเชื่อมั่นในตนเองในการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้น

สรุปแนวคิดของ Vygotsky เรื่องพื้นที่รอยต่อ และการเสริมต่อการเรียนรู้ พื้นที่รอยต่อพัฒนาการเป็นระยะห่างระหว่างระดับพัฒนาการที่เป็นจริงกับระดับพัฒนาการที่สามารถ

เป็นไปได้ เด็กสามารถแก้ปัญหาที่ยากเกินกว่าระดับพัฒนาการที่แท้จริงของตนได้ หากได้รับการแนะนำช่วยเหลือหรือได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เชี่ยวชาญที่มีความสามารถมากกว่า ส่วนเรื่องการเสริมต่อการเรียนรู้เป็นบทบาทผู้สอนในการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนและเตรียมการชี้แนะหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เรียนไปสู่พัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น

1.2 ทฤษฎีของ Piaget (อ้างถึงใน โยธิน ศันสนยุทธ, 2536, น. 136) เชื่อว่าการเรียนรู้ภาษาเป็นผลมาจากความสามารถทางสติปัญญา เด็กเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับโลกรอบตัว เด็กจะเป็นผู้ปรับสิ่งแวดล้อมโดยการใช้ภาษาของตน ดังตัวอย่าง เช่น

1.2.1 เด็กมีอิทธิพลต่อวิธีการที่แม่พูดด้วย จากผลการวิจัยปรากฏว่า แม่จะพูดกับลูกแตกต่างไปจากพูดกับผู้อื่น เพื่อรักษาการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน แม่จะพูดกับเด็กเล็กๆ ต่างจากเด็กโตและผู้ใหญ่ จะพูดประโยคที่สั้นกว่า ง่ายกว่า เพื่อการสื่อสารที่มีความหมาย

1.2.2 เด็กควบคุมสิ่งแวดล้อมทางภาษา เพื่อได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เด็กต้องการค้นพบว่าเสียงที่ได้ยินมีความหมายอย่างไร มีโครงสร้างเพื่อองค์ประกอบพื้นฐานอะไร

1.2.3 การใช้สิ่งของหรือบุคคล เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเข้าใจพื้นฐาน ผู้ใหญ่เห็นหรือได้ยินเด็กพูด เด็กอาจเคลื่อนตัวหรือจับ ขว้าง ปา บีบ ของเล่นเพื่อสร้างความเข้าใจเพื่อเป็นพื้นฐานและความจำเป็นของความเจริญทางภาษา การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองเกี่ยวกับผู้อื่น เกี่ยวกับสิ่งของ เกี่ยวกับเหตุและผล เกี่ยวกับสถานที่ มิติ เกี่ยวกับการเกิดขึ้นซ้ำๆ ของกิริยาและสิ่งของ มีส่วนช่วยให้เด็กแสดงออกทางภาษาอย่างมีความหมาย นั่นคือ เด็กต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนกับสิ่งต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ Piaget ได้กล่าว่า พัฒนาการทางภาษาของเด็กเป็นไปพร้อมๆกับความสามารถทางด้านเหตุผล การตัดสินใจ ด้านตรรกศาสตร์ เด็กต้องการสิ่งแวดล้อมที่จะส่งเสริมให้เด็กสร้างกฎ ระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยค และความหมายของภาษา นอกจากนี้เด็กยังต้องการฝึกภาษาด้วยวิธีการหลายๆ วิธีและจุดประสงค์หลายๆ อย่าง

สรุป แนวคิดหลักของทฤษฎีนี้คือ การเรียนรู้ทางภาษาของเด็กมาจากความสามารถทางสติปัญญา โดยเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว

1.3 Chomsky (1965, pp. 22-23) อ้างถึงใน สุภาวดี ศรีวรรธนะ (2543, น. 23) ได้กล่าวว่า เด็กสามารถพูดคำใหม่ๆ ได้โดยไม่ได้รับการเสริมแรง การเรียนรู้ภาษาเป็นเรื่องที่ซับซ้อน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงโครงสร้างภายในตัวเด็กด้วย เขาได้อธิบายการเรียนรู้ภาษาของเด็กว่า เมื่อเด็กได้รับประโยคหรือกลุ่มคำต่างๆ เข้ามา เด็กจะสร้างระบบไวยากรณ์ขึ้นโดยใช้เครื่องมือการเรียนรู้ภาษาโดยใช้ความสามารถของตนมาเปลี่ยนแปลงประโยคที่ตนได้ยิน โดยการลดเสียง ลดคำ เปลี่ยนที่และแทนที่ การเปลี่ยนแปลงนี้มีอยู่ทุกภาษา แต่ละภาษามีลักษณะพิเศษแตกต่างกัน ผู้เรียนจะใช้ความสามารถเฉพาะตนสร้างหลักไวยากรณ์โดยอัตโนมัติ

นอกจากนี้ Chomsky ยังได้อธิบายว่าเด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับเครื่องมือในการเรียนรู้ภาษา (Language Acquisition Device) ซึ่งเรียกว่า แอล เอ ดี (L.A.D.) เครื่องมือนี้จะเป็นฝ่ายรับข้อมูลทางภาษา ซึ่งมาจากประโยคต่างๆ เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้ในกฎต่างๆ ทางไวยากรณ์ที่มีใช้ในภาษา กฎทางไวยากรณ์ต่างๆ นี้คือ ความรู้ในภาษา (Competence)

แนวคิดของ Chomsky คือ มนุษย์สามารถเรียนรู้ภาษาได้โดยไม่จำเป็นต้องเรียนกฎอย่างเป็นทางการใดๆ ในภาษาแม้แต่น้อย เพราะในความเป็นจริงทุกๆ ภาษามีกฎหรือรูปแบบที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

จากการศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาและการพูดของเด็กดังที่กล่าว พอสรุปได้ว่า พัฒนาการทางภาษาและการพูดของเด็กนั้นล้วนเกิดจาการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบตัวและสิ่งต่างๆ ที่แวดล้อม นอกจากนี้การได้รับความช่วยเหลือ สนับสนุนจากบุคคลต่างๆ ให้เด็กได้แก้ปัญหาด้วยตนเอง จะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาที่ดียิ่งขึ้น

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางภาษา

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาไว้หลายทฤษฎี ซึ่งส่วนมากมีความเชื่อว่า การเรียนรู้ทางภาษาเกิดจากความพึงพอใจ การเลียนแบบและการเสริมแรง ดังมีรายละเอียด ต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีความพึงพอใจแห่งตน Mowrer (อ้างถึงใน ศรียา นิยมธรรมและประภัสสร นิยมธรรม, 2540, น. 25) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เขาให้ชื่อทฤษฎีนี้ว่า Autistic Theory หรือ Autism Theory of Speech Acquisition โดยได้ทดลองการสอนพูดกับนก และพบว่านกจะเลียนเสียงพูดของคน เฉพาะเสียงหรือคำที่ผู้ฝึกพูดด้วยเวลาที่มันอิ่ม หรือลูบไล้ด้วยความรัก นอกจากนี้คำเหล่านี้ยังทำให้นกเพลิดเพลินและเป็นสุข การที่นกแก้ว นกขุนทองสามารถทำเสียงต่างๆ ได้หลายๆ เสียง จึงมีบางเสียงที่คล้ายคลึงกับเสียงที่ใช้ในภาษาพูดของมนุษย์ที่แสดงออกถึงความชื่นชนยินดี ดังนั้น เมื่อนกได้ยินเสียงที่ตัวมันเองเปล่งออกมาคล้ายคลึงกับเสียงที่นำความปิติมาให้ ขณะกินอาหารหรือถูกลูบไล้ด้วยความรัก มันจึงเลียนเสียงตามไปด้วย การให้รางวัลอย่างเหมาะสมจะทำให้การเลียนเสียงของนกดีขึ้น จนสามารถพูดเป็นคำเป็นประโยคได้ เช่น “แก้วจำกินข้าว” เสียงที่เปล่งออกมาจะเป็นลักษณะของการให้รางวัลแก่ตนเอง คำว่า autism คือการให้รางวัลแก่ตนเองในแง่ของกระบวนการที่ทำ

Mowrer ได้นำหลักทฤษฎีนี้มาใช้กับการเรียนรู้ของเด็กในการหัดพูดคำแรกและเชื่อว่าได้ใช้ เช่น แม่พูดคำว่า “แม่” หรือ “ลูก” เป็นพันๆ ครั้ง ขณะป้อนข้าว อาบน้ำ เล่น เห่กล่อมให้ จึงพบว่าบางครั้งเด็กก็เปล่งเสียง “แม่” ขณะเล่นเสียง และยิ่งคำพูดนี้ทำให้เด็กมีความรู้สึกปิติ ปลาบปลื้มก็จะยิ่งพูดซ้ำมากกว่าพยางค์หรือคำอื่นที่ไม่มีความหมายให้จดจำเป็นพิเศษ ด้วยวิธีนี้ทำให้เด็กพัฒนาการถ้อยคำที่ใช้ในภาษามากขึ้น ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับรางวัลที่เด็กจะได้รับจากแม่

สรุปแล้ว ทฤษฎีนี้ถือว่าการเรียนรู้การพูดของเด็กเกิดจากการเลียนเสียงอันเนื่องมาจากความพึงพอใจที่จะทำได้เช่นนั้น

2.2 ทฤษฎีการเลียนแบบ (The Imitation Theory) Bandura เชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้จากการสังเกต หรือการเลียนแบบ จึงเรียกการเรียนรู้จากการสังเกตว่า “การเรียนรู้โดยการสังเกต” หรือ “การเลียนแบบ” เนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ซึ่งทั้งเด็กและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน เด็กเรียนรู้ภาษาจากการสังเกตและการเลียนแบบการพูดจากพ่อแม่ ครู เพื่อน และบุคคลที่อยู่แวดล้อม เมื่อได้รับการเสริมแรงทำให้การเลียนแบบเหมือนตัวแบบมากขึ้น

นอกจากนี้ Bandura ได้อธิบายถึงขั้นที่สำคัญในการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบว่ามีทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการเอาใจใส่ (Motivation) ความใส่ใจเป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้าเด็กไม่มีความใส่ใจในการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบก็จะไม่เกิดขึ้น ดังนั้น การเรียนรู้แบบนี้ความใส่ใจจึงเป็นสิ่งแรกที่เด็กจะต้องมี และเด็กจะต้องรับรู้ส่วนประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมของผู้ที่เป็นตัวแบบ

2. ขั้นการจดจำ (Retention Process) การที่เด็กสามารถที่จะเลียนแบบหรือแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบได้ก็เป็นเพราะเด็กบันทึกสิ่งที่ตนสังเกตจากตัวแบบไว้ในความจำระยะยาว และผู้ที่สามารถอธิบายพฤติกรรมหรือการกระทำของตัวแบบด้วยคำพูดหรือภาพที่ตนสังเกตไว้ในใจจะเป็นผู้ที่สามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้โดยการสังเกตได้ดีกว่าผู้ที่เพียงแต่ดูเฉยๆ หรือทำงานอื่นในขณะที่ดูตัวแบบไปด้วย

3. ขั้นการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ (Reproduction) การแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบเป็นขั้นตอนที่เด็กแปรสภาพภาพพจน์หรือสิ่งที่จำไว้เป็นการเข้ารหัสถ้อยคำแล้วแสดงออกมาเป็นการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบ

4. ขั้นการจูงใจ (Motivation process) Bandura ได้อธิบายว่า แรงจูงใจของเด็กจะแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบที่สังเกต เนื่องจากความคาดหวังว่า การเลียนแบบจะนำประโยชน์มาให้ เช่น การได้รับแรงเสริมหรือรางวัล รวมทั้งการคิดว่าการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบจะทำให้ตนหลีกเลี่ยงปัญหาได้ ในห้องเรียนเวลาครูให้รางวัลหรือลงโทษพฤติกรรมของนักเรียนคนใดคนหนึ่ง เด็กทั้งห้องก็จะเรียนรู้โดยการสังเกตและเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมหรือไม่แสดงพฤติกรรม

สรุปแล้วทฤษฎีนี้ เชื่อว่า การเรียนรู้เกิดจากการสังเกตหรือการเลียนแบบ เนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว และการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการเอาใจใส่ (Motivation) ขั้นการจดจำ (Retention Process) ขั้นการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ (Reproduction) และขั้นการจูงใจ (Motivation process)

2.3 ทฤษฎีเสริมแรง (Reinforcement Theory) ทฤษฎีนี้อาศัยจากหลักทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าพฤติกรรมทั้งหลายถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยการวางเงื่อนไข

จากการศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาและการพูดของเด็กปฐมวัยดังที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าพัฒนาการทางภาษาและการพูดของเด็กนั้นจะต้องผ่านกระบวนการพัฒนามาเป็นลำดับ เด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายรูปแบบและมีความแตกต่างกันไป ซึ่งขึ้นอยู่กับตัวเด็กเอง และสิ่งที่แวดล้อมตัวเด็ก และถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมที่ดีก็จะทำให้เด็กมีพัฒนาการได้ดียิ่งขึ้น

ทฤษฎีของ Skinner (1950 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์, 2540, น. 52) ได้อธิบายว่ากระบวนการเรียนรู้ภาษาว่า เกิดจากการเปล่งเสียงโดยเริ่มตั้งแต่วัยทารก และผู้เลี้ยงให้การเสริมแรง คือ ความเอาใจใส่สนับสนุนเฉพาะเสียงที่ใช้อยู่ในสังคมของตน ทำให้ทารกส่งเสียงที่ได้รับแรงเสริมบ่อยครั้งจนติดเป็นนิสัย ส่วนเสียงที่ไม่มีใช้ในภาษาของตนก็จะถูกละทิ้งไปในที่สุด เด็กทารกจึงเรียนรู้ภาษาของตนได้ดีที่สุดด้วยการเลียนแบบพี่เลี้ยงหรือผู้เลี้ยงดู ซึ่งมักจะพูดกับทารกด้วยภาษาของผู้ใหญ่เป็นส่วนมาก และเมื่อเด็กเลียนเสียงผู้ใหญ่อย่างถูกต้องก็จะได้รับการเสริมแรง ซึ่งช่วยให้

เด็กเลียนบ่อยขึ้นจนติดเป็นนิสัยที่จะออกเสียงนั้นได้ในภายหลัง ในระยะต่อมาการออกเสียงที่คล้ายคำพูด ของผู้เลี้ยงดูยังทำให้เด็กเกิดความพอใจได้เองอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ Skinner จึงเชื่อในเรื่องการเลือกเสริมแรง โดยให้รางวัลการเปล่งเสียงของเด็กว่าเป็นสาเหตุของการปลูกฝังความสามารถทางภาษาให้แก่เด็ก และการเลียนเสียงผู้ใหญ่ก็สามารทำให้เด็กพูดได้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเด็กได้ทั้งสองประเภทและส่งเสริมอิทธิพลที่สะสมขึ้นทุกวัน จนบุคคลนั้นมีความสามารถทางภาษา

สรุปแนวคิดหลักของทฤษฎีนี้คือ การให้เด็กได้รับแรงเสริมและการเลียนแบบช่วยให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ทางภาษาได้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษานั้น จะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กเกิดจากการเลียนแบบเสียง การสังเกต และถ้าเด็กได้รับการเสริมแรงในสิ่งที่ตนพอใจ จะยิ่งเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางภาษามากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาทฤษฎีต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมานี้ ช่วยให้ผู้วิจัยรู้และเข้าใจในพัฒนาการของเด็กว่าเด็กแต่ละคนมีความสามารถมากน้อยแค่ไหนมีความแตกต่างกันอย่างไร และต้องได้รับการส่งเสริมอย่างไร จึงจะสามารถพัฒนาเด็กในทิศทางที่ต้องการได้

3.3 พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

ผลการศึกษาจำนวนมากชี้ชัดว่า ภาษาเป็นสื่อของความคิด ความรู้สึก และความสัมพันธ์ ความสามารถในการใช้ภาษา ถือเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้วิชาต่างๆ เมื่อเข้าโรงเรียนภาษาพูดก็เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อความรู้ ความคิด ระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นๆ ช่วยให้เข้าใจโลก สังคม ชีวิต และบุคคลดีขึ้นกว่าวัยทารก (กวีศักดิ์ เครือเผือ, 2553, น. 12)

ตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ระบุว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ดังนั้นเพื่อแสดงให้เห็นพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดของเด็กปฐมวัย จึงขอนำเสนอพัฒนาการทางการพูดของเด็กอายุ 3-6 ปีไว้ (สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, น. 7-10) ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 พัฒนาการทางภาษาและการพูดของเด็ก 3-6 ปี

อายุ	ความเข้าใจภาษา	การใช้ภาษา
3 ปี	- แสดงความสนใจที่จะฟังคำพูด เมื่อแม่อธิบายให้ฟัง - ชอบฟังนิทาน - ชี้ส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ไม่ต่ำกว่า 7 อย่าง - เข้าใจคำกริยาง่ายๆ ได้ - เข้าใจคำศัพท์ 2,400- 3,600 คำ	- บอกชื่อตนเองได้ - ชอบพูดคนเดียวในขณะที่ทำสิ่งต่างๆ - ชอบถามคำถามมากขึ้น เช่น “สีอะไร” “นั่นใคร” - พูดคำศัพท์ได้ 900-1,200 คำ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

อายุ	ความเข้าใจภาษา	การใช้ภาษา
	- เข้าใจคำที่เป็นประโยคยาวๆ ได้ เช่น “หนูกินข้าวให้เสร็จก่อน แล้วแม่จะพาไปนั่งรถ” - เข้าใจคำบุพบท เช่น บน ใต้ เป็นต้น	- พูดเป็นประโยคได้ประมาณ 3 คำ แต่อาจพูดไม่ชัด - ชอบเล่าเหตุการณ์ที่กำลังประสบอยู่ - มีการพูดไม่คล่องได้ - เสียงที่พูดได้ชัดเจนคือ (ม น ห ย อว บ ป ก)
4 ปี	- เข้าใจคำศัพท์ 4,200-5,600 คำ - มีทักษะในการฟังดีขึ้นและตั้งใจฟังได้นานขึ้น	- พูดให้คนอื่นเข้าใจได้ดีแต่พูดไม่ชัด - พูดเป็นประโยคยาวๆ ได้ 4 คำโดยเฉลี่ย - เล่าเรื่องได้โดยมีเนื้อหาที่ต่อเนื่องกัน - พูดโอ้อวดและวิจารณ์ผู้อื่น -ชอบถาม “ทำไม” “เมื่อไร” - พูดได้ตั้งแต่ 1,500-1,800 คำ - ใช้ประโยคซับซ้อนได้มากขึ้นมีลักษณะทางไวยากรณ์เกือบสมบูรณ์ - สามารถบอกคำตรงข้ามได้ เช่น “ช้างตัวใหญ่” “กระต่ายตัวเล็ก” - เสียงพยัญชนะที่พูดได้เพิ่มเติมคือ (ท ต ล จ พ ง ด)
5 ปี	- เข้าใจคำศัพท์ 6,500 – 9,600 คำ	- พูดคำศัพท์ประมาณ 2,000 คำ ขึ้นไป - พูดได้เป็นประโยคได้ประมาณ 4-5 คำ - ใช้ไวยากรณ์ได้ถูกต้องเกือบเท่าผู้ใหญ่ - สามารถบอกได้ว่าสิ่งของนั้นทำด้วยอะไร เช่น “บ้านทำมาจากอะไร” เสียงพยัญชนะที่พูดได้ชัดเพิ่มเติม คือ (ฟ ช)
6 ปี	- เข้าใจคำศัพท์ได้ประมาณ 13,500-15,000 คำ	- พูดได้ประมาณ 2,500 คำ ขึ้นไป - พูดเป็นประโยคยาวได้ 6 คำโดยเฉลี่ย - รู้จักใช้คำเปรียบเทียบขนาด รูปร่าง - เสียงพยัญชนะที่ออกได้ชัดเพิ่มขึ้น คือ (ส) ส่วนเสียง (ร) เด็กจะพูดชัดเมื่ออายุ 7 ปี ขึ้นไป

นอกจากนี้ Logan and Logan (1974 อ้างถึงใน เยาวพา เดชะคุปต์, 2544, น. 60-62) ได้แบ่งพัฒนาการออกเป็น 7 ขั้น ดังนี้

1. ระยะเปะปะ (Random Stage หรือ Prelinguistic Stage) อายุแรกเกิด ถึง 6 เดือน ในระยะนี้เป็นระยะที่เด็กจะเปล่งเสียงต่างๆ ที่ยังไม่มีความหมาย การเปล่งเสียงของเด็กก็เพื่อบอกความต้องการของตนเอง และเมื่อได้รับการตอบสนองก็จะรู้สึกพอใจ

2. ระยะแยกแยะ (Jergon Stage) อายุ 6 เดือน ถึง 1 ปี หลังจาก 6 เดือนขึ้นไป เด็กจะรู้สึกพอใจที่จะได้ส่งเสียงและถ้าเสียงใดที่เด็กเปล่งออกมาได้รับการตอบสนองในทางบวก เด็กก็จะเปล่งเสียงนั้นซ้ำอีก

3. ระยะเลียนแบบ (Imitation Stage) อายุ 1- 2 ขวบ ในระยะนี้เด็กจะเริ่มเลียนเสียงต่างๆ ที่ได้ยินในสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะเสียงของคนใกล้ชิด เป็นเสียงที่เด็กสนใจและเริ่มเลียนแบบเสียงที่เปล่งขึ้นของเด็กจะเริ่มมีความหมายและแสดงกิริยาตอบสนองการได้ยินของผู้อื่น

4. ระยะขยาย (The Stage of Expansion) อายุ 2-4 ขวบ ระยะนี้เด็กจะหัดพูดโดยเริ่มจากการหัดเรียกชื่อ คน สัตว์ และสิ่งของที่อยู่ใกล้ตัว

5. ระยะโครงสร้าง (Structure Stage) อายุ 4- 5 ขวบ ในระยะนี้เด็กจะเริ่มพัฒนาความสามารถในการรับรู้และการสังเกต เด็กจะเริ่มเล่นสนุกกับคำ และรู้จักคิดคำและประโยคของตนเองโดยจดจำจากคำหรือวลีตลอดจนประโยคที่ได้ยินมา

6. ระยะตอบสนอง (Responding Stage) อายุ 5-6 ขวบ ในระยะนี้ความสามารถในการคิดและพัฒนาการทางภาษาของเด็กจะสูงขึ้นเด็กได้พัฒนาคำศัพท์เพิ่มขึ้น รู้จักการใช้ประโยคอย่างเป็นระบบตามหลักไวยากรณ์ เด็กจะเริ่มพัฒนาภาษาไปสู่ภาษาที่เป็นแบบแผนมากขึ้น และใช้ภาษาเหล่านั้นกับสิ่งต่างๆ รอบตัว

7. ระยะสร้างสรรค์ (Creative Stage) อายุ 6 ปี ขึ้นไป ระยะนี้ได้แก่ระยะที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน เด็กในระยะนี้จะพัฒนา วิเคราะห์และสร้างสรรค์ทักษะในการสื่อความหมาย โดยใช้ถ้อยคำสำนวน การเปรียบเทียบ และภาษาพูดที่เป็นนามธรรมมากขึ้น

นอกจากนี้ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540, น. 229) ได้สรุปขั้นตอนพัฒนาการทางภาษาของเด็กวัยทารก – วัยเด็กตอนต้นไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นปฏิกิริยาสะท้อน (reflexive vocalization) การใช้ภาษาของเด็กในระยะนี้คือตั้งแต่คลอดถึงอายุหนึ่งเดือนครึ่ง เป็นแบบปฏิกิริยาสะท้อนเทียบเท่ากับภาษาหรือการสื่อความหมายของสัตว์ประเภทอื่นๆ เสียงนี้เป็นไปโดยอัตโนมัติและไม่มีความหมายในขั้นแรก แต่เมื่ออายุราวหนึ่งเดือนล่วงแล้ว ทารกอาจเปล่งเสียงต่างกันได้ตามความรู้สึก เช่น ชอบ ไม่ชอบ หิว ง่วง ฯลฯ

ขั้นที่ 2 ขั้นเล่นเสียง (babbling stage) อายุเฉลี่ยในขั้นนี้ ต่อจากขั้นที่ 1 จนถึงอายุราว 8 เดือน อวัยวะในการเปล่งเสียงและฟังเสียงของทารก เช่น ปาก ลิ้น หู เริ่มพัฒนามากขึ้น เป็นระยะที่ทารกได้ยินเสียงผู้อื่นและเสียงตนเอง สนุกและสนใจลองเล่นเสียงที่ตนได้ยิน โดยเฉพาะเสียงของตนเอง แต่เสียงที่เด็กเปล่งก็ไม่มีความหมายในเชิงภาษา ระยะนี้ทารกทุกชาติทำเสียงเหมือนกันหมด แม้เสียงที่เด็กเปล่งยังคงไม่เป็นภาษาแต่ก็มีความสำคัญในกระบวนการพัฒนาการพูด เพราะเป็นระยะที่เด็กได้ลองทำเสียงต่างๆ ทุกชนิด

ขั้นที่ 3 ขั้นเลียนเสียง (lalling stage) ระยะนี้ทารกอายุประมาณ 9 เดือน เริ่มสนุกที่จะเลียนเสียงผู้อื่น นอกจากเล่นเสียงของตนเอง ระยะนี้ประสาทรับฟังพัฒนามากยิ่งขึ้น จนสามารถจับเสียงผู้อื่นพูดได้ถี่ถ้วนยิ่งขึ้น ประสาทตาจับภาพการเคลื่อนไหวของริมฝีปากได้แล้ว จึงรู้จักและสนุกที่จะเลียนเสียงผู้อื่น ระยะนี้เด็กเลียนเสียงของตนเองน้อยลง การเลียนเสียงผู้อื่นยังผิดๆ ถูกๆ และยังไม่สู้จะเข้าใจความหมายของเสียงที่เปล่งเลียนแบบผู้ใหญ่ ขั้นนี้เป็นระยะที่ทารกเริ่มพูดภาษาแม่ของตน

ขั้นที่ 4 ขั้นเลียนเสียงได้ถูกต้องยิ่งขึ้น (echolalia) ระยะนี้ทารกอายุประมาณ 1 ขวบ ยังคงเลียนเสียงผู้ที่แวดล้อม และทำได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น เลียนเสียงตัวเองน้อยลง แต่ยังรู้ความหมายของเสียงไม่แจ่มแจ้งนัก

ขั้นที่ 5 ขั้นเห็นความหมายของเสียงที่เด็กเลียน (true speech) ระยะนี้ทารกอายุตั้งแต่ 1 ขวบขึ้นไป ความจำ การใช้เหตุผล การเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่ได้รู้เห็นพัฒนาขึ้นแล้ว เช่น เมื่อเปล่งเสียง “แม่” ก็รู้ว่าผู้หญิงคนหนึ่งที่อุ้มชูดูแลตน การพัฒนามาถึงขั้นนี้เป็นไปอย่างบังเอิญ แต่ต่อมาจากการได้รับการตอบสนองที่พอใจและไม่พอใจทำให้การเรียนความสัมพันธ์ของเสียงกับความหมายก้าวหน้าสืบไป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย พอสรุปได้ว่า การพูดของเด็กนั้นมีลำดับพัฒนาการอย่างชัดเจนตามช่วงอายุ ซึ่งเด็กแต่ละคนจะพัฒนาได้มากแค่ไหนก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ การเรียนรู้และการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านการพูด

3.4 ลักษณะการพูดหรือความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

ลักษณะการพูดหรือความสามารถทางการพูดมีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เนื่องจากการพูดเป็นสิ่งที่เด็กจะต้องใช้ในการสื่อสาร สื่อความหมายกับพ่อแม่ ครู หรือผู้ใกล้ชิดที่แวดล้อมตัวเด็กให้เข้าใจถึงความต้องการต่างๆ ซึ่งมีผู้กล่าวถึงความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุต่างๆ ไว้ ในที่นี้จะกล่าวถึงความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยอายุ 3-6 ปี พอสรุปได้ ดังนี้ (พราวพรรณ เหลืองสุวรรณ, 2536, น. 63-67)

อายุ 3 ขวบ

เด็กสามารถเข้าใจภาษาพูดของผู้ใหญ่ ภาษาง่ายๆ หรือเบื้องต้น เช่น อย่า ไม่ ยังไม่ สามารถเข้าใจสิ่งที่มองไม่เห็น ฉะนั้นการปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง คำเตือนของผู้ใหญ่จึงไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากยังไม่เข้าใจความหมาย เช่น “ยืนให้ตรงๆ ไม่เดินไปมาขณะเคารพธงชาติ” “ควรสวัสดีหรือทำความเคารพเมื่อพบผู้ใหญ่”

เด็กในวัยนี้มีพัฒนาการทางภาษารวดเร็วมาก สามารถคิดคำศัพท์ใหม่ๆ หรือเรียกชื่อใหม่ในสิ่งที่ตนเองไม่ทราบหรือไม่เคยรู้จักมาก่อนตามความเข้าใจของตนเอง เด็กยังไม่ลืมคำว่า “ทำไม” จะพยายามทำความเข้าใจกับคำถามที่ตนเองถามไปเช่นกัน เด็กสามารถจับดินสอ พู่กัน สีเทียน ชอล์ค ขีดเขียนไปตามความคิดของตนเอง มีการอธิบายและทำเสียงหรือร้องเพลงประกอบด้วย

อายุ 4 ขวบ

ในด้านภาษาเด็กวัยนี้เริ่มเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรม ชอบเสาะแสวงหาสิ่งใหม่ๆ แปลกๆ บางครั้งจะแกล้งทำเป็นไม่ได้ยินและไม่สนใจคำสั่งหรือเสียงเรียก ถ้าผู้ใหญ่ที่ไม่เข้าใจพฤติกรรมหรือลักษณะของเด็กวัยนี้ จะเกิดความไม่เข้าใจและโมโห

เด็กวัยนี้ให้ความสนใจภาษาพูดของผู้ใหญ่ โดยเฉพาะคำแสลงหรือคำอุทานที่ไม่สุภาพ จะเก็บคำพูดเหล่านั้น พูดเลียนแบบและจะพูดประโยคยาวมากขึ้น เช่น “ที่บ้านของหนูมีแมวหลายตัว” “หนูรักคุณพ่อคุณแม่มากที่สุด” เด็กเริ่มมีคำถามที่มีเหตุผลมากขึ้น สนใจคำถามที่เกี่ยวข้องกับการเกิด เช่น “หนูออกมาจากท้องแม่ทางไหน” “น้องเข้าไปอยู่ในท้องแม่ได้อย่างไร” และยังเริ่มสนใจเกี่ยวกับเรื่องการตายโดยอาจตั้งคำถาม เช่น “ทำไมคุณย่าจึงตาย” “คุณย่าตายแล้วไปไหน” “คุณย่าจะทานอาหารอย่างไร”

อายุ 5 ขวบ

เด็กเริ่มมีพัฒนาการทางด้านภาษามากขึ้น สามารถเข้าใจคำพูดข้อความยาวๆ ของผู้ใหญ่ได้ดี พยายามพูดยาวๆ โดยเลียนแบบผู้ใหญ่ในการจะสร้างประโยค เช่น “ผมจะดื่มนมทุกวันเพื่อจะได้แข็งแรงเหมือนคุณพ่อ” “ควรแปรงฟันหลังอาหารทุกครั้งฟันจะได้ไม่ผุ” “กินผักและมะเขือเทศจะทำให้แก้มเป็นสีชมพู” เด็กจะรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่ยิ่งขึ้น

อายุ 6 ขวบ

เด็กส่วนใหญ่จะสนใจในการพูด เด็กจะชอบสนทนากับเพื่อนๆ หรือผู้ใหญ่มากกว่าการเล่นสิ่งของ และมีความสุขมากเมื่อได้สนทนากับผู้อื่น

นอกจากนี้ ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2540, น. 5-10) ได้แบ่งลักษณะที่สำคัญของความสามารถทางการพูดไว้ ดังนี้

1. ความเข้าใจภาษาที่ผู้อื่นพูด ความสามารถที่จะเข้าใจคำพูดของผู้อื่น ต้องอาศัยความรู้ศัพท์ต่างๆ เป็นพื้นฐาน ทำนองเดียวกับที่ผู้ใหญ่เรียนภาษาต่างประเทศ ก็ต้องรู้ศัพท์มากพอสมควร จึงจะจับใจความได้และอาจเข้าใจภาษาก่อนจะพูดก็ได้

2. การเรียนรู้คำศัพท์ พิจารณาได้ 2 ด้าน คือคำศัพท์ทั่วๆ ไป และคำศัพท์เฉพาะ

2.1 ศัพท์ทั่วๆ ไป ได้แก่ คำที่มีความหมายทั่วๆ ไป และใช้ได้หลายกรณีแล้วแต่สภาวการณ์ เช่น คน ไป สวย เนื่องจากคำศัพท์ทั่วๆ ไป มีประโยชน์มากกว่าคำศัพท์เฉพาะ เด็กจึงเรียนศัพท์ทั่วไป เด็กไม่ได้เรียนรู้ถึงลักษณะหน้าที่ของคำไปพร้อมๆ กันทีเดียว เด็กจะเรียนรู้คำที่มีประโยชน์ต่อตัวเองมากที่สุด และสามารถเข้าใจได้ง่ายก่อน เช่น ชื่อคน ชื่อสัตว์ ชื่อสิ่งของ แล้วเรียนรู้ส่วนต่างๆ ของภาษาพูดหลังสุด เพราะมีประโยชน์ต่อตัวเองน้อยที่สุดและใช้ยาก เช่น คำสรรพนาม เด็กอาจใช้คำนามหรือทำท่าประกอบได้ เด็กจะเรียนรู้คำนามก่อนและมักจะเป็นคำนามที่มีพยางค์เดียว โดยเลือกจากเสียงที่ชอบที่สุด ในขณะที่กำลังเล่นเสียง ต่อจากนั้นก็อาจเป็นคำ 2-3 พยางค์ ต่อมาก็เรียนรู้คำที่ใช้เรียกแทนบุคคล หรือสิ่งของที่อยู่ในสิ่งแวดล้อม ต่อมาก็เรียนรู้คำกริยา โดยเฉพาะคำกริยาที่ใช้แทนท่าทาง เมื่อวิเคราะห์ส่วนประกอบของภาษาของเด็กเริ่มหัดพูดพบว่า เด็กอายุประมาณ 18 เดือนจะใช้คำนามมากที่สุด อายุ 2 ขวบใช้คำนามน้อยลง แต่ใช้คำกริยา สรรพนามและคำเชื่อมประโยคมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้คำนี้จะเห็นได้ชัดก่อนอายุ 3 ขวบ เมื่อเด็กสามารถพูดเป็นประโยคที่ถูกต้องได้ การรู้จักลักษณะการใช้คำก็จะช่วยให้เด็กมีภาษาที่ดีขึ้น ในด้านจำนวนคำศัพท์ของเด็กในวัยต่างๆ มักขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา ความเฉลียวฉลาดของเด็กและโอกาสที่เด็กจะได้เรียนรู้ ซึ่งไม่เพียงแต่จะเพิ่มจำนวนคำ หากแต่หมายถึงการเรียนรู้ความหมายของคำนั้นๆ ในแง่ที่ต่างออกไป

2.2 ศัพท์เฉพาะ ได้แก่คำที่มีความหมายเฉพาะเจาะจงและใช้ได้ในบางสถานการณ์เท่านั้น เด็กวัยตอนต้น เป็นระยะที่เด็กมุ่งพัฒนากับการใช้คำศัพท์ทั่วไป จึงไม่ได้มุ่งจะเพิ่มคำศัพท์

เฉพาะมากนัก จากวัย 3 ขวบเป็นต้นไป คำศัพท์เฉพาะต่างๆ จึงเริ่มมีบทบาทควบคู่ไปกับการใช้คำศัพท์ทั่วๆ ไป คำศัพท์เฉพาะดังกล่าวจะมีการพัฒนาไปตามวัย คือ

2.2.1 คำศัพท์ประเภท “ลวงตา” เป็นการเลือกใช้คำที่เด็กต้องใจ โดยที่คำนั้นอาจเป็นคำยาก และเด็กอาจไม่รู้ความหมาย การเอามาพูดก็เพียงเพื่อจะแสดงออกว่าตนรู้คำนั้น จึงพบว่าบางทีก็นำมาพูดผิดๆ ปรากฏการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นกับเด็กในวัย 1-2 ขวบ เช่น เด็กอาจได้ยินผู้ใหญ่พูดว่า “หรูหรา” จึงจำมาพูดในสถานการณ์ซึ่งอาจผิดหรือถูกก็ได้ แต่เด็กรู้สึกว่าภูมิใจที่ตนรู้จักคำนั้น

2.2.2 คำศัพท์ประเภทแสดงจรรยามารยาท ได้แก่ ขอบคุณ ขอโทษ สวัสดี ฯลฯ คำเหล่านี้เด็กควรได้เรียนรู้การใช้อย่างถูกต้อง การใช้คำเหล่านี้ได้ถูกต้องแค่ไหนขึ้นอยู่กับการฝึกฝนที่เด็กได้รับ

2.2.3 คำศัพท์เกี่ยวกับสี เด็กๆ มักจะสนใจเกี่ยวกับเรื่องสี ชื่อของสีจึงได้รับความสนใจแต่วัยต้นๆ เด็กส่วนมากจะรู้จักชื่อสีก่อนอายุ 4 ขวบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าเด็กสนใจเพียงไร และมีโอกาสเรียนรู้เรื่องสีแค่ไหน

2.2.4 คำศัพท์เกี่ยวกับตัวเลข เด็กอายุ 2-3 ขวบ หลายๆ คนสามารถนับตัวเลขได้ถึง 10 แต่จะเข้าใจความหมายเพียงไรนั้นยังน่าสงสัย คำศัพท์ของเด็กน่าจะเป็นการนับแบบ “นกแก้ว” มากกว่า อย่างไรก็ดี เมื่อเข้าโรงเรียนแล้วเด็กจะค่อยๆ เรียนรู้ความหมายไปเอง โดยทั่วไปแล้วเด็กปกติสามารถนับเลขได้จริงๆ ราว 5 ขวบ และรู้ความหมายตัวเลขราวๆ 9 ขวบ

2.2.5 คำศัพท์เกี่ยวกับเวลา เด็กอายุประมาณ 6-7 ขวบ จะเข้าใจความหมายของคำ เช้า สาย บ่าย เย็น กลางวัน กลางคืน และเมื่อไปโรงเรียนก็จะรู้จักชื่อวัน เดือน

2.2.6 คำศัพท์เกี่ยวกับเงิน เมื่อยังเล็ก เหรียญหรือธนบัตรทั้งหลายคือเงินเหมือนกันหมด จากการศึกษาพบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวยากจนจะเรียนรู้คำศัพท์ด้านค่าของเงินได้เร็วและมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชีวิตต้องพัวพันกับค่าของเงินมากกว่า เช่น อาจถูกใช้ให้ไปซื้อของ อย่างไรก็ดีก่อนระยะสุดท้ายสิ้นสุดวัยเด็ก เด็กควรจะรู้จักชื่อค่าของเงินที่ใช้กันในประเทศไทยและอาจรู้จักค่าเงินของต่างประเทศด้วย

2.2.7 ศัพท์แสลง เป็นคำพูดซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นภาษาที่ถูกต้องควรแก่การพูด คำพวกนี้ได้แก่ คำสบถ คำที่นำมาเพี้ยนความหมาย เป็นต้น การใช้คำประเภทนี้ของเด็กเล็กๆ เป็นเพียงการเลียนแบบโดยไม่รู้ความหมายที่แท้จริง เด็กใช้เพียงเพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้ใหญ่ให้ผู้ใหญ่ตกใจเล่น หรือเพียงเพื่อทำตัวให้เหมือนเด็กรุ่นโตๆ เด็กที่มาจากครอบครัวยากจนจะเรียนคำแสลงได้มากด้วยการเรียนรู้จากเพื่อนบ้าน

2.2.8 ภาษาลับเฉพาะ มักพบในเด็กก่อนวัยรุ่น เด็กพวกนี้มักมีภาษาเฉพาะกลุ่มของตนโดยเฉพาะ อาจเป็นทั้งภาษาพูด ภาษาเขียนหรือการให้สัญญาณเป็นรหัสต่างๆ ไม่ให้คนอื่นรู้ความลับในหมู่ของตน เด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายจะมีรหัสภาษาที่ใช้แตกต่างกันไป และพบว่าเด็กผู้หญิงนิยมใช้ภาษาลับเฉพาะมากกว่าเด็กผู้ชาย

2.3 การสร้างประโยค

เมื่อเด็กเริ่มพูดเป็นประโยคก็มักทำโดยเอาคำมาต่อกัน ซึ่งเด็กจะเริ่มทำได้ก่อนอายุ 2 ขวบ ระยะแรกๆ มักใช้คำเดียวก่อน อาจเป็นคำนามหรือกริยามาประกอบท่าทาง กล่าวคือ

เมื่อพูดก็จะทำท่าทางประกอบไปด้วย เพื่อบ่งบอกถึงความต้องการ เช่น “ขอ...” แล้วชี้ไปยังตุ๊กตาหรือสิ่งของ เพื่อแทนประโยคว่า “ขอตุ๊กตา” หรือ “ขอลูกบอล” เด็กเล็กๆ จะเพิ่มความยาวของประโยคโดยการใช้ “และ” มาเชื่อม ความยาวและลักษณะของประโยคที่ใช้จะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลและระดับอายุ

2.4 การออกเสียง

เด็กจะพูดเลียนเสียงตามที่ตนได้ยิน ดังจะเห็นได้ว่าเด็กมักพูดภาษาได้ตามลักษณะที่ตนได้ยินจากสิ่งแวดล้อม ในช่วงอายุ 12-18 เดือน เด็กส่วนมากมักพูด ฟังไม่รู้เรื่องนอกจากคนใกล้ชิด ในช่วง 18 เดือน – 3 ขวบ การออกเสียงดีมากขึ้น การไม่เข้าใจสิ่งที่เด็กพูดทำให้เข้าใจผิดไม่รู้ว่าต้องการอะไรแน่ มักทำให้เกิดความคับข้องใจได้ง่าย และทำให้เด็กมีพฤติกรรมถอยหลัง คือใช้วิธีร้องไห้เหมือนเมื่อยังเล็กอีกครั้ง โดยปกติเด็กหลังวัย 3 ขวบ จะออกเสียงชัดขึ้น แต่มีบางคนยังคงออกเสียงบางเสียงไม่ชัด แต่หลังจาก 5-6 ปีไปแล้ว อาการพูดแบบนี้จะค่อยๆ หมดไป เด็กมักพูดชัดเหมือนผู้ใหญ่ อย่างไรก็ดีการพูดชัดเจนแค่ไหนก็ขึ้นอยู่กับอัตราส่วนในการพัฒนาของอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียง ซึ่งมักแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล โดยทั่วไปการที่เด็กได้รับคำแนะนำช่วยเหลือจากพ่อแม่ผู้ใกล้ชิดก็ทำให้เด็กสามารถพูดได้ชัดเจนขึ้น

Lee and Rubin (1979 อ้างถึงใน มาณวิกา ผลวิรุฬห์, 2553, น. 15) ได้กล่าวถึงความสามารถทางภาษาด้านการพูดไว้ ดังนี้

อายุ 0-2 ปี จะเริ่มทดลองเล่นเสียง ทดลองใช้ริมฝีปาก ลิ้น สายเสียง กล่องเสียง ว่าถ้าทำให้ลมผ่านแล้วจะเกิดอะไรขึ้น และทดลองบังคับกล้ามเนื้อในการพูดต่างๆ จะเกิดการพูดคำแรกระหว่างอายุ 10-18 เดือน ในเด็กปกติจะเริ่มใช้ประโยค 1-2 คำได้ แต่ยังนิยมใช้ภาษาท่าทางมาก และชอบที่จะทำเสียงสูงๆ ต่ำๆ

อายุ 2-5 ปี ใช้คำที่มีความหมายขึ้น ลักษณะการพูดเริ่มคล้ายผู้ใหญ่ ใช้ประโยคยาวขึ้นและมีความหมายขึ้น มักพบว่าจะมีพัฒนาการอย่างมากและซับซ้อนในการใช้คำและประโยค โดยเฉพาะในช่วงปีที่ 4-5

สรุปได้ว่า ความสามารถทางการพูดมีความสำคัญอย่างมาก เพราะการพูดเป็นสิ่งที่ต้องใช้ในการติดต่อสื่อสาร จะพัฒนาได้มากน้อยอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับผู้ปกครอง ครูหรือผู้ดูแลเด็กได้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เหมาะสมสำหรับเด็กแต่ละวัย และในการวิจัยครั้งนี้ การที่ครูได้รู้ระดับความสามารถทางการพูดของเด็กในแต่ละวัยนั้น จะทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพูดภาษาไทยกลางให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็กแต่ละคน

3.5 การเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กปฐมวัย

ปัจจุบันการศึกษาเกี่ยวกับการได้มาซึ่งภาษาที่สองของมนุษย์ได้รับความสนใจมาก คือการศึกษาของ Krashen (1985 อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ สมวงษ์, 2545, น. 52-53) ซึ่งได้กล่าวถึงสมมติฐาน การเรียนรู้ภาษาที่สองไว้ สรุปได้ดังนี้

สมมติฐานเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สองมีอยู่ 2 แบบ คือการเรียนรู้ภาษา (Language Acquisition) และการเรียนภาษา (Language Learning)

การเรียนรู้ภาษา (Language Acquisition) เป็นวิธีการเรียนรู้ภาษาที่สอง ที่มีกระบวนการคล้ายคลึงหรือเหมือนกันกับการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่ คือ เป็นการเรียนรู้ภาษา

โดยไม่รู้ตัว การเรียนรู้แบบนี้ผู้เรียนมักไม่รู้ตัวว่าได้เรียนกฎเกณฑ์ทางภาษาแล้ว เพราะไม่มีการเน้นเรื่องกฎเกณฑ์ดังกล่าว แต่ผู้เรียนจะรู้สึกได้ถึงความถูกผิดของภาษา แม้จะไม่ได้เรียนกฎเกณฑ์โดยตรง การเรียนรู้แบบนี้จึงเป็นธรรมชาติ และไม่เป็นทางการ

การเรียนภาษา (Language Learning) เป็นวิธีการเรียนรู้ภาษาที่สอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้อย่างรู้ตัว เป็นการเรียนรู้กฎเกณฑ์ของภาษาเป็นหลัก ซึ่งผู้เรียนมักจะสามารถอธิบายกฎเกณฑ์ของภาษาได้ มีความรู้เกี่ยวกับตัวภาษาที่เรียน แต่ในกระบวนการเรียนด้วยวิธีไม่มีการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเหมือนในชีวิตประจำวันจึงเป็นการเรียนรู้อย่างเป็นทางการ

Lado (1979 อ้างถึงใน ทิพากร วงศ์ปลั่ง, 2539, น. 17) กล่าวไว้ว่า ในการเรียนรู้ภาษาที่สองจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว จะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ผู้เรียนมักจะถ่ายทอดโครงสร้างต่างๆ จากภาษาแม่ไปยังภาษาที่จะเรียน ซึ่งอาจทำให้เกิดได้ทั้งความยากลำบาก และความสะดวกในการเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างและรูปแบบ ตลอดจนความหมายในภาษาที่จะเรียนนั้นว่ามีความเหมือนหรือต่างกัน ในส่วนที่ภาษาแม่และภาษาที่สองเหมือนกันจะช่วยให้การเรียนง่ายขึ้น ส่วนใดที่แตกต่างกัน ผู้เรียนจะประสบปัญหาในการเรียนเรื่องนั้น เพราะการถ่ายทอดจากโครงสร้างที่ไม่ถูกต้องในภาษาที่เรียน

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กปฐมวัย เป็นการเรียนรู้แบบที่ไม่รู้ตัวว่าได้เรียนกฎเกณฑ์ทางภาษาแล้ว แต่จะรู้ถึงความถูกผิดของภาษาและแบบที่รู้ตัวว่าได้เรียน ซึ่งเด็กจะมีความรู้เกี่ยวกับภาษาที่เรียน และไม่ว่าในการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม ถ้าเด็กเกิดความยากลำบากในการใช้ภาษาที่แตกต่างกันก็จะทำให้เด็กเกิดปัญหาในการเรียน ดังนั้น ในการวิจัยเรื่องนี้จึงนับได้ว่าเป็นการแก้ปัญหาให้กับเด็กที่ใช้สองภาษา นั่นก็คือใช้ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่หนึ่งและภาษาไทยกลางเป็นภาษาที่สอง โดยการใช้หนังสือนิทานสองภาษาเพื่อทำให้เด็กเข้าใจและเรียนรู้ทั้งสองภาษาไปพร้อมๆ กัน

3.6 การส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาที่สอง

ปัญหาสำคัญของการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการพูดภาษาที่สองของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่หนึ่งนั้น คือการที่ครูผู้สอนให้ความสำคัญเฉพาะภาษาไทยกลางเพียงอย่างเดียว ทำให้ภาษาถิ่นของเด็กไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบควบคู่กันไป จึงอาจทำให้เด็กเสียโอกาสในการเรียนรู้สองภาษาไปพร้อมๆ กัน อีกทั้งยังเป็นการทำให้เด็กเกิดความสับสนต่อคุณค่าของภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย

ในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาที่สองสำหรับเด็กสองภาษานั้น ครูควรทำความเข้าใจว่าการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งและการเรียนรู้ภาษาที่สองมีความแตกต่างกัน การทำความเข้าใจดังกล่าวนำไปสู่การจัดประสบการณ์ทางภาษาอย่างเหมาะสมสำหรับเด็ก ทั้งนี้ ครูที่จัดประสบการณ์ทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่นเป็นภาษาที่หนึ่งและพูดภาษาไทยกลางเป็นภาษาที่สอง ควรเป็นผู้มีความสามารถ โดยมีผู้เสนอแนวทางในการส่งเสริมการพูดภาษาที่สองของเด็กไว้ ดังนี้

อรวรรณ วงค์คำชู (2542, น. 58) ได้กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมการพูดภาษาที่สอง ไว้ดังนี้

1. ครูควรให้ความสำคัญกับภาษาที่หนึ่งของเด็ก โดยยอมรับการใช้ภาษาของเด็ก ไม่ตำหนิหรือบังคับให้เด็กใช้ภาษาที่ไม่ถนัด

2. การใช้ภาษาในการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างเด็กกับครูในระยะแรก ควรใช้ภาษาถิ่นซึ่งเป็นภาษาที่เด็กคุ้นเคยเป็นหลัก และใช้ภาษาไทยกลางในระยะต่อมา โดยให้เด็กมีโอกาสเลือกใช้ภาษาตามความต้องการ โดยครูควรตระหนักว่าแม้จะมีการสอนทั้งสองภาษาโดยให้ความสำคัญอย่างเท่าเทียมกัน แต่เด็กอาจยังไม่สามารถออกเสียงภาษาไทยกลางได้ทุกเสียงอย่างชัดเจนตามหลักการออกเสียงภาษาไทยกลาง

3. จัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายเอื้อต่อความต้องการของเด็ก ให้เด็กได้ใช้ภาษาถิ่นและภาษาไทยกลาง จากการเข้าไปมีส่วนร่วมในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาด้วยตนเองตามสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวันและสถานการณ์ที่สร้างขึ้น เพื่อให้ครูและเด็กเรียนรู้และพัฒนาการใช้ภาษาของตนเองอย่างเป็นธรรมชาติ ตัวอย่างกิจกรรมได้แก่ การร้องเพลง ท่องกลอน หรือคำคล้องจองด้วยภาษถิ่นและภาษาไทยกลาง การเล่านิทานปากเปล่าหรือการเล่านิทานประกอบอุปกรณ์ด้วยภาษาถิ่น หรือภาษาไทยกลาง การให้เด็กได้สนทนากับเจ้าของภาษาทั้งผู้พูดที่พูดภาษาถิ่นและภาษาไทยกลาง

4. ประสานความเข้าใจกับผู้ปกครองและชุมชน ใช้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ทั้งภาษาถิ่นและภาษาไทยกลาง เป็นสื่อในการสอนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพราะเป็นการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ตรงในชีวิตจริง

นอกจากนี้ ธนิยา อานะสุข (2541 อ้างถึงใน อรวรรณ วงค์คำชู, 2542, น. 56) ได้อธิบายขั้นตอนสำหรับการสอนภาษาพูดภาษาไทยกลางสำหรับเด็กที่พูดภาษาอื่นไว้ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและการคิด

2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามธรรมชาติของภาษา คือ

2.1 คำนึงถึงธรรมชาติของภาษาที่เด็กใช้ที่บ้านเป็นอันดับแรก

2.2 คำนึงถึงธรรมชาติของภาษาไทยกลางและภาษาถิ่น

2.3 สอนจากคำที่ง่ายและคุ้นเคยไปหาคำที่ยากและไม่คุ้นเคย

3. การจัดกิจกรรมควรใช้สื่อในลักษณะต่างๆ กัน คือ ของจริง หุ่นจำลองและการสาธิต เป็นต้น

4. ครูต้องเป็นต้นแบบของการใช้ภาษาไทยกลางที่ถูกต้อง ชัดเจนและได้จังหวะ

4.1 การสอนควรมีการฝึกซ้ำจนเด็กชำนาญ โดยครูพูดนำแล้วให้เด็กพูดตามหลายๆ ครั้ง โดยฝึกทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และรายบุคคล

4.2 การใช้สื่อประกอบ เพื่อแสดงความหมายของคำที่ต้องการสอนโดยให้เด็กได้ดู ชี้ หยิบ ในลักษณะต่างๆ เพื่อแสดงความหมายของคำ

5. การสอนคำ ต้องสอนคำที่ง่ายและมีพยางค์น้อยก่อน

5.1 สอนคำที่ไม่มีตัวสะกด ก่อนคำที่มีตัวสะกด

5.2 สอนคำที่มีพยางค์เดียว ก่อนคำที่มีหลายพยางค์

5.3 สอนคำที่มีพื้นเสียงสามัญ ก่อนคำที่มีพื้นเสียงอื่น

6. การออกเสียงคำที่มีหลายพยางค์ ควรออกเสียงทีละพยางค์ จากหน้าไปหลัง แล้วจึงออกเสียงพยางค์เร็วขึ้น เพื่อรวบเป็นหนึ่งคำ

7. ควรสอนคำใหม่วันละ 5 คำ เพราะต้องสอนตามกระบวนการให้ครบลำดับขั้นของการสอนคำความหมาย และการนำไปใช้ให้เกิดข้อความ

8. ควรฝึกให้นักเรียนทุกคนได้พูดอย่างทั่วถึง หากเด็กออกเสียงผิดหรือเพี้ยน ควรแก้ไขทันที และต้องแก้ไขด้วยวิธีที่ถูกต้อง โดยใช้ขั้นตอนดังนี้

8.1 สอนเทียบจากภาษาเดิมของเด็ก

8.2 ออกเสียงตามแนวเทียบเป็นชุด

8.3 ออกเสียงโดยจัดชุดให้มีคำที่ต้องการฝึกมากขึ้น

8.4 สุดท้ายเหลือชุดที่ต้องการฝึกเท่านั้น

9. เมื่อนักเรียนออกเสียงและเข้าใจความหมายของคำใหม่ได้ถูกต้องแล้ว ครูควรประเมินว่าเด็กมีความเข้าใจความหมายและออกเสียงคำใหม่ได้ถูกต้องหรือไม่

10. นำภาพที่แสดงความหมายของคำมาวางเรียงกัน แล้วให้เด็กอ่านจากภาพหรือแสดงท่าทางประกอบ

11. เมื่อสอนให้เด็กเข้าใจความหมายและออกเสียงได้แล้ว ครูต้องให้เด็กรู้จักนำคำที่เรียนมาแล้วมาผูกเป็นประโยคง่ายๆ และค่อยๆ เพิ่มคำศัพท์ให้มากขึ้น เป็นประโยคที่ยาวและซับซ้อนมากขึ้น

12. การกระตุ้นให้เด็กสองภาษาเรียนรู้การพูดภาษาไทยกลาง ได้แก่ การซักถามโดยใช้คำว่า ใคร อะไร ที่ไหน อย่างไร เท่าไร แล้วให้เด็กตอบคำถามง่ายๆ และครูพยายามพูดคุยกับเด็กให้เป็นประโยคด้วย

13. ฝึกให้เด็กพูดคำคล้องจอง โดยครูควรประสมคำคล้องจองที่ให้ระดับเสียง ให้เนื้อหาสาระและสามารถทำท่าทางประกอบได้ด้วย เพื่อประโยชน์ด้านการฝึกเสียงและการเข้าใจความหมายของคำ

14. ใช้เกมหรือกิจกรรมทางภาษา เช่น เพลง นิทาน ปริศนาคำทาย การเล่าข่าว เล่าเหตุการณ์ การเล่นบทบาทสมมุติ การเชิดหุ่น การแสดงหรือการละเล่นตามวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยการจัดให้สัมพันธ์กับคำในแผนการสอน ส่งเสริมการฟัง การพูด ภาษาที่เหมาะสมกับวัย

15. ควรใช้หลักบูรณาการในการสอน เช่น นำคำศัพท์ที่เรียนมาแล้วมาสัมพันธ์กับคำใหม่ นำคำมาผูกประโยค และสอนภาษาให้สัมพันธ์กับเหตุการณ์ และชีวิตประจำวัน เป็นการเพิ่มศัพท์ใหม่และกันลืมศัพท์เก่า

16. การสอนศัพท์ใหม่ อาจใช้สอนเป็นกลุ่มคำก็ได้ เช่น เครือญาติ พ่อแม่

17. การสอนคำที่เป็นนามธรรม เช่น รัก ชอบ ควรใช้สื่อช่วย เช่น การใช้ภาพถ่ายหรือภาพวาด

18. ใช้หลักการสอนอย่างกว้างๆ คือ สอนจากสิ่งใกล้ตัวไปไกลตัว สอนจากสิ่งที่รู้ไปหาสิ่งที่ไม่รู้ สอนจากสิ่งที่ง่ายไปหาสิ่งที่ยาก สอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม

นอกจากนี้แล้ว การสอนภาษาที่สองให้แก่เด็กเพิ่มจากภาษาแม่จะต้องเริ่มต้นอย่างถูกต้อง ควรใช้การสอนแบบวิธีธรรมชาติ จากการพูดคุย สนทนา และให้เด็กปรับการรับรู้เข้ากับโครงสร้างของคำศัพท์ และค่อยๆ ฝึกการโต้ตอบไปทีละเล็กละน้อย ซึ่ง ปริศนา สิริอาชา (2537, น. 91-98) ได้กล่าวถึงวิธีการที่ดีที่ช่วยให้เด็กเป็นนักพูดที่ดีคือ การพูดคุยกับเด็กบ่อยๆ คำพูดต่างๆ ของเด็กมักจะเริ่มจากพ่อแม่ และผู้ใกล้ชิด หลังจากนั้นเด็กจึงเริ่มเรียนรู้คำต่างๆ เอง ดังนั้นการพูดจาของคนที่แวดล้อมเด็กจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

วินีย์ ตะสถิตย์ (2536 อ้างถึงใน พรทิพย์ หนูทอง, 2551, น. 37) ได้เสนอแนวคิดในการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองแก่นักเรียนชั้นอนุบาลว่า การสอนให้เด็กเรียนรู้ภาษาที่สองจำเป็นต้องยึดทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนและทฤษฎีการสอนภาษาที่สองแบบรับภาษา เนื่องจากเด็กจะพัฒนาการเรียนตามลำดับขั้นพัฒนาการทางภาษา ทั้งนี้ขึ้นอยู่ความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กและสมรรถภาพในการสอนของครู โดยการใช้กระบวนการที่สำคัญของวิธีสอนแบบรับภาษาให้สมองทำงานแบบซึมเข้าทีละน้อย ด้วยกิจกรรมสร้างเสริมพัฒนาการรอบด้าน สำหรับเด็กระดับชั้นอนุบาล อายุ 4-6 ปี ด้วยสื่ออุปกรณ์ เพื่อให้สมองรับและบันทึกความเข้าใจภาษาได้มากๆ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมาย และการนำไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ ตามตารางกิจกรรมประจำวันอย่างมีชีวิตชีวาผ่านประสาทสัมผัสที่เป็นประสบการณ์ตรง สำหรับเด็กก็เป็นการกระตุ้นให้เกิดการรับภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาที่สองทีละน้อยจนเพียงพอและมีเวลาทำความเข้าใจ เกิดการพัฒนาความสามารถในการพูดสื่อสารกับครูและบุคคลอื่นได้ดี

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538, น. 8-13) กล่าวถึงวิธีการสอนภาษาที่สองไว้ คือ การกระตุ้นให้สมองหรือเครื่องมือรับภาษา ทำงานโดยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของเสียงที่ได้ยินแบบซึมซาบข้าไปทีละน้อย ให้ผู้เรียนมีช่วงเวลาสะสมความเข้าใจระยะหนึ่ง เมื่อเข้าใจมากๆ ก็จะเกิดความพร้อมในการพูด และจะพูดหรือสื่อสารได้ด้วยความเข้าใจและมั่นใจ โดยลำดับขั้นตอนการสอนมี 5 ระยะ ดังนี้

1. ระยะงง (Confusing Stage) คือระยะที่เด็กเพิ่งมาโรงเรียน เด็กยังไม่เข้าใจภาษาไทยที่ครูพูด ดังนั้น พฤติกรรมของเด็กจะงง วุ่นวาย สับสน ทำกิจกรรมต่างๆ หรือช่วยตัวเองยังไม่ได้ ต้องคอยดูครูหรือเพื่อนตลอดเวลา ครูอาจจะต้องช่วยด้วยการจับมือให้ทำ พร้อมกับพูดหรือทำให้ดู

เทคนิคการสอน จะใช้วิธีแบบธรรมชาติ โดยครูพูดภาษาไทยชัดเจน น้ำเสียงปกติ อาศัยสีหน้าและท่าทางประกอบในการทำกิจกรรมต่างๆ ทุกสถานการณ์ และใช้ของจริงเพื่อสื่อความหมายให้มากที่สุด การพูดด้วยน้ำเสียงที่จริงใจ เอื้ออาทร ใช้คำพูดเดิม และประโยคหลักเสมอๆ เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจภาษาไทยเร็วขึ้น

2. ระยะเงียบ (Comprehending Stage) คือ ระยะที่เด็กเข้าใจภาษาไทยที่ครูพูดและเข้าใจคำแนะนำในการทำกิจกรรมต่างๆ แต่ยังพูดไม่ได้ ดังนั้น พฤติกรรมของเด็กจะดีขึ้นมาก กล่าวคือช่วยตัวเองได้โดยไม่ต้องพึ่งครูมากนัก

เทคนิคการสอน ใช้วิธีแบบธรรมชาติเหมือนระยะแรก โดยเพิ่มเกมต่างๆ ที่ต้องให้ความเข้าใจภาษาไทยในการเล่น เช่น เกมแม่ทัพสั่ง เกมสลัดผัก

3. ระยะแง้ม (Producing Stage) คือ ระยะที่เด็กพูดหรือสื่อสารด้วยภาษาไทยได้นั่นเอง เนื่องจากเป็นการพูดครั้งแรก เด็กจึงพูดเป็นคำๆ เดียวหรือประโยคเดียว

เทคนิคการสอน เนื่องจากระยะนี้เด็กมีความสามารถเพิ่มขึ้นหลายอย่าง เช่นพูดภาษาไทยได้ มีความสามารถด้านศิลปสร้างสรรค์ เช่น วาดรูป ระบายสี ฉีก ปะ พิมพ์ภาพ และประดิษฐ์เป็นต้น ตลอดจนพื้นฐานการแสดงหรือการเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์และจังหวะ ดังนั้น จึงใช้วิธีสอนแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง พัฒนากระบวนการคิดและเรียนรู้ให้ถึงขีดสุดของศักยภาพ บทบาทของครูคือผู้คอยกระตุ้นให้เด็กคิด และพูดภาษาไทยให้มากที่สุด โดยจัดเป็นกิจกรรมที่ยั่วยุ ท้าทาย ให้เด็กคิดทำกิจกรรมและพูดเล่าผลงานให้เพื่อนๆ ฟัง ซึ่งจะพัฒนาความสามารถด้านภาษาไทย

4. ระยะงอก (Developing Stage) หมายถึง ระยะที่เด็กสามารถพูดสื่อสารเป็นประโยคสั้นๆ เป็นเรื่องราว และโต้ตอบได้ เป็นระยะที่ภาษาไทยกำลังพัฒนาตามลำดับ การพูดของเด็กส่วนใหญ่จะพูดเป็นประโยคสั้นๆ ต่อๆ กัน ซึ่งทำให้เด็กสื่อสารและทำกิจกรรมสะดวกยิ่งขึ้น

เทคนิคการสอน ใช้วิธีสอนแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง ใช้เทคนิคพัฒนากระบวนการคิดและเรียนรู้ให้ถึงขีดสุดของศักยภาพเหมือนระยะที่ 3 ให้เด็กได้คิดได้แสดงออก และใช้ภาษาไทยมากที่สุด โดยใช้กิจกรรมต่างๆ

5. ระยะงาม (Facilitating Stage) คือระยะที่เด็กมีความสามารถในการสื่อสารได้ด้วยความมั่นใจและคล่องขึ้น พูดเป็นเรื่องราว คล่องแคล่วขึ้น โดยใช้ประโยคที่มีสรรพนาม วิเศษณ์ และคำสันธาน เชื่อมแทนการพูดประโยคสั้นๆ ต่อกันทีละประโยคเทคนิคการสอน ใช้วิธีการสอนแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง พัฒนากระบวนการคิดและเรียนรู้ให้ถึงขีดสุดของศักยภาพ ให้เด็กได้คิดได้แสดงออก และใช้ภาษาไทยมากที่สุด โดยใช้กิจกรรมต่างๆ

นอกจากนี้ Penfield (1959 อ้างถึงใน พิทยาภรณ์ มานะจุติ, 2546, น. 50) เสนอแนะวิธีการสอนภาษาที่สองโดยใช้วิธียึดหลักต่อไปนี้

1. จัดประสบการณ์ทางภาษาให้สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของเด็ก ให้เด็กนำเอาไปใช้ได้มากที่สุด ใช้อากัปกิริยาในการสอนความหมายของคำ ใช้คำทักทายด้วยภาษาที่สอง เล่นละคร ร้องเพลง ท่องบทกลอน เล่นบทบาทสมมติ เล่นเกมโดยใช้ภาษาที่สอง เพื่อให้เด็กได้ใช้ภาษาอย่างมีความหมาย ให้เด็กตอบคำถามท่องบทคล้องจอง โดยฝึกการออกเสียงอย่างถูกต้องชัดเจน

2. ใช้คำศัพท์ทดแทนคำศัพท์ในภาษาแม่ ไม่ควรสอนคำศัพท์ในภาษาที่สองหากเด็กยังไม่เข้าใจคำศัพท์นั้นในภาษาแม่ของตน

3. สร้างความประทับใจในการฟังเจ้าของภาษาที่สองใช้ภาษาพูด เช่น เชิญเจ้าของภาษาที่สอง มาเยี่ยมชั้นเรียน ดูภาพยนตร์หรือวีดีทัศน์ซึ่งพากย์เป็นภาษาที่สอง

4. สร้างบรรยากาศในการได้ยิน ได้ฟังแก่เด็ก ให้เด็กได้ยินได้ฟังคนพูดภาษาที่สองอย่างถูกต้องชัดเจน

จะเห็นได้ว่า การส่งเสริมความสามารถด้านการพูดภาษาที่สองของเด็ก ครูควรมีเทคนิควิธีการและการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ครูต้องเข้าใจธรรมชาติของภาษาที่จะสอน และพัฒนาการทางการพูดของเด็ก ครูต้องเป็นแบบอย่างของการพูดให้ถูกต้องและเปิดโอกาสให้เด็กมีโอกาสได้พูดตามความต้องการ ได้ฝึกฝนทำซ้ำๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความสามารถทางการพูดให้กับเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะส่งเสริมการพูดภาษาที่สองหรือภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย ชนเผ่าไทใหญ่ โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาเพื่อพัฒนาความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ โดยให้ความสำคัญและยอมรับความแตกต่างในเรื่องการใช้ภาษาของเด็ก และครูที่สามารถใช้ภาษาถิ่นได้จะพูดภาษาถิ่นกับเด็กก่อนในระยะแรกๆ และสอดแทรกภาษาไทยกลางในบางคำที่เด็กพอจะพูดหรือฟังได้ จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเล่นเกม การร้องเพลง การพูดคำคล้องจอง ที่ให้เด็กสามารถใช้ได้ทั้งภาษาถิ่นและภาษาไทยกลางควบคู่กันไป

3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดภาษาที่สองของเด็กปฐมวัย

มนุษย์เรามีความจำเป็นที่จะต้องติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นๆ เพื่อให้รู้และเข้าใจความรู้สึกนึกคิดความต้องการของตน และสำหรับเด็กที่ใช้สองภาษานั้นมีความยากลำบากในการพูดเพื่อการสื่อสารต่างๆ จึงมีนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาหาแนวทางในการส่งเสริมการพูดภาษาที่สองของเด็กปฐมวัย ทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

3.7.1 งานวิจัยในประเทศ

นิภาพร คำโพธิ์ (2558) ได้ศึกษาการใช้หนังสือเล่มใหญ่สองภาษา เพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านของเด็กปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ1) สร้างและใช้หนังสือเล่มใหญ่สองภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษากระเหรี่ยงในการสื่อสาร และ 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านของเด็กปฐมวัยหลังการสอน โดยใช้หนังสือเล่มใหญ่สองภาษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคือ นักเรียนโรงเรียนบ้านแม่โขง ตำบลนาเกียน อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1)หนังสือเล่มใหญ่สองภาษา 2) แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่สองภาษาของเด็กปฐมวัยและ 3) แบบทดสอบความสามารถด้านการอ่าน ผลการวิจัยพบว่า 1) ได้หนังสือเล่มใหญ่สองภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านของเด็กปฐมวัยที่ใช้ได้อย่างเหมาะสม 2) ความสามารถทางการอ่านของเด็กปฐมวัยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

พารีด๊ะ โย๊ะ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านต้นแซะ จังหวัดยะลา วัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1) พัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) เปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านต้นแซะ จังหวัดยะลาก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่าหนังสือนิทานสองภาษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เด็กปฐมวัย ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 22 คน ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านต้นแซะ จังหวัดยะลา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หนังสือนิทานสองภาษา แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา และแบบวัดความสามารถในการพูดภาษาไทยกลาง ผลการศึกษาพบว่า 1) หนังสือนิทานสองภาษามีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) เด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านต้นแซะ จังหวัดยะลา ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษามีความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วัชราภรณ์ มากบุญศรี (2553) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาที่มีต่อทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อ

ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาที่มีต่อทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เด็กปฐมวัยเพศชายและเพศหญิง จำนวน 28 คน อายุระหว่าง 5 ปีครึ่ง – 6 ปีครึ่ง ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ที่ศึกษาในโรงเรียนวัดบ้านไร่ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาและแบบทดสอบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาที่มีต่อทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยสูงขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยทักษะการพูดหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ไซยีด้า กุลาม (2547) ได้ศึกษาผลการร้องเพลงที่มีต่อความสามารถในการพูดภาษาไทยของเด็กไทยมุสลิมโรงเรียนบ้านพอเม็ง จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการพูดภาษาไทยของเด็กไทยมุสลิมที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สองหลังการจัดกิจกรรมการร้องเพลง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เด็กปฐมวัย ชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี จำนวน 30 คน ศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนบ้านพอเม็ง สำนักงานเขตพื้นที่-การศึกษายะลาเขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดกิจกรรมการร้องเพลงและแบบวัดความสามารถทางพูดภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยไทยมุสลิมมีความสามารถในการพูดภาษาไทยในภาพรวมและองค์ประกอบแต่ละด้านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่ใช้สองภาษาจะเห็นว่าการส่งเสริมความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองจะต้องใช้สื่อ เทคนิค และกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ฟังได้พูด ได้แสดงความคิดเห็นและเพื่อให้เด็กมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกที่จะใช้ภาษาที่สอง

3.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Rodriguez and others (1995, อ้างถึงใน อรวรรณ วงค์คำชู, 2542, น. 47) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้สองภาษาควบคู่กันของการศึกษาโรงเรียนอนุบาลศึกษาในการพัฒนาภาษาของเด็กที่พูดภาษาสเปน ผลการศึกษาพบว่า เมื่อเปรียบเทียบเด็กที่เรียนอยู่ที่บ้านและเด็กที่เข้าเรียนในโรงเรียนทั้งคู่บรรลุความคล่องแคล่วในภาษาอังกฤษในอัตราค่อนข้างเร็ว ในขณะที่ยังคงความสามารถทางการพูดภาษาสเปนได้ในระดับคล่องแคล่ว

Ronjat (1922 pp. 75-78 อ้างถึงใน พิณทิพย์ ทวยเจริญ, 2536, น. 77-81) ได้ศึกษาการพูดสองภาษาพร้อมกันของบุตรของตนเองในช่วงอนุบาล โดยพ่อเป็นตัวแบบในการพูดภาษาฝรั่งเศส และแม่เป็นตัวแบบการพูดภาษาเยอรมันและให้เด็กเลียนแบบการพูดภาษาทั้งสองไปพร้อมๆ กัน ผลการศึกษาพบว่า เด็กสามารถพูดทั้งสองภาษาได้ดี โดยไม่ใช้เสียงปะปนกัน ในแต่ละภาษา พัฒนาการด้านหน่วยคำและไวยากรณ์ของทั้งสองภาษาก็พัฒนาไปในลักษณะเส้นขนาน คือไม่ปะปนกัน และเมื่อเด็กได้ตระหนักแล้วว่าตนสามารถเรียนรู้ได้สองภาษา เด็กก็จะแปลจากภาษาหนึ่งไปอีกภาษาหนึ่ง

Chiang, I-Chin None (2009) ได้ศึกษาเรื่องความสุขของเด็กและผู้ปกครองในการอ่านของไต้หวัน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจผลกระทบของการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษาที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ไต้หวันได้เริ่มหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาในสิบปีที่ผ่านมาเพื่อปรับปรุงความรู้ภาษาอังกฤษ ซึ่งมีรายงานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีความคืบหน้าช้า และมีความพึงพอใจของผู้ปกครองในระดับต่ำ โดยการศึกษานี้ยังแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในไต้หวันถูกจำกัดแค่ในห้องเรียน โดยการศึกษานี้มุ่งชี้ไปที่หนังสือนิทานภาษาอังกฤษโดยให้ผู้ปกครองได้สนับสนุนการอ่านกับเด็กของตนเองที่บ้าน ซึ่งผู้ที่เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนและผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 30,000 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่อ่านกับครอบครัวอย่างอิสระและกลุ่มควบคุม ระยะในการศึกษาคือหนึ่งภาคการศึกษา โดยทั้งสองกลุ่มได้รับคำสั่งให้อ่านหนังสือนิทานโดยมีหรือไม่มีผู้ปกครองที่บ้าน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามการทดสอบความสามารถในการอ่าน บันทึกการสัมภาษณ์และการบันทึกเสียงของครอบครัว ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าผู้ที่อ่านหนังสือนิทานเพิ่มมากขึ้นจะทำให้พูดและเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ค่อยอ่านหนังสือนิทาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดภาษาที่สองของเด็กปฐมวัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะเห็นว่า การพูดภาษาที่สองของเด็กที่พูดสองภาษานั้นเด็กจะเรียนรู้ได้ดีถ้ามีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ดังที่ผู้วิจัยสนใจการใช้หนังสือนิทานสองภาษาในการพัฒนาความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ชนเผ่าไทใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา เรื่อง การพัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลังการทดลอง โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นเด็กชาย - หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี เรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นเด็กชาย - หญิง ชนเผ่าไทใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 11 คน เรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านกุงไม้สักมิตรภาพที่ 98 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 สุ่มระดับเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำนวน 2 เขต สุ่มอย่างง่ายได้สำนักงานเขพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1

1.2.2 สุ่มระดับอำเภอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 มีทั้งหมด 4 อำเภอ คือ อำเภอขุนยวม อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอปางมะผ้า และอำเภอปาย สุ่มอย่างง่ายได้ คือ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

1.2.3 สุ่มระดับศูนย์เครือข่ายการศึกษา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนมีศูนย์เครือข่ายการศึกษาทั้งหมด 4 เครือข่าย คือ ไตรมิตร ห้วยโป่ง สิงหนาทราชาลัย และภูผาลีลาวดี สุ่มอย่างง่ายได้มาคือ เครือข่ายสิงหนาทราชาลัย และในเครือข่ายสิงหนาทราชาลัย มีโรงเรียนทั้งหมด 9 โรงเรียน คือ โรงเรียนอนุบาลแม่ฮ่องสอน โรงเรียนบ้านใหม่ โรงเรียนบ้านสบป่อง โรงเรียนชุมชนบ้านปางหมู โรงเรียนบ้านทุ่งกองมู โรงเรียนบ้านกุงไม้สักมิตรภาพที่ 98 โรงเรียนบ้านในสอย โรงเรียนบ้านสบสอย และโรงเรียนบ้านไม้สะเป่ โดยสุ่มได้โรงเรียนบ้านกุงไม้สักมิตรภาพที่ 98 และสุ่มเป็นกลุ่มได้นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 11 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการทดลองและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

2.1.1 หนังสือนิทานสองภาษา จำนวน 8 เล่ม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของหนังสือนิทาน ดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2) ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสือนิทานสำหรับเด็ก

3) รวบรวมคำศัพท์ที่เป็นคำนาม คำกริยา หรือคำอื่นๆ ในภาษาไทยกลางที่เด็กจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน แต่เด็กยังไม่เข้าใจและไม่สามารถใช้ในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นได้โดยวิธีการจดบันทึกคำพูดเด็กในกิจกรรมสร้างสรรค์และบางคำจากการสนทนา

4) กำหนดโครงร่างของนิทานว่านิทานแต่ละเรื่องจะสอดแทรกคำภาษาไทยกลางคำไหนซึ่งเนื้อเรื่องเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก ตัวละครมีอยู่จริง มีอายุใกล้เคียงกับเด็ก สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น จากนั้นนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องของเนื้อหาและการใช้ภาษา

5) เขียนเนื้อหาสาระของนิทานจากโครงเรื่องที่ปรับปรุงแล้ว โดยตั้งชื่อเรื่องของหนังสือนิทานให้สอดคล้องกับตัวละคร สถานที่ วัฒนธรรมประเพณีที่ปรากฏในนิทานแต่ละเรื่อง จากนั้นกำหนดฉาก ตัวละคร การดำเนินเรื่องของตัวละคร พร้อมทั้งสอดแทรกคำที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด รวมทั้งสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม แล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา

6) นำเรื่องที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไข มาวาดภาพประกอบเพื่อจัดทำหนังสือนิทานโดยรูปภาพต้องมีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่องและคำนึงถึงความสมจริงของนิทานเรื่องนั้นๆ จากนั้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา

7) นำหนังสือนิทานที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ ไปสแกน (scan) ลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ แล้วนำไปจัดรูปเล่ม จัดภาพและตัวหนังสือให้เหมาะสมซึ่งภาษาที่ใช้คือภาษาไทยกลางและภาษาไทใหญ่โดยพิมพ์สลับกัน โดยใช้ภาษาไทยกลางก่อนแล้วตามด้วยภาษาไทใหญ่ เพื่อพัฒนาความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ จำนวน 8 เล่ม ประกอบด้วย เรื่องเที่ยวเมืองสามหมอก เรื่องแม่จ๋า เรื่องเด็กชายสายแลง เรื่องปอยดับไฟเทียน เรื่องเพื่อน เรื่องเจ้าปุย เรื่องตลาดสายหยุด และเรื่องแม่ไก่

8) เมื่อสร้างหนังสือนิทานสองภาษาเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (รายชื่อในภาคผนวก ก) ประเมินคุณภาพของหนังสือตามแบบประเมิน ซึ่งมีเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ในด้านรูปเล่ม เนื้อเรื่อง ภาพประกอบ และการใช้ภาษา ผลการประเมินคุณภาพหนังสือนิทานมีค่าเท่ากับ 2.90 อยู่ในระดับ ดีมาก

9) นำหนังสือนิทานไปทดลองใช้กับเด็กระดับปฐมวัย ชนเผ่าไทใหญ่โรงเรียนบ้านสบสอย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 จำนวน 10 คน ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของหนังสือนิทาน จากผลการทดลองใช้พบว่า จำนวนตัวหนังสือของนิทานแต่ละหน้ามากเกินไป

10) นำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขโดยตัดคำและประโยคบางส่วนออก เพื่อให้เนื้อเรื่องกระชับก่อนจะนำนิทานไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อจะนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง

2.1.2 แผนการจัดประสบการณ์การเล่านิทานสองภาษา จำนวน 24 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมแผนละ 25 นาที ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพแผนการจัดประสบการณ์การเล่านิทานสองภาษา ดังนี้

1) ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2) จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ด้วยหนังสือนิทานสองภาษา จำนวน 3 แผนต่อหนังสือนิทาน 1 เรื่อง รวมทั้งหมด 24 แผน แต่ละแผนการจัดประสบการณ์ประกอบด้วย วัตถุประสงค์การดำเนินกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล โดยในแต่และแผนมีแนวคิดว่ากิจกรรมสื่อการเรียนการสอน ที่เลือกให้เด็กทำต้องเหมาะสมกับเนื้อหา และคำในภาษาไทยกลางที่ต้องการสอนให้เด็กในหนังสือนิทานแต่ละเรื่อง

3) นำแผนการจัดประสบการณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำแล้วปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4) นำแผนการจัดประสบการณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (รายชื่อในภาคผนวก ก) ประเมินคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์ตามแบบประเมิน 3 ระดับ ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดประสบการณ์ มีค่าเท่ากับ 2.90 อยู่ในระดับดีมาก

5) นำแผนการจัดประสบการณ์ที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญโดยปรับกิจกรรมให้เหมาะสมแล้วไปทดลองหาคุณภาพ ตามขั้นตอน ดังนี้

(1) นำแผนการจัดประสบการณ์ที่สร้างขึ้นไปทดลองกับเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ โรงเรียนบ้านสบสอย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 จำนวน 10 คน ปัญหาที่พบจากการทดลองใช้คือเวลาในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอและได้แก้ไขโดยการปรับกิจกรรมให้มีความกระชับและเหมาะสมกับเวลา

(2) นำแผนการจัดประสบการณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับกลุ่มทดลองต่อไป

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.2.1 แบบวัดความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ เป็นแบบวัดชนิดรูปภาพ มีทั้งหมด 20 ข้อ คะแนนเต็ม 40 คะแนน ครอบคลุมความสามารถด้านการพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค และการพูดเล่าเรื่องโดยผู้วิจัยได้สร้างและหาคุณภาพแบบวัดความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดและแบบวัดความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย

2) ดำเนินการสร้างแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยตามคำนิยามศัพท์ที่ให้ไว้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การพูดคำศัพท์ เป็นแบบวัดความสามารถชนิดรูปภาพ จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 10 คะแนน ทดสอบเป็นรายบุคคล คนละ 3 นาที โดยมีรายละเอียดของเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้ 1 คะแนน เมื่อดูภาพแล้วพูดเป็นภาษาไทยกลางได้ถูกต้อง

ให้ 0 คะแนน เมื่อดูภาพแล้วพูดเป็นภาษาถิ่นหรือไม่พูด

ตอนที่ 2 การพูดเป็นประโยค เป็นแบบวัดความสามารถชนิดรูปภาพ จำนวน 5 ข้อ คะแนนเต็มข้อละ 3 คะแนน รวม 15 คะแนน ทดสอบเป็นรายบุคคล คนละ 5 นาที โดยมีรายละเอียดของเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้ 3 คะแนน เมื่อพูดประโยคเป็นภาษาไทยกลาง ได้สอดคล้องกับภาพที่กำหนดให้ ครอบคลุม ใคร ทำอะไร

ให้ 2 คะแนน เมื่อพูดประโยคเป็นภาษาไทยกลางได้สอดคล้องกับภาพ แต่ไม่ครอบคลุม ใคร ทำอะไร หรือพูดได้ครอบคลุมแต่พูดภาษาถิ่นปนภาษาไทยกลาง

ให้ 1 คะแนน เมื่อพูดประโยคเป็นภาษาไทยกลางได้สอดคล้องกับภาพ แต่ไม่ครอบคลุม ใคร ทำอะไร และพูดภาษาถิ่นมากกว่าภาษาไทยกลาง

ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่พูดหรือพูดไม่สอดคล้องกับภาพ หรือพูดเป็นภาษาถิ่นทั้งประโยค

ตอนที่ 3 การพูดเล่าเรื่อง เป็นแบบวัดความสามารถชนิดรูปภาพ จำนวน 5 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน รวม 15 คะแนน ทดสอบเป็นรายบุคคล คนละ 5 นาที โดยมีรายละเอียดของเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้ 3 คะแนน เมื่อบอกรายละเอียดของภาพเป็นภาษาไทยกลางได้ครอบคลุม ใคร ทำอะไร ที่ไหน

ให้ 2 คะแนน เมื่อบอกรายละเอียดของภาพเป็นภาษาไทยไม่ครอบคลุม ใคร ทำอะไร ที่ไหน หรือพูดได้ครอบคลุมแต่พูดภาษาไทยกลางปนกับภาษาถิ่น

ให้ 1 คะแนน เมื่อบอกรายละเอียดของภาพเป็นภาษาไทยกลางแต่ไม่ครอบคลุม ใคร ทำอะไร ที่ไหน และพูดภาษาถิ่นมากกว่าภาษาไทยกลาง

ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่พูดหรือพูดไม่สอดคล้องกับภาพ หรือพูดเป็นภาษาถิ่นทั้งหมด

3) นำแบบวัดความสามารถทั้ง 3 ตอน เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของแบบทดสอบ และเกณฑ์การให้คะแนน แล้วนำมาปรับแก้ตามคำแนะนำ

4) นำแบบวัดความสามารถทางการพูดไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก ก) พิจารณาความเหมาะสมและความตรงของแบบวัด แล้วนำมาคำนวณค่าความสอดคล้อง (I OC) ได้ระหว่าง .60 – 1.00

5) นำแบบวัดความสามารถทางการพูดไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองกับเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง

จำนวน 10 คน ได้ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบเท่ากับ .82 ค่าความยากง่าย (r) ได้ระหว่าง .20-.70 และ ค่าอำนาจจำแนก (p) ได้ระหว่าง .02-1.00 (ในภาคผนวก)

3. การเก็บรวมรวมข้อมูล

3.1 ทดสอบก่อนการทดลอง ผู้วิจัยทำการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ทั้ง 3 ด้าน เป็นรายบุคคล ใช้เวลาในการทดสอบ 3 วัน ตามตาราง 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 การวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง

วัน	เวลา	แบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
วันที่ 1	09.30-10.20 น.	การพูดคำศัพท์
วันที่ 2	09.30-10.50 น.	การพูดเป็นประโยค
วันที่ 3	09.30-10.50 น.	การพูดเล่าเรื่อง

3.2 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมเล่านิทานสองภาษาด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โดยใช้ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันอังคาร และวันพุธ วันละ 25 นาที ในช่วงเวลา 09.00-09.25 น.

3.3 การทดสอบหลังการทดลอง เมื่อครบกำหนดเวลาทำการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ตอน ชุดเดิม ไปทดสอบเด็กปฐมวัย เป็นเวลา 3 วัน ด้วยวิธีการเดียวกับก่อนการทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ และ ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการเก็บรวบข้อมูล ดังต่อไปนี้

4.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

4.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

โดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Comgruence) (กัญจนา ลินทรัตนศิริกุล, 2554, น. 9-53)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องในความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

4.1.2 การหาความความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาไทยกลาง โดยใช้สูตรการคำนวณ ดังนี้ (กัญจนา ลินทรัตนศิริกุล, 2554, น. 30-31)

$$r_{tt} = \frac{K}{K-1}\left[1-\frac{\sum pq}{s^2}\right]$$

เมื่อ r_{tt} หมายถึง ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
K หมายถึง จำนวนข้อของแบบทดสอบ
p หมายถึง สัดส่วนของผู้ตอบถูกในข้อหนึ่งๆ
q หมายถึง สัดส่วนของผู้ตอบผิดในข้อหนึ่งๆ
s^2 หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

4.1.3 การหาค่าความยากง่าย (Difficulty) หรือค่า (p) ของแบบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาไทยกลาง โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้ (กัญจนา ลินทรัตนศิริกุล, 2554, น. 30-31)

$$P = \frac{H+L}{2N}$$

เมื่อ P หมายถึง ค่าระดับความยาก
H หมายถึง จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มคะแนนสูง
L หมายถึง จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มคะแนนต่ำ
2N หมายถึง จำนวนคนในกลุ่มสูงและต่ำรวมกัน

4.1.4 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) หรือค่า (r) ของแบบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาไทยกลาง โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้ (กัญจนา ลินทรัตนศิริกุล, 2554, น. 30-31)

$$r = \frac{H-L}{N}$$

เมื่อ r หมายถึง ค่าอำนาจจำแนก
H หมายถึง จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มคะแนนสูง
L หมายถึง จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มคะแนนต่ำ
N หมายถึง จำนวนคนในกลุ่มสูงและต่ำ

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้ (กัญจนา ลินทรัตนศิริกุล, 2554, น. 30-31)

$$\overline{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคน

4.2.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของกลุ่มประชากร ใช้สูตรการคำนวณดังนี้ (กัญจนา ลินทรัตนศิริกุล, 2554, น. 38)

$$S.D = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มประชากร

4.3 สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบคะแนนระหว่างความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางก่อนและหลังของประชากรที่ใช้ศึกษา ใช้การทดสอบเครื่องหมายแบบ Two Related Sample คำนวณโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การแปลความหมายคุณภาพของหนังสือนิทานสองภาษาและแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา โดยใช้เกณฑ์ของ บุญใจ ศรีสถิตย์นรากูร (2545, น. 304-305)

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.00 หมายถึง มีคุณภาพดีมาก

คะแนนเฉลี่ย 1.68 – 2.33 หมายถึง มีคุณภาพปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.67 หมายถึง มีคุณภาพน้อย

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย ชนเผ่าไทใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหนังสือนิทาน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหนังสือนิทาน

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ นำเสนอผลการพัฒนาหนังสือนิทาน ดังนี้

1.1 ผลการพัฒนาหนังสือนิทาน ได้หนังสือนิทานสองภาษา จำนวน 8 เล่ม ได้แก่ เรื่องเที่ยวเมืองสามหมอก เรื่องแม่จ๋า เรื่องเด็กชายสายแลง เรื่องปอยดับไฟเทียน เรื่องเพื่อน เรื่องเจ้าปุย เรื่องตลาดสายหยุด และเรื่องแม่ไก่

1.2 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของหนังสือนิทานตามการประเมินของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับดีมากทุกเล่ม โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.09 ซึ่งนิทานที่ได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือนิทานเรื่อง แม่จ๋า โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.10 รองลงมาคือ เรื่อง เจ้าปุยและแม่ไก่โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.12 และนิทานที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือเรื่อง เด็กชายสายแลงและเรื่องเพื่อน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.17 ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4.1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์คุณภาพของหนังสือนิทานเป็นรายเล่ม

รายชื่อหนังสือ	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. เที่ยวเมืองสามหมอก	2.88	0.11	มีคุณภาพดีมาก
2. แม่จ๋า	2.94	0.10	มีคุณภาพดีมาก
3. เด็กชายสายแลง	2.86	0.17	มีคุณภาพดีมาก
4. ปอยดับไฟเทียน	2.90	0.09	มีคุณภาพดีมาก
5. เพื่อน	2.86	0.17	มีคุณภาพดีมาก
6. เจ้าปุย	2.92	0.12	มีคุณภาพดีมาก
7. ตลาดสายหยุด	2.90	0.09	มีคุณภาพดีมาก
8. แม่ไก่	2.92	0.12	มีคุณภาพดีมาก
เฉลี่ยรวม	**2.90**	**0.09**	**มีคุณภาพดีมาก**

เมื่อพิจารณาคุณภาพของหนังสือนิทานเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า หนังสือนิทานมีคุณภาพคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.09 เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่ได้คะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ รูปเล่มมีความเหมาะสม มีการจัดหน้าที่ดึงดูดความสนใจของเด็กปฐมวัยและ รูปภาพประกอบสวยงาม และมีความสมจริง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00 รองลงมา คือ บทสนทนามีความเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.09 และองค์ประกอบที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือความเหมาะสมของจำนวนตัวหนังสือแต่ละหน้า โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.15 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์คุณภาพของหนังสือนิทานเป็นรายองค์ประกอบ

องค์ประกอบของหนังสือนิทาน	$\overline{X}$	**S.D.**	**แปลผล**
1. รูปเล่มมีความเหมาะสม มีการจัดหน้าที่ดึงดูดความสนใจของเด็กปฐมวัย	3.00	0.00	มีคุณภาพดีมาก
2. วัตถุประสงค์/แก่นเรื่องชัดเจน ไม่ซับซ้อน	2.85	0.18	มีคุณภาพดีมาก
3. โครงเรื่องมีความเหมาะสมกับวัย สนุกสนานและชวนให้ติดตาม	2.85	0.15	มีคุณภาพดีมาก
4. สำนวนภาษา ประโยคและ คำที่ใช้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย	2.92	0.07	มีคุณภาพดีมาก
5. บทสนทนามีความเหมาะสมกับสถานการณ์	2.95	0.09	มีคุณภาพดีมาก
6. ขนาดของตัวหนังสือเหมาะสม อ่านง่าย	2.90	0.19	มีคุณภาพดีมาก
7. ความเหมาะสมของจำนวนตัวหนังสือแต่ละหน้า	2.68	0.15	มีคุณภาพดีมาก
8. รูปภาพประกอบสวยงาม และมีความสมจริง	3.00	0.00	มีคุณภาพดีมาก
9. ภาพและตัวหนังสือมีความสอดคล้องกัน	2.88	0.15	มีคุณภาพดีมาก
10. ความเหมาะสมด้านพฤติกรรมของตัวละคร	2.93	0.21	มีคุณภาพดีมาก
เฉลี่ยรวม	**2.90**	**0.12**	**มีคุณภาพดีมาก**

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ต้องการตรวจสอบสมติฐานการวิจัยที่ว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานสองภาษามีความสามารถด้านการพูดภาษาไทยกลาง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

เมื่อนำคะแนนความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมาเปรียบเทียบกัน พบว่าคะแนนหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา โดยมีคะแนนรวมก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา 150 คะแนน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.63 และมีคะแนนรวมหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาเป็น 372 คะแนน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ33.82 ความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง เป็น 222 คะแนน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.18 คิดเป็นร้อยละ 50.45 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเป็นรายบุคคล (คะแนนเต็ม 40 คะแนน)

คนที่	คะแนนก่อนการจัดกิจกรรม	คะแนนหลังการจัดกิจกรรม	ความต่าง (D)
1	21	40	19
2	18	38	20
3	12	39	27
4	11	31	20
5	11	37	16
6	1	20	19
7	11	31	20
8	8	27	19
9	9	29	20
10	23	40	17
11	25	40	15
รวม	150	372	222
คะแนนเฉลี่ย	**13.64**	**33.82**	**20.18 (50.45%)**

จากคะแนนดังกล่าวสามารถแสดงเป็นกราฟเพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคลที่พบว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาเด็กปฐมวัยที่ได้คะแนนสูงสุด 25 คะแนน จำนวน 1 คน คือคนที่ 11 รองลงมาคือคนที่ 10 ได้คะแนน 23 คะแนน และเด็กที่ได้คะแนนต่ำสุดคือ 1 คะแนน จำนวน 1 คน คือคนที่ 6 หลังจากการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาพบว่า มีเด็กปฐมวัยได้คะแนนสูงสุดคือ 40 คะแนน จำนวน 3 คน คือคนที่ 1 คนที่ 10 และคนที่ 11 รองลงมาคือคนที่ 3 ได้คะแนน 39 คะแนน และมีเด็กปฐมวัยที่ได้คะแนนต่ำสุด คือ 20 คะแนน จำนวน 1 คนคือคนที่ 6 ดังรายละเอียดในภาพที่ 4.1

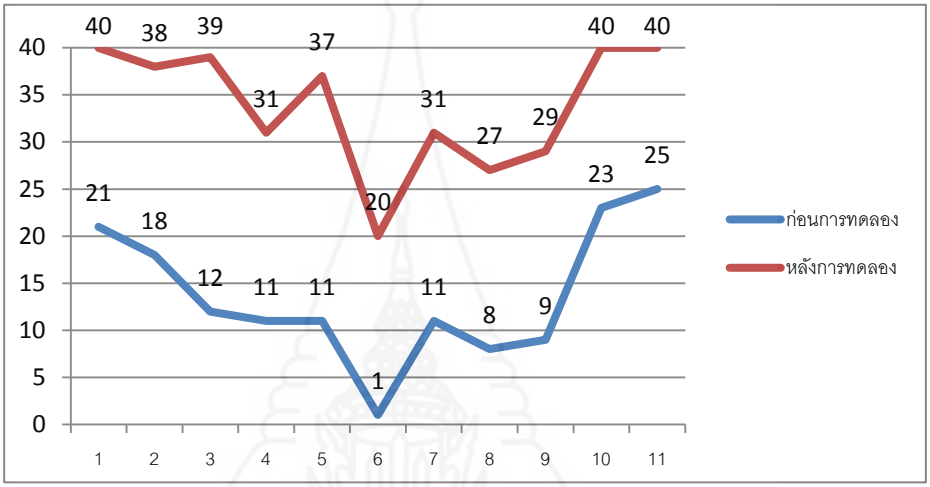

ภาพที่ 4.1 เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาเป็นรายบุคคล

เมื่อนำคะแนนความสามารถด้านการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษามาเปรียบเทียบกัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบ Sign Test พบว่า เด็กปฐมวัยมีคะแนนความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางก่อนได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานสองภาษาในภาพรวมสูงกว่าหลังได้รับการจัดประสบการณ์ 0 คน และ มีคะแนนความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าคะแนนก่อนได้รับการจัดประสบการณ์ทั้งหมด 11 คน และมีคะแนนเท่าเดิม 0 คน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษามีความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางในภาพรวมสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.4 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาในภาพรวม

คะแนนทดสอบ

		N
คะแนนหลัง – คะแนนก่อน	ผลต่างเป็นค่าลบ	0 คน
	ผลต่างเป็นค่าบวก	11 คน
	ผลต่างเท่ากับศูนย์	0 คน
	รวม	11 คน

สถิติทดสอบ

	คะแนนหลัง - คะแนนก่อน
ค่านัยสำคัญ (2 ทิศทาง)	.001 [a]

เมื่อนำคะแนนความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษามาเปรียบเทียบกันโดยแยกแต่ละองค์ประกอบ (การพูดคำศัพท์ การพูดประโยค และการพูดเล่าเรื่อง) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบเครื่องหมาย พบว่า เด็กปฐมวัยมีคะแนนความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางก่อนได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานสองภาษาสูงกว่าหลังได้รับการจัดประสบการณ์ 0 ด้าน และมีคะแนนความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานสองภาษาสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์ ทั้ง 3 ด้าน และมีคะแนนเท่าเดิม 0 ด้าน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษามีความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางในทุกองค์ประกอบสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา เป็นรายองค์ประกอบ

คะแนนทดสอบ

		N
คะแนนหลัง – คะแนนก่อน	ผลต่างเป็นค่าลบ	0 ด้าน
	ผลต่างเป็นค่าบวก	3 ด้าน
	ผลต่างเท่ากับศูนย์	0 ด้าน
	รวม	3 ด้าน

สถิติทดสอบ

	คะแนนหลัง - คะแนนก่อน
ค่านัยสำคัญ (2 ทิศทาง)	.025 [a]

บทที่ 5
สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อพัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการใช้หนังสือนิทานสองภาษา

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ ที่กำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในโรงเรียนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นเด็กชาย - หญิง ชนเผ่าไทใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 11 คน เรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านกุงไม้สักมิตรภาพที่ 98 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน คือ สุ่มระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 สุ่มระดับอำเภอเมือง สุ่มระดับศูนย์เครือข่ายการศึกษา สิงหนาทราชาลัย และสุ่มระดับโรงเรียนได้โรงเรียนบ้านกุงไม้สักมิตรภาพที่ 98 จากนั้นสุ่มเป็นกลุ่ม ได้เด็กมาจำนวน 11 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) หนังสือนิทานสองภาษา จำนวน 8 เล่ม คือเรื่อง เที่ยวเมืองสามหมอก เรื่องแม่จ๋า เรื่องเด็กชายสายแลง เรื่องปอยดับไฟเทียน เรื่องเพื่อน เรื่องเจ้าปุย เรื่องตลาดสายหยุด และเรื่องแม่ไก่

2) แผนการจัดประสบการณ์การเล่านิทานสองภาษา ประกอบด้วย จุดประสงค์การดำเนินกิจกรรม 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป สื่อการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล จำนวน 24 แผน ใช้นิทานเรื่องละ 3 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมแผนละ 25 นาที โดยแผนการจัดประสบการณ์มีค่าคุณภาพเท่ากับ 2.90 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก

3) แบบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่า-ไทใหญ่ เป็นแบบวัดชนิดรูปภาพซึ่งมีทั้งหมด 20 ข้อ ทดสอบเป็นรายบุคคล ครอบคลุมความสามารถด้านการพูด 3 องค์ประกอบดังนี้

(1) ด้านการพูดคำศัพท์ จำนวน 10 ข้อ ใช้เวลาทดสอบ 3 นาที

(2) ด้านการพูดเป็นประโยค จำนวน 5 ข้อ ใช้เวลาทดสอบ 5 นาที

(3) ด้านการพูดเล่าเรื่อง จำนวน 5 ข้อ ใช้เวลาทดสอบ 5 นาที

ซึ่งแบบทดสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ระหว่าง .60 – 1.00 ได้ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบเท่ากับ .82 ค่า p ได้ระหว่าง .20 - .70 และ ค่า r ได้ระหว่าง .20 – 1.00

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ทดสอบก่อนการทดลอง ผู้วิจัยทำการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ด้าน เป็นรายบุคคล ใช้เวลาในการทดสอบ 3 วัน

2) ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการเล่านิทานสองภาษาด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โดยใช้ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันอังคาร และวันพุธ วันละ 25 นาที ในช่วงเวลา 09.00 – 09.25 น.

3) การทดสอบหลังการทดลอง เมื่อครบกำหนดเวลาทำการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ตอน ชุดเดิม ไปทดสอบเด็กปฐมวัย ด้วยวิธีการเดียวกับก่อนการทดลอง

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) หาคุณภาพของหนังสือนิทาน โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) เปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา โดยใช้การทดสอบเครื่องหมาย

1.2.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1) หนังสือนิทานสองภาษาที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพโดยรวมตามผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 โดยแยกผลการประเมินเป็นรายเล่มคือ เรื่องเที่ยวเมืองสามหมอกมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.88 เรื่องแม่จ๋ามีคะแนนเฉลี่ย 2.94 เรื่องเด็กชายสายแลง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 เรื่องปอยดับไฟเทียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 เรื่องเพื่อนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 เรื่องเจ้าปุยมีคะแนนเฉลี่ย 2.92 เรื่องตลาดสายหยุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 และเรื่องแม่ไก่ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ คือ 1) รูปเล่มมีความเหมาะสม มีการจัดหน้าที่ดึงดูดความสนใจของเด็กปฐมวัยมีค่าเท่ากับ 3.0 2) วัตถุประสงค์/แก่นเรื่องชัดเจน ไม่ซับซ้อนมีค่าเท่ากับ 2.6 3) โครงเรื่องมีความเหมาะสมกับวัยสนุกสนานและชวนให้ติดตามมีค่าเท่ากับ2.6 4) สำนวนภาษา ประโยคและ คำที่ใช้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยมีค่าเท่ากับ 3.0 5) บทสนทนามีความเหมาะสมกับสถานการณ์มีค่าเท่ากับ 3.0 6) ขนาดของตัวหนังสือเหมาะสม อ่านง่ายมีค่าเท่ากับ 3.0 7) ความเหมาะสมของจำนวนตัวหนังสือแต่ละหน้ามีค่าเท่ากับ 2.8 8) รูปภาพประกอบสวยงาม และมีความสมจริงมีค่าเท่ากับ 3.0 9) ภาพและตัวหนังสือมีความสอดคล้องกันมีค่าเท่ากับ 3.0 และ 10) ความเหมาะสมด้านพฤติกรรมของตัวละครมีค่าเท่ากับ 3.0

2) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์และเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา ผลการวิจัยพบว่า 1) หนังสือนิทานสองภาษาที่ได้พัฒนาขึ้นทั้ง 8 เล่ม มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดอยู่ในระดับดีมาก และ 2) เด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษามีความสามารถในการพูดสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 ผลการพัฒนาหนังสือนิทาน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าหนังสือนิทานสองภาษาที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย มีคุณภาพในระดับดีมากทั้ง 8 เรื่อง คือเรื่อง เที่ยวเมืองสามหมอก เรื่องแม่จ๋า เรื่องเด็กชายสายแลง เรื่องปอยดับไฟเทียน เรื่องเพื่อน เรื่องเจ้าปุยและเรื่องแม่ไก่ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทั้ง 10 ด้าน คือ รูปเล่มมีความเหมาะสม มีการจัดหน้าที่ดึงดูดความสนใจของเด็กปฐมวัย วัตถุประสงค์/แก่นเรื่องชัดเจน ไม่ซับซ้อน โครงเรื่องมีความเหมาะสมกับวัย สนุกสนานและชวนให้ติดตาม สำนวนภาษาประโยคและคำที่ใช้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย บทสนทนามีความเหมาะสมกับสถานการณ์ ขนาดของตัวหนังสือเหมาะสม อ่านง่าย ความเหมาะสมของจำนวนตัวหนังสือแต่ละหน้า รูปภาพประกอบสวยงาม และมีความสมจริง มีภาพและตัวหนังสือสอดคล้องกัน ความเหมาะสมด้านพฤติกรรมของตัวละคร มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมากโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของพารีด๊ะ- โย๊ะ (2557) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านต้นแซะ จังหวัดยะลา พบว่าหนังสือนิทานสองภาษามีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งการพัฒนาหนังสือนิทานให้ได้คุณภาพในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำตามขั้นตอนของ ครรชิด มนูญผล (2547) จินตนา ใบกาซูยี (2542) สนิท สัตโยภาส (2547) อรอนงค์ โชตสกุล และศรีอัมพร ประทุมนันท์ (2544) ที่ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างหนังสือนิทานไว้สอดคล้องกันคือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการศึกษาข้อมูลในส่วนที่เป็นปัญหาหรือสาเหตุที่ต้องการทำหนังสือนิทาน ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลนี้เป็นการช่วยให้ครูผู้สอนรู้จักเด็กทุกแง่มุม และเพื่อเตรียมการช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างผู้เรียน 2) กำหนดจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ในการเขียนนิทานอย่างชัดเจนในการพัฒนาเด็กซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ว่าต้องพัฒนาเด็กที่พูดภาษาไทยกลางไม่ได้หรือพูดไม่ถูกต้อง โดยรวบรวมคำศัพท์ที่เป็นคำนามและคำกริยาหรือคำอื่นๆ ในภาษาไทยกลางที่เด็กจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน 3) ทำโครงร่างของหนังสือนิทานเพื่อให้การทำหนังสือนิทานเป็นไปตามขั้นตอน ซึ่งโครงร่างควรมีวัตถุประสงค์หรือแก่นเรื่องที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อนคลุมเครือ ไม่ยากเกินวัย มีเนื้อหายากง่ายเหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความสนใจและภูมิหลัง

ของผู้อ่าน มีสำนวนภาษา ประโยค คำ ที่เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียน มีแนวการเขียนเหมาะสมกับเนื้อหาและประเภทของหนังสือ มีโครงเรื่องที่สนุกสนาน ชวนให้ติดตาม มีรูปเล่มที่เหมาะสม มีภาพประกอบ มีการจัดหน้าที่ดึงดูดความสนใจ ขนาดของหนังสือต้องมีความเหมาะสม และมีความสอดคล้องกับจิตวิทยาในการอ่านของเด็กตามระดับวัย โดยงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดโครงร่างของนิทานว่าแต่ละเรื่องจะสอดแทรกคำภาษาไทยกลางคำไหนและมีเนื้อเรื่องเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเด็ก ตัวละครมีอยู่จริง และมีอายุใกล้เคียงกับเด็ก สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น 4) เมื่อได้โครงเรื่องมาแล้วก็นำมาเขียนเป็นเรื่องเต็มอย่างละเอียด ทั้งการวาดภาพตัวอักษรให้มีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก โดยหนังสือนิทานนี้ใช้ภาษาไทยกลางและภาษาไทใหญ่สลับกันไป 5) นำหนังสือที่สร้างแล้วไปทดลองใช้และบันทึกผลเพื่อนำมาปรับปรุง และ 6) นำหนังสือนิทานมาปรับปรุงและทำเล่มสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ และผลจากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กที่มีต่อหนังสือนิทานสองภาษาพบว่า เด็กทุกคนชื่นชอบ และชื่นชมหนังสือนิทาน เช่น ในขณะเล่านิทานนั้นเด็กจะพูดว่ารูปภาพสวย และอยากเห็นนิทานในหน้าถัดไป และเนื่องจากตัวละคร ประเพณีต่างๆ และสถานที่ท่องเที่ยวในนิทาน มีอยู่จริงเด็กจึงให้ความสนใจ และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี และหลังการจัดกิจกรรม หรือในช่วงเล่นเสรีเด็กก็จะมายืมหนังสือนิทานเพื่อนำไปอ่าน

2.2 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อวิเคราะห์แต่ละองค์ประกอบของความสามารถในการพูดภาษาไทยกลาง พบว่าเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยในทุกองค์ประกอบของความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางได้แก่ การพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค และการพูดเล่าเรื่องหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาช่วยส่งเสริมความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ที่พูดภาษาไทยกลางเป็นภาษาที่สองได้ สอดคล้องกับงานวิจัย ของสมภาษณ์ สืบวงษ์ (2554) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาที่มีต่อความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่พูดภาษาถิ่นอีสาน พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษามีความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับไซยีด้า กุลาม (2547) ที่ศึกษาผลการร้องเพลงของเด็กที่มีต่อความสามารถในการพูดภาษาไทยของเด็กไทยมุสลิมโรงเรียนบ้านพอเม็ง จังหวัดยะลา พบว่า เด็กปฐมวัยไทยมุสลิมมีความสามารถในการพูดภาษาไทยในภาพรวมและองค์ประกอบแต่ละด้านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษานั้น ช่วยพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาไทยกลาง จากผลการวิจัยดังกล่าว สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

2.2.1 หนังสือนิทานสองภาษาคือภาษาไทยกลางกับภาษาไทใหญ่ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ นิทานที่สร้างขึ้นมานั้นผู้วิจัยได้รวบรวมคำศัพท์มาจากการบันทึกคำพูดเด็กที่ใช้ในชีวิตประจำวันทั้งคำนามและคำกริยา นำมาแต่งเป็นเรื่องราวที่มีเนื้อเรื่องสอดคล้องกับบริบทและวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นที่เด็กอาศัยอยู่ สอดคล้องกับ ปรีดา ปัญญาจันทร์และชีวัน วิสาสะ (2537) ได้กล่าวถึงลักษณะนิทานที่เหมาะสำหรับเด็กปฐมวัยว่าต้องเป็นเรื่องที่สนอง

ความต้องการของเด็กขั้นพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้องกับการกิน การเล่นและการเที่ยว และยังสอดคล้องกับ วรรณี ศิริสุนทร (2532) และ ไพพรรณ อินทนิล (2534) ที่กล่าวถึงนิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กว่า ควรเป็นนิทานที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์โดยให้สัตว์เป็นตัวแทนของมนุษย์และมีพฤติกรรมเหมือนมนุษย์ นิทานที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ในเรื่องและมีคำกริยาที่ตอบคำถามว่าใคร ทำอะไรได้มากที่สุด นิทานที่มีเนื้อเรื่องเร้าใจ ก่อให้เกิดความตื่นเต้น เด็กอยากฟังเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ การผูกเรื่องแนบเนียน มีการสนทนาโต้ตอบ นิทานที่เป็นเรื่องแสดงความรู้สึกสะเทือนใจ ไม่ว่าจะเป็นความสะเทือนใจในเรื่องความรัก ความเกลียดหรือความโกรธ นิทานที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในท้องถิ่น และนิทานที่ แสดงถึง ความน่ารักและความกตัญญูของสัตว์ และในขั้นตอนการพัฒนาหนังสือนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาเทคนิคในการสร้างนิทานของ วิริยะ สิริสิงห (2537) ที่ได้กล่าวถึงเทคนิคการสร้างนิทานไว้ว่า เรื่องที่เขียนต้องมีความคิดหรือแก่นเรื่องที่ชัดเจน การวางโครงเรื่องเพื่อเป็นแนวให้แต่งเนื้อเรื่องตามเค้าโครงนั้น อาจให้มีข้อขัดแย้งหรือปัญหาผูกเป็นปมให้ชวนอ่าน การสร้างตัวละครให้มีพฤติกรรมที่เหมาะกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม และตัวละครควรมีชื่อเพื่อให้ดูมีชีวิตขึ้นมา ต้องมีบทสนทนาหรือคำพูดของตัวละครที่โต้ตอบกันในเรื่อง ฉากหรือสถานที่สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในเรื่องต้องมีความชัดเจน และภาษาที่ใช้ในการเขียนจะต้องใช้คำให้ถูกต้องและตรงความหมาย และจากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในชั้นเรียนขณะทำกิจกรรมพบว่า เด็กมีความสนุกสนาน ตื่นเต้นทุกครั้งที่จะได้ฟังนิทาน โดยเฉพาะถ้าครูขออาสาสมัครให้ออกมาอ่านหรือเล่าให้เพื่อนฟัง เด็กจะอาสาออกมากันเกือบทุกคน และช่วงทำกิจกรรมต่างๆ เด็กมีความกระตือรือร้น และอยากมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

2.2.2 กิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา สามารถแยกประเด็กอภิปรายได้ ดังนี้

1) หนังสือนิทานสองภาษาช่วยให้เด็กสามารถพูดภาษาไทยกลางในบางคำที่เด็กไม่รู้จักและมีความสนุกสนานในขณะที่ฟังนิทาน เพราะคำศัพท์ที่เลือกนำมาใช้ในการแต่งได้จากการบันทึกคำพูดของเด็ก เรื่องราวที่นำมาแต่งเป็นเรื่องสมัยใหม่ที่ใกล้ตัว เช่น งานประเพณีของชาวไทใหญ่ สถานที่ท่องเที่ยวซึ่งมีอยู่จริงในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และตัวละครในนิทานก็มีตัวตนอยู่จริง ภาพประกอบก็เหมือนจริง ไม่ว่าจะเป็นเครื่องแต่งกาย ประเพณี และสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ ไพพรรณ อินทนิล (2534) ที่กล่าวถึงนิทานสมัยใหม่ว่า เป็นนิทานที่แต่งขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและเพื่อสอนให้เป็นเด็กดี เช่น เป็นคนซื่อสัตย์ เป็นคนขยัน เป็นคนกล้าหาญ เป็นต้น นอกจากนี้ วรรณี ศิริสุนทร (2532) ยังได้กล่าวถึงนิทานไว้ว่า ในปัจจุบันมีผู้แต่งนิทานสำหรับเด็กที่มีตัวละครเป็นสัตว์ มีความเป็นอยู่และความนึกคิดตามธรรมชาติของสัตว์หรือสัตว์ที่พูดได้เหมือนมนุษย์

2) การจัดกิจกรรมของครู การเล่านิทานสองภาษา เป็นกิจกรรมที่ครูเป็นผู้เล่านิทานประกอบหนังสือนิทานหรือใช้เทคนิคต่างๆ ในการเล่านิทาน โดยเล่าเป็นภาษาไทยกลางสลับกับภาษาไทใหญ่ในบางคำที่เด็กไม่รู้จักในภาษาไทย ซึ่งเด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยกลางจากนิทานสองภาษาผ่านการจัดกิจกรรม พร้อมสื่อประกอบทั้งของจริง ของสมมติ รูปภาพ การสนทนาพูดคุย การตอบคำถามจากในนิทาน การเล่นเกมต่างๆ การร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ฯลฯ ซึ่งในแต่ละกิจกรรมจะส่งเสริมให้เด็กพูดคำศัพท์ พูดเป็นประโยคและพูดเล่าเรื่องต่างๆ เป็นภาษาไทยกลาง และจากการสังเกตพฤติกรรมเด็กในขณะจัดกิจกรรมพบว่า เด็กให้ความสนใจและให้ความร่วมมือที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน เด็กมีความสนุกสนานในกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นโดยเฉพาะการเล่านิทานประกอบสื่อ เช่น หุ่นกระดาษ

หุ่นมือ การมีส่วนร่วมในขบวนแห่ล่างลอง และการเล่นบทบาทสมมติไปจ่ายตลาดโดยเด็กทุกคนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี อีกทั้งการสนทนาพูดคุยกันเด็กก็สามารถพูดคำศัพท์ ประโยค และเล่าเรื่องต่างๆ ทั้งจากในนิทานและเรื่องที่พูดกันเป็นภาษาไทยกลางได้ สอดคล้องกับเกริก ยุ้นพันธ์ (2543) และกุลยา ตันติผลาชีวะ (2541) ที่กล่าวถึงรูปแบบการเล่านิทานไว้เช่น การเล่านิทานปากเปล่าเป็นการเล่าที่ใช้คำพูดและน้ำเสียง แววตา ลีลาท่าทางที่ดึงดูดและเร้าความสนใจของผู้ฟัง และการเล่านิทานโดยใช้สื่ออุปกรณ์ เช่น หนังสือ หุ่นนิ้ว หุ่นมือ เพื่อช่วยให้การเล่านิทานสนุกสนาน สร้างบรรยากาศให้เด็กเกิดความตื่นเต้นและอยากติดตาม

3) บทบาทครูในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก การจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาที่สำคัญครูต้องพูดและฟังภาษาไทใหญ่ได้ และพูดชมเชยทุกครั้งที่เด็กร่วมกิจกรรมและตอบคำถามได้ ครูให้ความสำคัญกับภาษาไทใหญ่ไม่ตำหนิเมื่อเด็กพูดภาษาไทยกลางไม่ถูกหรือไม่พูด และสร้างบรรยากาศในการทำกิจกรรมให้เด็กเกิดความสนใจ เช่น ไม่กดดันเด็กถ้าเด็กไม่พูด หรือพูดผิด สร้างแรงจูงใจให้เด็กอยากพูด อยากร่วมกิจกรรมต่างๆ และจากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะทำกิจกรรมพบว่า เด็กส่วนใหญ่มีความสุข สนุกสนานและกล้าที่จะพูดภาษาไทยกลาง ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม และยังมีบางคนที่อาจจะไม่กล้าแสดงออก หรือพูดภาษาไทยกลาง ครูก็จะพูดคุยกับเด็กคนนั้นเป็นภาษาไทใหญ่ก่อนแล้วครูพูดนำเป็นภาษาไทยกลางและให้เด็กฝึกพูดตาม และระหว่างที่ทำกิจกรรมถ้าครูพูดเป็นภาษาไทยกลางแล้วเด็กทำท่าสับสนหรือไม่เข้าใจครูก็จะแปลเป็นภาษาไทใหญ่ให้เด็กเข้าใจเสียก่อน ซึ่งสอดคล้องกับอรวรรณ วงศ์คำชู (2542) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมการพูดภาษาที่สองไว้ว่า ครูควรให้ความสำคัญกับภาษาที่หนึ่ง ไม่ตำหนิหรือบังคับให้เด็กใช้ภาษาที่ไม่ถนัดในระยะแรกของการทำกิจกรรมระหว่างครูกับเด็ก ควรใช้ภาษาถิ่นที่เด็กคุ้นเคยก่อนและใช้ภาษาไทยกลางในระยะต่อมา จัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายเอื้อต่อความต้องการของเด็ก ให้เด็กได้ใช้ทั้งภาษาถิ่นและภาษาไทยกลาง ใช้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมเป็นสื่อในการสอนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และยังสอดคล้องกับ ธนิยา อานะสุข (2541) กล่าวถึงการสอนพูดภาษาไทยกลางสำหรับเด็กที่พูดภาษาถิ่นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามธรรมชาติของภาษา ที่เด็กใช้ที่บ้านเป็นอันดับแรก ใช้สื่อประกอบเพื่อแสดงความหมายของคำ ควรฝึกให้เด็กทุกคนได้พูดอย่างทั่วถึงและควรแก้ไขในทันทีเมื่อเด็กพูดผิดหรือเพี้ยน ควรฝึกเด็กให้รู้จักนำคำที่เรียนมาแล้วมาผูกเป็นประโยคง่ายๆ กระตุ้นให้เด็กพูดภาษาไทยกลางในการสนทนาโดยใช้คำว่า ใคร อะไร ที่ไหน อย่างไร เท่าไร แล้วให้เด็กตอบคำถามง่ายๆ และครูควรพูดคุยกับเด็กให้เป็นประโยคด้วย ควรใช้เกมหรือกิจกรรมทางภาษาเช่น เพลง นิทาน ปริศนาคำทาย การเล่นบทบาทสมมติ การแสดงหรือการละเล่นตามวัฒนธรรมท้องถิ่น นอกจากนี้แล้วการสอนภาษาที่สองให้เด็กนอกเหนือจากภาษาแม่แล้วจะต้องเริ่มต้นอย่างถูกต้อง ซึ่งกิจกรรมดังที่กล่าวมานี้จะช่วยพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางให้เด็กได้ง่ายขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์สำหรับผู้ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย ตลอดจนเป็นแนวทางศึกษาต่อไป ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ครูผู้สอนที่จะเล่านิทานสองภาษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ต้องพูดได้ทั้งสองภาษาคือภาษาไทยกลางและภาษาไทใหญ่ เพื่อให้สามารถเล่านิทาน แปลความหมายและสามารถสนทนากับเด็กได้หลังจากเล่านิทานจบได้

3.1.2 ครูผู้สอนควรศึกษาแผนการจัดกิจกรรมก่อนการจัดกิจกรรม เพื่อจะได้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง สามารถช่วยให้เด็กบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้

3.1.3 ครูควรเตรียมสื่อประกอบการจัดกิจกรรมไว้ให้พร้อม ซึ่งจะทำให้การจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.1.4 ครูควรอ่านและทำความเข้าใจนิทานก่อนนำมาเล่าให้เด็กฟัง

3.1.5 ครูควรจัดสภาพบรรยากาศในห้องเรียนให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างทั่วถึง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้นิทานสองภาษาพัฒนาเด็กปฐมวัยในด้านอื่น เช่น ความมีวินัย ความมีน้ำใจ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางคณิตศาสตร์

3.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาษาไทยกลางโดยใช้กิจกรรมหรือนวัตกรรมอื่น เช่น การร้องเพลง การใช้คำคล้องจอง ฯลฯ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร. (2553). *พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน.* (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

กมลวรรณ อังศรีสุวพร. (2554). *การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นสื่อ.* (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

กรมวิชาการ. (2540). *คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษาพุทธศักราช 2540 อายุ 3-6 ปี.* กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2546). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัน พุทธศักราช 2546.* กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2552). *การส่งเสริมศักยภาพทางภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร.

กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ. (2547). *ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบละครสร้างสรรค์ต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

กวีศักดิ์ เครือเผือ. (2554). การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมและพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์. *วารสารราชพฤกษ์*, 8(3), 112-116.

กัญจนา ลินทรัตนศิริกุล. (2554). เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ. ใน *ประมวลชุดสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน.* หน่วยที่ 9. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

_____. (2555). *การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2541). การเล่านิทาน. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*, 2(18), 10-19.

_____. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แบรน-เบสบุ๊ค.

เกริก ยุ้นพันธ์. (2539). *การเล่านิทาน.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ขวัญนุช บุญยู่ฮง. (2546). *การจัดกิจกรรมการเล่านิทานคณิตเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย.* (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ครรชิด มนุญผล. (2547). *เคล็ดไม่ลับในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก.* กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

เครือ ลานอิน.(2549). *การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่าเรื่องประกอบบทบาทสมมุติที่มีผลต่อความสามารถภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษากระเหรี่ยง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

จินตนา ใบกาซูยี. (2542). *เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก.* กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

จิราพร ปั้นทอง. (2550). *ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบหุ่นมือ*. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

จีรวรรณ นนทะชัย. (2555). *ความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพ*. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ฉวีวรรณ กินาวงศ์. (2533). *การละครสำหรับครูประถม*. พิษณุโลก: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชัยยงค์ พรหมวงค์. (2521). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ชาตรี รอดชำนาญ. (2552). พัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็ก, *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 8(2), 11-13.

ไซยีด้า กุลาม. (2547). *ผลการร้องเพลงเด็กที่มีต่อความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กมุสลิมโรงเรียนบ้านพอเม็ง จังหวัดยะลา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ณัฐวดี ศิลาภรณ์. (2556). *ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบหุ่น.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ดวงใจ รุ่งเรือง. (2551). *ผลการจัดประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้เทคนิคการเล่านิทานวงกลมที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กอนุบาล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ดวงเดือน แจ้งสว่าง. (2542). *นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย.* สงขลา: คณะวิชาครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ-สงขลา.

ทักษิณา สมประสงค์. (2538). *การศึกษารูปแบบปัญหาการเรียนการสอนที่เกิดจากอุปสรรคทางภาษาระหว่างครูกับนักเรียนชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง ชั้นเด็กเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร-มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ทิพากร วงศ์ปลั่ง. (2539). *การส่งเสริมการพูดภาษาไทยกลางของครูให้แก่เด็กพูดภาษาถิ่นเขมรชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดศรีษะเกษ.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ธนิยา อานะสุข. (2541). *การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความพร้อมทางภาษาไทยตามแนวการสอนแบบรับภาษาที่สองสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

นงลักษณ์ งามขำ. (2551). *ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้ปริศนาคำทาย.* (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

นฤมล จิ๋วแพร. (2549*). ผลการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อของเด็กปฐมวัย*. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

นฤมล เนียมหอม. (2549). การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านภาษา. ใน *ประมวลชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย*. หน่วยที่ 10. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

_____. (2561). *การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย.*สืบค้นจาก http://www.nareumon.com.

นิภาพร คำโพธิ์. (2558). *การใช้หนังสือเล่มใหญ่สองภาษา เพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านของเด็กปฐมวัย.* (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

นิภาลัย ทองชาติ. (2553*). การสร้างนิทานประกอบภาพในการเตรียมความพร้อมด้านการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

บุญเตือน หมีคง, ศันสนีย์ แย้งจันทร์ และ สุวจี บุตรศรี. (2552). *การพัฒนาความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

เบญจา แสงมะลิ และอารมณ์ สุวรรณปาล. (2526). การทำหนังสือสำหรับเด็ก. ใน *ประมวลชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย*. หน่วยที่ 7. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประภัสสร ปิตฝ่าย. (2537). *ผลการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการพูดคำที่มีพยัญชนะต้น ด บ ฝ ฟ ร สำหรับนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่พูดภาษาไทใหญ่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ. (2553). *คู่มือเล่านิทานอย่างไรให้สนุก.* กรุงเทพฯ: แพรวเพื่อนเด็ก.

ผุสดี กุฎอินทร์. (2536). การพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางภาษา. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาทักษะและประสบการณ์พื้นฐานสาหรับเด็กปฐมวัย.* หน่วยที่ 3. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พรจันทร์ จันทวิมล, ประกิจ วัฒนานุกิจ และคณะ. (2535). *การเขียนและทำหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.

พราวพรรณ เหลืองสุวรรณ. (2537). *กิจกรรมและสื่อการสอนเพื่อฝึกทักษะพัฒนาการและการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พารีด๊ะ โย๊ะ. (2557). *การพัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านต้นแซะ จังหวัดยะลา.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

พิชญาดา ธาตุอินทร์. (2551). *การใช้นิทานภาพเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

พิณทิพย์ ทวยเจริญ. (2539). *ภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา.* กรุงเทพฯ: เพรสมีเดีย.

ไพพรรณ อินทนิล. (2534). *เทคนิคการเล่านิทาน.* กรุงเทพฯ: ชลบุรีการพิมพ์.

ไพริน วงษ์ษายะ. (2538). *การใช้ชุดการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาสำหรับนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

มยุรี กันทะลือ. (2543). *ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติต่อพัฒนาการด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่น.* (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

มูนีเราะ ผดุง, สุรชัย สุขสกุลชัย, วิราพรรณ แก้วประพันธ์, สิริพร ศรเรือง, พิมพรรณ อนันทเสนา และ รูชวีนา ปาแนแจกะ. (2556). สภาพการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรบเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และแนวทางในการพัฒนาสื่อประสมสองภาษา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 8 (1 มกราคม-มิถุนายน 2556), 31-39.

เมตตา บุญยะศรี. (2552). *การพัฒนาหนังสือนิทานเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำ ตามมาตราตัวสะกดชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

โยธิน ศันสนยุทธ และคณะ. (2533). *จิตวิทยา.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

เรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป. (2550). *กระบวนการสร้างนิทานเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

_____. (2552). *สร้างลูกรักให้เป็นนักอ่าน.* กรุงเทพฯ: แปรน ฟอร์ คิดส์.

แรมสมร อยู่สถาพร. (2532). *การเรียนภาษาที่สองของเด็ก แด่ดรุณด้วยรัก.* กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรนาท รักสกุลไทย และนฤมล เนียมหอม. (2549). การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านภาษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย.* หน่วยที่ 10. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วรรณี ศิริสุนทร. (2534). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการเล่านิทาน*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

วรวรรณ เหมชะญาติ. (2542). เด็กที่รู้สองภาษาในสหัสวรรษใหม่. *วารสารครุศาสตร์*, 28(1), 28-37.

วัชรินทร์ แสงจินดา. (2548). *ผลการจัดประสบการณ์การเล่นบทบาทสมมุติประกอบการเล่านิทานโดยใช้เทคนิคเบี้ยอรรถกรที่มีต่อความสามารถทางภาษาด้านการพูดของเด็กปฐมวัย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

วิริยะ สิริสิงห. (2537). *การสร้างสรรค์วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน.* กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วิลาวัลย์ โชติเบญจมาภรณ์. (2542). กิจกรรมสานสายใยใส่ใจรักของเด็กปฐมวัย. *วารสารวิชาการ*, 2(9), 49-51.

ศรียา – ปภัสสร นิยมธรรม. (2540). *พัฒนาการทางภาษา.* กรุงเทพฯ: ปรำไทยเพรส.

_____. (2542). *พัฒนาการทางภาษา.* กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจเทรดดิ้ง.

ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2545). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย.* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศิริมาศ แก้วเจริญวงศ์. (2541). *สภาพและปัญญาการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนภาคเหนือ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา-ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สนิท สัตโยภาส. (2547). *การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก.* กรุงเทพฯ: ธารอักษร.

สมทรง บุรุษพัฒน์. (2543). *ภูมิศาสตร์ภาษาถิ่น.* กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมภาษณ์ สืบวงศ์. (2554). *ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาที่มีต่อความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านโนนสังวิทยาคาร จังหวัดศรีสะเกษ.* (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

สัณหพัฒน์ อรุณธานี. (2542). *นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย.* ภูเก็ต: สถาบันราชภัฏภูเก็ต.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน. (2549). *ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน.* เชียงใหม่: เจริญวัฒน์การพิมพ์.

สินินาฎ สังข์แก้ว. (2551). *การพัฒนาชุดนิทานส่งเสริมประเพณีในท้องถิ่นสำหรับเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลไกรแก้ว อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

เสาร์วัน อินวงศ์. (2548). *การใช้คาราโอเกะเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กไทใหญ่ระดับปฐมวัย.* (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

เสาวลักษณ์ สมวงษ์. (2545). *ผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาไทยของเด็กวัยอนุบาลที่ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาที่หนึ่ง.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิพม์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

อภิวรรณ วีระสมิทธ์. (2544). *หนังสือสำหรับเด็กกับการปฏิรูปการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.

อรวรรณ วงค์คำชู. (2542). *การพัฒนาโปรแกรมการเพิ่มการเรียนรู้สองภาษาเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือ ของเด็กวัยอนุบาล.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

อรอนงค์ โชติสกุล. (2544). *การผลิตนวัตกรรมการเรียนการสอน การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก เล่ม 4.* ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย.

อรุณี วิริยะจิตรา. (2532). *การเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารคณะมนุษย์ศาตรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

อัชรา เอิบสุขสิริ. (2556). *จิตวิทยาสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: พ.วี.พริ้น (1999).

อันจนา วงศ์ไชยา. (2549). *การสร้างหนังสือนิทานพื้นบ้านเพื่อเสริมทักษะการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

อาภรณ์ สยามพันธ์. (2553). *การใช้หนังสือนิทานประกอบภาพเพื่อพัฒนาความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลพัทลุง เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุงเขต 1.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

Chiang, I – Chin Nonie. (2009). *Can Children and parents read happily ever after ? : an investigation of extensive reading in Tiwan*. Newcastle University.

O Cathallian, sean. (2011). *Early Literacy in all – Iris Immersion Primary School : A micro – ethnographic case study of storybook reading events in Irish and English*. University of Stirling.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ชื่อ นางกนกพร กิติเลิศ
   สถานที่ทำงาน โรงเรียนอนุบาลแม่ฮ่องสอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
   แม่ฮ่องสอนเขต 1
   วุฒิการศึกษา คบ. (ปฐมวัย)
   ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครูชำนาญการพิเศษ ด้านปฐมวัย

2. ชื่อ นางอำภา บุญคำมา
   สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านท่าโป่งแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
   แม่ฮ่องสอนเขต 1
   วุฒิการศึกษา คบ.(ปฐมวัย)
   ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครูชำนาญการพิเศษด้านปฐมวัย

3. ชื่อ นายตอก๊ะ จิรวัฒนากุล
   สถานที่ทำงาน ค้าขาย
   วุฒิการศึกษา -
   ประสบการณ์หรือความชำนาญ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทใหญ่ (ปราชญ์ชาวบ้าน)

4. ชื่อ นายวิโนจน์ ปัญญาเยาว์
   สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านกุงไม้สักมิตรภาพที่ 98 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
   ประถมศึกษา แม่ฮ่องสอนเขต 1
   วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (บริหารการศึกษา)
   ประสบการณ์หรือความชำนาญ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทใหญ่

5. ชื่อ นางสาวศศิประภา ชมถิ่น
   สถานที่ทำงาน โรงเรียนอนุบาลปาย (เวียงใต้) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
   แม่ฮ่องสอนเขต 1
   วุฒิการศึกษา ศษ.ม.(ประถมศึกษา)
   ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครูชำนาญการพิเศษด้านภาษาไทย

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ

ศธ 0522.16 (บ)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่.....

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน .....
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสายฝน เล่าเรียนดี นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกปฐมวัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาหนังสือนิทานสองภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัยทางสาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน ปฐมวัย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. 0-2504-8505
โทรสาร. 0-2503-3566-7

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- หนังสือนิทานสองภาษา
- แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา
- แบบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง

แม่จ๋า
เรื่อง : สายฝน เล่าเรียนดี
ภาพ : สุริยัณห์ วรรณธร

คำนำ

หนังสือนิทานสองภาษา เรื่อง แม่จ๋า แม่จ๋า เป็นนิทานที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน นิทานเรื่องนี้ได้กล่าวถึงความรักความผูกพันระหว่างแม่กับลูกของกิ้งกือ จนกระทั่งฝันว่าแม่ทิ้ง และในเนื้อเรื่องของนิทานได้สอดแทรกคำภาษาไทยกลางที่ต้องการส่งเสริมความสามารถทางพูดให้เด็กปฐมวัย ชนเผ่าไทใหญ่ไว้ด้วย

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือนิทานสองภาษาที่ได้จัดทำขึ้นนี้ สามารถพัฒนาความสามารถทางการพูดให้แก่เด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ และเป็นประโยชน์แก่ครู ผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นๆ ที่นำหนังสือนิทานสองภาษาไปใช้

สายฝน เล่าเรียนดี

สายฝนโปรยปรายก่อนที่จะตกหนัก สักพักมันก็หยุดลง
ဇူခင်ယွံးသိဂ်.သွဂ.ဂွခင်,တေတူဂ်.ရှ၊,ယွံ ဂမ်းခရိုင်းဂေ၊ရှိုတ်,

ผืนดิน ผืนหญ้า ชุ่มไปด้วยน้ำฝน
ခေ၊လီခင်ယူဝ်းယ၊ လုမ်းဂွ၊လွမ်းခမ်းဇူခင်

ในซอกหิน เจ้ากิ้งกือน้อย กำลังร้องไห้เสียงดัง ฮือ ฮือ ฮือ
ခင်းလွဂ်.မ၊ဂ,ရှိခင် သံ၊လိုဝ်ယ၊င်းဘွခင်,ခွခင်းရှံးသီင်လင်

“นั่นเจ้าร้องไห้ทำไมน่ะ เจ้ากิ้งกือน้อย” ผีเสื้อแสนสวยที่บินผ่านมาถาม
မိုးရှံးရှီတ်းသင်လုးသံ၊လိုဝ်ယ၊င်ကွဆ်ကူလ် ဂ၊,ပိူဝ်းရှ၊င်,လိ.ရွင်းထ၊မ်

“ฮือ ฮือ ฮือ พี่ผีเสื้อแสนสวยจ๋า พี่เห็นแม่ของหนูไหมจ๊ะ”
ပီးဆ၊င်းဂ၊,ပိူဝ်ဂေ၊.ကဆ်ရှ၊င်းလိကိူလ်လွင်,ရှဆ်စမးစုးဆေ,

“พี่ไม่เห็นหรอกนะ เจ้าลองไปหาทางโน้นดูซิ”
ပီးကမ်,ရှဆ် လ၊မ်ဂျ၊,ရှ၊တူလုးတ၊င်းပုဆ်စလ,

ว่าแล้วผีเสื้อแสนสวยก็บินจากไป
ဝုးယဝ်းဂ၊,ပိဝးရှ၊င်,လီဂေ၊,ဝိဆ်ဃ၊တ်,ဂျ၊,

เจ้ากิ้งกือน้อย ร้องไห้และ เดินไป จนเจอกับเจ้าแมลงปอปีกบาง
သံ၊လိုဝ်ယ၊င်းကွဆ်ရွင်နှ်ရှံးယဝ်.ပံရွ၊, သမ်းယ၊းသုံ,မီင်းဝီးပိဂ်,ဝ၊င်

"พี่แมลงปอปีกบางจ๋า พี่เห็นแม่ของหนูไหมจ๊ะ"
ပီးမီင်းဝီးကေ၊ လွင်ရှဆ်စမးစ၊းဆေ,

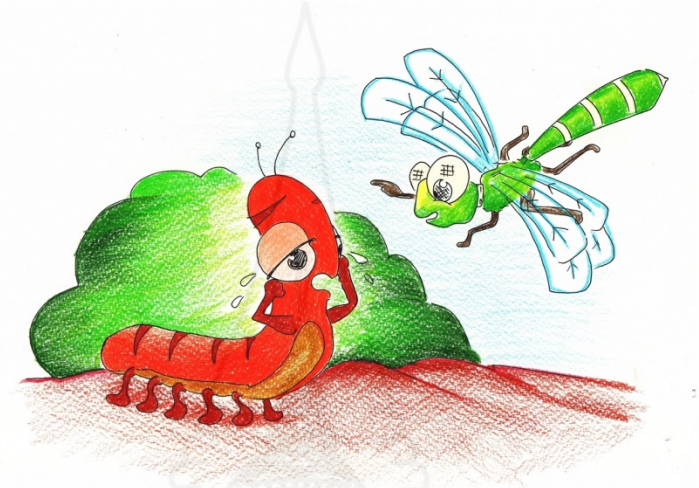

"พี่ไม่เห็นหรอกนะ เจ้าลองไปหาทางโน้นดูซิ"
ပိးကမ်,ရှဆ် လ၊မ်ရွ၊,ရှ၊တူလုးတင်းပုဆ်စလ,

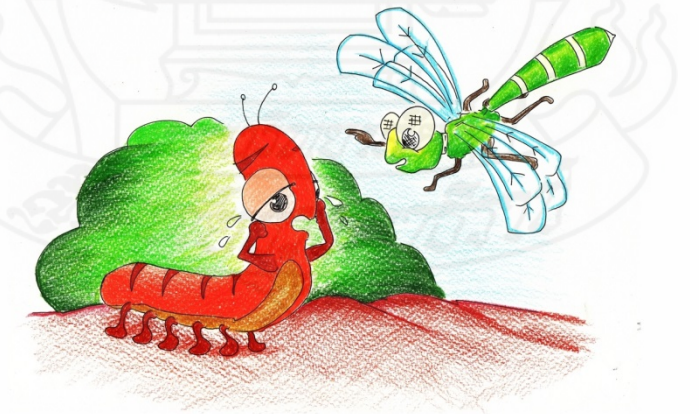

ว่าแล้วเจ้าแมลงปอปีกบางก็บินจากไป
ဝ၊းယဝ်းမီင်းဝီး ပိဂ်,ဝ၊င် ဂေ၊,ဝိဆ်ဗ၊တ်,ကွဂ်းရွ၊,

“ฮือ ฮือ ฮือ แม่จ๋า แม่จ๋า แม่อยู่ไหน”
ရှိုင်း ရှိုင်း ရှိုင်း စမ;ကေါ့ စမ;မီးလှ်

กิ้งกือน้อยเดินร้องไห้จนมาเจอกับพี่จิ้งหรีดเสียงใสที่กระโดดไปมา
သံ၊လိုဝ်ယ၊င်းကွၼ်ရွင်;ရှံ ယဝွ်;မ၊းယ၊းသှ်,လက်.စံ,ၼ၊းသေင်ဝ၊ၼ် ထီ;လွက်ဂျ,လွက်မ၊း

“พี่จิ้งหรีดจ๋า เห็นแม่ของหนูไหมจ๊ะ”
ပီ;လက်;စံ,ၼ၊းကေါ့ ပီ;လွင်ရှၼ်စမ;စ၊;ၼေ,

“พี่ไม่เห็นหรอกนะ เจ้าลองไปหาทางโน้นดูซิ เจ้ากิ้งกือน้อย”
ပီ;ကမ်,ရှၼ် လ၊မ်ဂျ,ရှ၊တူလုးတင်းပုၼ်;စလ, သံ၊လိုဝ်ယ၊င်းကွၼ

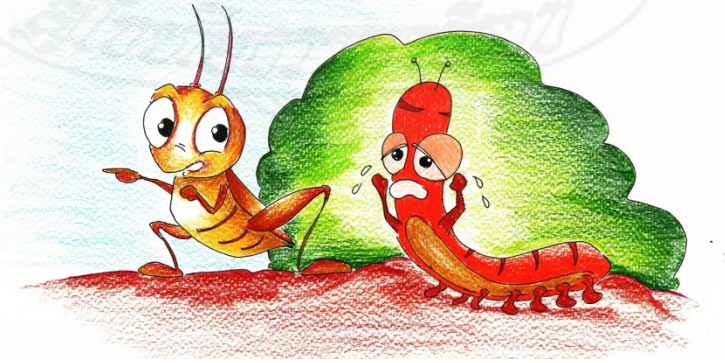

คราวนี้ เจ้ากิ้งกือน้อยร้องไห้หนักกว่าเดิม

ဂမ်းဆံ့ သံ၊လိုဝ်ယ၊င်းကွဆ်ရွင်.ရှံ့,သီင်လင်လိူဝ်ဂဝ်,

“ฮือ ฮือ ฮือ แม่จ๋า แม่จ๋า อยู่ไหน หนูคิดถึงแม่”

ရှိုဝ်း ရှိုဝ်း ရှိုဝ်း စမ့မီးလံစမ့ကေ၊ စမ့မီးလွ် လုဂ်းလွ်ထိင်စမ့ဆ၊ယဝ်း

ขณะที่ร้องไห้อยู่นั้น กิ้งกือน้อยต้องสะดุ้งเมื่อมีเสียงเรียกดังข้างหู

မိုဝ်ရွင်းရှံ့ယူ.ဆဆ်း သံ၊လိုဝ်ယ၊င်းကွဆ်ဂေ၊,တူဂ်းလွ်ဂွပ်းသီင်ရွင်းရှိမ်းရှူ

“กิ้งกือน้อยจ๋า ลูกจ๋า ตื่นได้แล้วจ้า”

သံ၊လိုဝ်ယ၊င်းကွဆ်ကိူလုဝ်တိုဆ်,လံ့ယဝ်း

กิ้งกือน้อยลืมตา เห็นแม่อยู่ใกล้ๆ ดีใจมาก รีบกอดแม่ และบอกกับแม่ว่า
သံ၊လိုဝ်ယ၊င်းကွၼ်လီလိုဝ် ၄ၼ်စမ;ယူ,ၵိမ်းလမ်ၼီတ်;ဂွတ်,စမ;မၼ်း ယဝ်;လ၊တ်;ဝ၊,

แม่จ๋าแม่อย่าทิ้งหนูไปไหนนะจ๊ะ ว่าแล้วกิ้งกือน้อยก็ร้องไห้อีก
စမ;ယ၊,ပံ၊;ပီတ်;လုဂ်;ထီင်;ၼ၊;ယဝ်းသံ၊;လိုဝ်ယ၊င်ကွၼ်ဂေ၊;ၵံ၊;ထွီး

" โอ๋ โอ๋ นี่คงจะหลับแล้วฝันว่าแม่ทิ้งไปใช่ไหมล่ะจ๊ะ"
ၼံ;တေပီၼ်ဝ၊,လူဂ;ၼွၼ်းဗၼ်ဝ၊,စမ,ပံ၊;ပီတ်;လုဂ;ထီင်;ၼေ,

"แม่ไม่ทิ้งลูกไปหรอกจ้ะ
စမ;ကမ်,ပံ၊;ပီတ်;လုဂ;ဂွ၊,တင်းလိုစထင်;

ไปเถอะเราไปหาอาหารกันดีกว่า เดี๋ยวฝนจะตกอีกนะ"
မ၊ၵဝ်ဂွ၊,သွဂ်;ၵ၊တင်းဂိၼ်ဂၼ်ဂမ်;ဗူၼ်တေတူဂ်;မ၊းထီင်;ယဝ်;

กิ้งกือน้อยรีบเช็ดน้ำตาและเดินตามแม่ออกไป

သံ၊လိုဝ်ယ၊င်းဘွခဧရှီပ်လီတ်းခမ်,တ၊ ယဝ်းပံလွမ်းဂူခင်းစမးမခင်းဘွဂ်,ဂျ,

แล้วพูดกับตนเองว่า “โธ่นี่เราฝันไปเองหรอกหรือเนี่ย ฮ่า ฮ่า ฮ่า”

ယဝ်းလ၊တးဘပ်တူဝ်မခင်းဝ၊, ခေးရှဝ်ဗခင်ပီတ်ရှုး ရှုး ရှုး ရှုး

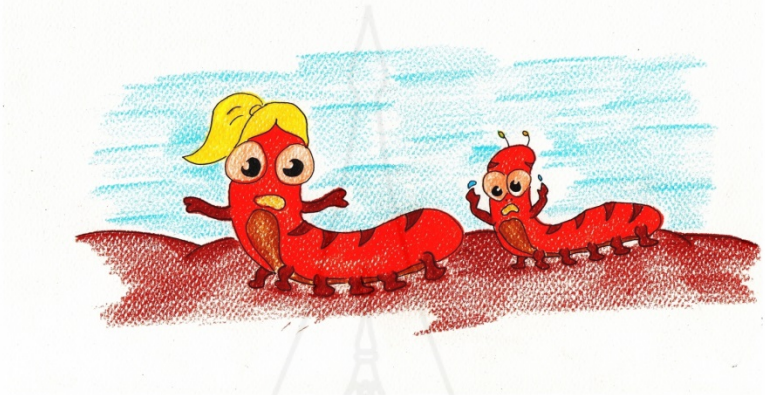

แผนการจัดกิจกรรมการใช้นิทานสองภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
เวลา 10.00 – 10.25 น.
สัปดาห์ที่ 2 วันที่ 1 (แม่จ๋า แม่จ๋า)

จุดประสงค์

1. ตอบคำถามจากนิทานได้
2. พูดคำที่กำหนดให้เป็นภาษาไทยกลางได้
3. แสดงความคิดเห็นได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับสัตว์ที่เด็กๆ รู้จักและให้เด็กๆ บอกชื่อสัตว์ที่เด็กชอบและไม่ชอบมาคนละ 1 ชนิด พร้อมทั้งบอกเหตุผลว่าทำไมถึงชอบและไม่ชอบ
2. ครูบอกว่าวันนี้มีนิทานที่เกี่ยวกับสัตว์มาเล่าให้เด็กฟัง

ขั้นสอน

3. ครูแนะนำหนังสือนิทานสองภาษา เรื่องแม่จ๋า แม่จ๋า โดยสนทนากันถึงรูปหน้าปกนิทาน ผู้แต่ง และผู้วาดรูป และวันนี้ครูจะเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือ
4. ครูเล่านิทานสองภาษา เรื่องแม่จ๋า แม่จ๋า ให้เด็กฟัง โดยเล่าเป็นภาษาไทยกลางและสอดแทรกภาษาไทใหญ่ในบางคำที่เด็กไม่รู้จัก
5. เมื่อฟังนิทานจบ เด็กตอบคำถามจากเรื่อง ดังนี้
   - นิทานในเรื่องมีสัตว์อะไรบ้าง
   - กิ้งกือน้อยเจอสัตว์อะไรเป็นตัวแรก แล้วสัตว์ตัวสุดท้ายคืออะไร
   - เด็กๆ ชอบสัตว์อะไรในนิทาน ทำไมจึงชอบ
   - ทำไมกิ้งกือน้อย ร้องไห้
6. เด็กเล่นเกมทายคำจากภาพ โดยการจับรูปภาพแล้วแสดงท่าทางเป็นสัตว์ตามรูปภาพที่ได้และให้เพื่อนทายเป็นภาษาไทยกลาง

ขั้นสรุป

7. เด็กและครูร่วมกันสรุปเนื้อหาของนิทาน และคำภาษาไทยกลางที่เด็กๆ ได้เรียนเพิ่มเติม คือ คำว่า หญ้า กิ้งกือ แมลงปอ ผีเสื้อ จิ้งหรีด และร่วมกันทบทวนคำเหล่านั้นจากรูปภาพอีกครั้ง

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือนิทานสองภาษา เรื่อง แม่จ๋า แม่จ๋า
2. บัตรภาพ หญ้า กิ้งกือ แมลงปอ ผีเสื้อ จิ้งหรีด

การวัดประเมินผล

1. วิธีการวัดประเมินผล สังเกตพฤติกรรม
   - การตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง
   - การพูดคำที่กำหนดให้เป็นภาษาไทยกลาง
   - การพูดแสดงความคิดเห็น
2. เครื่องมือวัดประเมินผล คือ แบบสังเกตพฤติกรรม

คำภาษาไทยกลางที่นำมาสอน คือ หญ้า กิ้งกือ แมลงปอ ผีเสื้อ จิ้งหรีด

ภาคผนวก

นิทานเรื่อง แม่จ๋า แม่จ๋า

สายฝน โปรยปรายก่อนที่จะตกหนัก สักพักมันก็หยุดลง
ผืนดิน ผืนหญ้า ชุ่มไปด้วยน้ำฝน
ในซอกหิน เจ้ากิ้งกือน้อย กำลังร้องไห้เสียงดัง ฮือ ฮือ ฮือ
“นั่นเจ้าร้องไห้ทำไมน่ะ เจ้ากิ้งกือน้อย” ผีเสื้อแสนสวยที่บินผ่านมาถาม
“ฮือ ฮือ ฮือ พี่ผีเสื้อแสนสวยจ๋า พี่เห็นแม่ของหนูไหมจ๊ะ” “พี่ไม่เห็นหรอกนะ เจ้าลองไปหาทางโน้นดูซิ” ว่าแล้วผีเสื้อแสนสวยก็บินจากไป
เจ้ากิ้งกือน้อย ร้องไห้และ เดินไป จนเจอกับเจ้าแมลงปอปีกบาง “พี่แมลงปอปีกบางจ๋า พี่เห็นแม่ของหนูไหมจ๊ะ”
“พี่ไม่เห็นหรอกนะ เจ้าลองไปหาทางโน้นดูซิ” ว่าแล้วเจ้าแมลงปอปีกบางก็บินจากไป
“ฮือ ฮือ ฮือ แม่จ๋า แม่จ๋า แม่อยู่ไหน” กิ้งกือน้อยเดินร้องไห้จนมาเจอกับพี่จิ้งหรีดเสียงใสที่กระโดดไปมา
“พี่จิ้งหรีดจ๋า เห็นแม่ของหนูไหมจ๊ะ” “พี่ไม่เห็นหรอกนะ เจ้าลองไปหาทางโน้นดูซิ เจ้ากิ้งกือน้อย”
คราวนี้ เจ้ากิ้งกือน้อยร้องไห้หนักกว่าเดิม “ฮือ ฮือ ฮือ แม่จ๋า แม่จ๋า อยู่ไหน หนูคิดถึงแม่”
เจ้ากิ้งกือน้อยร้องไห้ จนเผลอหลับไป และสะดุ้งตื่นอีกครั้งเพราะเสียงเรียกที่ดังข้างหู
“กิ้งกือน้อยจ๋า ลูกจ๋า ตื่นได้แล้วจ้า”
กิ้งกือน้อยดีใจ รีบกอดแม่ และบอกกับแม่ว่า แม่จ๋าแม่อย่าทิ้งหนูไปไหนนะจ๊ะ ว่าแล้วกิ้งกือน้อยก็ร้องไห้อีก
“แม่ไม่ได้ทิ้งลูกไปไหนนี่จ๊ะ โอ๋ โอ๋ นี่คงจะหลับแล้วฝันว่าแม่ทิ้งไปใช่ไหมล่ะจ๊ะ”
“แม่ไม่ทิ้งลูกไปหรอกจ้ะ ไปเถอะ เราไปหาอาหารกันดีกว่า เดี๋ยวฝนจะตกอีกนะ”
กิ้งกือน้อยรีบเช็ดน้ำตาและเดินตามแม่ออกไป แล้วพูดกับตนเองว่า “โธ่นี่เราฝันไปเองหรอกหรือเนี่ย ฮ่า ฮ่า ฮ่า”

แผนการจัดกิจกรรมการใช้นิทานสองภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
เวลา 10.00 – 10.25 น.
สัปดาห์ที่ 2 วันที่ 2 (แม่จ๋า แม่จ๋า)

จุดประสงค์

1. พูดประโยคเป็นภาษาไทยกลางได้
2. สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กท่องคำคล้องจอง “แม่จ๋า”
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับคำคล้องจอง “แม่จ๋า” และขออาสาสมัครมาเล่านิทานให้เพื่อนฟัง

ขั้นสอน

3. ให้เด็กแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม แล้วช่วยกันวาดภาพเกี่ยวกับนิทานตอนที่ชอบ
4. แต่ละกลุ่มร่วมกันออกมาเล่าเรื่องจากภาพที่ช่วยกันวาดว่าใคร ทำอะไร
5. ขออาสาสมัครออกมาเพิ่มเติมเรื่องราวจากที่เพื่อนเล่า

ขั้นสรุป

6. เด็กเล่นเกมตัดต่อภาพแล้วส่งตัวแทนออกมาพูดว่าภาพนั้นเป็นภาพใคร ทำอะไร

สื่อการเรียนการสอน

1. คำคล้องจอง แม่จ๋า
2. รูปภาพ
3. เกมภาพตัดต่อ

การวัดประเมินผล

1. วิธีการวัดประเมินผล สังเกตพฤติกรรม
   - การพูดประโยคเป็นภาษาไทยกลาง
   - การทำงานร่วมกับเพื่อน
2. เครื่องมือวัดประเมินผล คือ แบบสังเกตพฤติกรรม

ภาคผนวก

คำคล้องจอง “แม่จ๋า”

แม่จ๋า พระคุณแม่ล้นเหลือ แม่โอบเอื้ออาทรคอยรักษา
แม่ปกปักรักลูกดังดวงตา แม่จ๋า แม่จ๋า รักแม่จัง

แผนการจัดกิจกรรมการใช้นิทานสองภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
เวลา 10.00 – 10.25 น.
สัปดาห์ที่ 2 วันที่ 3 (แม่จ๋า แม่จ๋า)

จุดประสงค์

1. พูดเล่าเรื่องเป็นภาษาไทยกลางได้
2. ทำงานร่วมกับเพื่อนได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กๆ เล่นเกมทายคำจากภาพสัตว์ต่างๆ โดยครูขออาสาสมัครหนึ่งคน เป็นคนออกมาหยิบภาพสัตว์ที่ครูเตรียมไว้ให้ แล้วทำท่าทางตามรูปภาพที่ได้ เช่นได้รูปผีเสื้อ ให้เด็กทำท่าผีเสื้อ แล้วให้เพื่อนที่เหลือเป็นคนทายว่า เพื่อนทำท่าสัตว์อะไรเป็นภาษาไทยกลาง ถ้าใครตอบถูกก็ให้เปลี่ยนออกมาเป็นคนหยิบภาพแล้วทำท่าทางให้เพื่อนทาย เวียนทำจนหมดภาพที่ครูเตรียมไว้ให้

ขั้นสอน

2. ครูอ่านนิทานสองภาษาเรื่อง แม่จ๋า แม่จ๋า ให้เด็กฟังแล้วเว้นหยุดเป็นช่วงๆ ให้เด็กช่วยกันเล่าเรื่องต่อจนจบ
3. นำภาพบางตอนจากหนังสือนิทานสองภาษาเรื่องแม่จ๋า แม่จ๋าให้เด็กดูและสนทนาเกี่ยวกับรูปภาพ
4. แบ่งเด็กเป็น 4 กลุ่มโดยให้เด็กหยิบรูปภาพบางตอนจากนิทาน มากลุ่มละ 1 ภาพ จากนั้นให้เด็กช่วยกันคิดเรื่อง
5. ให้ทุกคนในกลุ่มออกมาช่วยกันเล่าเรื่องที่กลุ่มของตนคิดไว้ โดยให้ช่วยกันพูดเล่าเรื่องว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน

ขั้นสรุป

6. เด็กๆ ดูรูปภาพ หญ้า กิ้งกือ แมลงปอ ผีเสื้อ จิ้งหรีด แล้วให้เด็กพูดเป็นภาษาไทยกลางและเล่าเรื่องจากภาพตามความคิดของตน

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพสัตว์ชนิดต่างๆ
2. รูปภาพจากนิทานเรื่อง แม่จ๋า แม่จ๋า

การวัดประเมินผล

1. วิธีการวัดประเมินผล สังเกตพฤติกรรม
   - การพูดเล่าเรื่องเป็นภาษาไทยกลาง
   - การทำงานร่วมกับเพื่อน
2. เครื่องมือวัดประเมินผล คือ แบบสังเกตพฤติกรรม

คู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย ชนเผ่าไทใหญ่

1. ลักษณะของแบบวัด

แบบวัดชุดนี้เป็นแบบวัดวัดความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย ชนเผ่าไทใหญ่ มีทั้งหมด 20 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การพูดคำศัพท์จากภาพ 10 ข้อ
ตอนที่ 2 การพูดเป็นประโยค 5 ข้อ
ตอนที่ 3 การพูดเล่าเรื่อง 5 ข้อ

2. เวลาที่ใช้ในการทดสอบ

การวัดความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย ชนเผ่าไทใหญ่ทั้ง 3 ตอน ใช้เวลาในการทดสอบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การพูดคำศัพท์จากภาพ ทดสอบเป็นรายบุคคล ใช้เวลาในการทดสอบคนละ 3 นาที
ตอนที่ 2 การพูดเป็นประโยค ทดสอบเป็นรายบุคคล ใช้เวลาในการทดสอบคนละ 5 นาที
ตอนที่ 3 การพูดเล่าเรื่อง ทดสอบเป็นรายบุคคล ใช้เวลาในการทดสอบคนละ 5 นาที

3. วิธีดำเนินการทดสอบ

3.1 การเตรียมการก่อนทำการทดสอบ ผู้ดำเนินการทดสอบต้องดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

3.1.1 ศึกษาแบบวัดและคู่มือการใช้ให้เข้าใจกระบวนการทั้งหมด จนสามารถให้คำอธิบายได้คล่องแคล่ว

3.1.2 จัดสถานที่สอบให้อยู่ในสภาพที่สะดวกสบาย จัดโต๊ะ เก้าอี้ให้เหมาะสมกับผู้รับการทดสอบ

3.1.3 ตรวจสอบแบบวัดให้ครบถ้วน และเขียนชื่อของผู้รับการทดสอบเตรียมไว้ให้พร้อม

3.1.4 เตรียมอุปกรณ์ในการทดสอบ ดังนี้

1) แบบวัดและคู่มือการใช้แบบทดสอบ
2) นาฬิกาจับเวลา
3) ดินสอ

3.1.5 ก่อนทำการทดสอบให้ผู้รับการทดสอบ ดื่มน้ำและเข้าห้องน้ำให้เรียบร้อย

3.1.6 ผู้ดำเนินการทดสอบต้องเป็นกันเอง ทำให้ผู้รับการทดสอบไม่มีความกังวล มีความมั่นใจ และให้ความร่วมมือในการทำแบบวัดอย่างดี

3.2 การดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ตอนที่ 1 การพูดคำศัพท์จากภาพ ทดสอบเป็นรายบุคคล โดยใช้เวลาคนละ 3 นาที

1) ผู้รับการทดสอบดูภาพทีละภาพ และพูดเป็นภาษาไทยกลางจากภาพที่กำหนดให้ ทั้งหมด 10 ภาพ

2) ผู้ดำเนินการทดสอบบันทึกคำตอบของผู้ทดสอบแต่ละคน

3.2.2 ตอนที่ 2 การพูดเป็นประโยค ทดสอบเป็นรายบุคคล ให้เวลาคนละ 5 นาที

1) ให้ผู้รับการทดสอบดูภาพครั้งละ 1 ภาพ แล้วตอบเป็นภาษาไทยกลาง

2) ผู้ดำเนินการทดสอบบันทึกคำตอบของผู้ทดสอบแต่ละคน

3.2.3 ตอนที่ 3 การพูดเล่าเรื่อง ทดสอบเป็นรายบุคคล ให้เวลาคนละ 5 นาที

1) ให้ผู้รับการทดสอบดูภาพครั้งละ 1 ภาพ แล้วตอบคำถามเป็นภาษาไทยกลาง โดยมีองค์ประกอบ ใคร ทำอะไร ที่ไหน

2) ผู้ดำเนินการทดสอบบันทึกคะแนนในแบบบันทึกคะแนน

3.3 การดำเนินการหลังการทดสอบ ดังนี้

3.3.1 ผู้ดำเนินการทดสอบเก็บรวบรวมแบบวัดความสามารถในการพูด

3.3.2 ตรวจคำตอบของผู้รับการทดสอบแต่ละภาพให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.3.3 จดบันทึกคะแนนของผู้รับการทดสอบลงในแบบบันทึกการตรวจให้คะแนน

4. เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

4.1 ตอนที่ 1 การพูดคำศัพท์จากภาพ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้ 1 คะแนน เมื่อตอบถูก

ให้ 0 คะแนนเมื่อตอบผิดหรือไม่ตอบ

4.2 ตอนที่ 2 การพูดเป็นประโยค ให้คะแนนเป็นระดับคุณภาพ 3 2 1 0 ดังนี้

ให้ 3 คะแนน เมื่อพูดเป็นประโยคจากภาพเป็นภาษาไทยกลางได้สอดคล้องกับภาพ และครอบคลุม ใคร ทำอะไร

ให้ 2 คะแนน เมื่อพูดเป็นประโยคจากภาพเป็นภาษาไทยกลางได้สอดคล้องกับภาพ แต่ไม่ครอบคลุม ใคร ทำอะไร หรือครอบคลุมแต่พูดภาษาไทยกลางปนภาษาถิ่น

ให้ 1 คะแนน เมื่อพูดประโยคจากภาพเป็นภาษาไทยกลางได้สอดคล้องกับภาพแต่ไม่ครอบคลุม ใคร ทำอะไร หรือพูดครอบคลุมแต่พูดภาษาถิ่นมากกว่าภาษาไทยกลาง

ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่พูดหรือพูดไม่สอดคล้องกับภาพหรือพูดเป็นภาษาถิ่นทั้งประโยค

4.3 ตอนที่ 3 การพูดเล่าเรื่อง ให้คะแนนเป็นระดับคุณภาพ 3 2 1 0 ดังนี้

ให้ 3 คะแนน เมื่อบอกรายละเอียดของภาพเป็นภาษาไทยกลาง และมีองค์ประกอบครบ ใคร ทำอะไร ที่ไหน

ให้ 2 คะแนน เมื่อบอกรายละเอียดของภาพเป็นภาษาไทยกลาง แต่มีองค์ประกอบไม่ครอบคลุ่ม ใคร ทำอะไร ที่ไหน หรือองค์ประกอบครบแต่พูดภาษาไทยกลางปนภาษาถิ่น

ให้ 1 คะแนน เมื่อบอกรายละเอียดของภาพเป็นภาษาไทยกลางแต่มีองค์ประกอบไม่ครอบคลุม ใคร ทำอะไร ที่ไหน และพูดภาษาถิ่นมากกว่าภาษาไทยกลาง

ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่พูดหรือพูดไม่สอดคล้องกับภาพหรือพูดเป็นภาษาถิ่นทั้งหมด

แบบบันทึกคะแนนความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยชนเผ่าไทใหญ่

ตอนที่ 1 การพูดคำศัพท์จากภาพ

วัน เดือน ปีที่ทดสอบ..... ☐ ก่อนการทดลอง ☐ หลังการทดลอง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	คะแนนข้อที่										คะแนนรวม
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
รวม												

.....ผู้บันทึกคะแนน

หมายเหตุ

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เด็กพูดภาษาไทยกลางได้ถูกต้อง ให้ 1 คะแนน
2. เด็กพูดภาษาถิ่นหรือไม่พูด ให้ 0 คะแนน

ตอนที่ 2 การพูดเป็นประโยค

วัน เดือน ปีที่ทดสอบ..... ☐ ก่อนการทดลอง ☐ หลังการทดลอง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	คะแนนข้อที่					คะแนนรวม
		1	2	3	4	5	
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
รวม							

.....ผู้บันทึกคะแนน

หมายเหตุ

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้ 3 คะแนน เมื่อพูดเป็นประโยคจากภาพเป็นภาษาไทยกลางได้สอดคล้องกับภาพ และครอบคลุม ใคร ทำอะไร

ให้ 2 คะแนน เมื่อพูดเป็นประโยคจากภาพเป็นภาษาไทยกลางได้สอดคล้องกับภาพแต่ไม่ครอบคลุม ใคร ทำอะไร หรือครอบคลุมแต่พูดภาษาไทยกลางปนภาษาถิ่น

ให้ 1 คะแนน เมื่อพูดประโยคจากภาพเป็นภาษาไทยกลางได้สอดคล้องกับภาพแต่ไม่ครอบคลุม ใคร ทำอะไร หรือพูดครอบคลุมแต่พูดภาษาถิ่นมากกว่าภาษาไทยกลาง

ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่พูดหรือพูดไม่สอดคล้องกับภาพหรือพูดเป็นภาษาถิ่นทั้งประโยค

ตอนที่ 3 การพูดเล่าเรื่อง

เด็กชาย/เด็กหญิง.....

วัน เดือน ปีที่ทดสอบ..... ☐ ก่อนการทดลอง ☐ หลังการทดลอง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	คะแนนข้อที่					คะแนนรวม
		1	2	3	4	5	
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
รวม							

.....ผู้บันทึกคะแนน

หมายเหตุ

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้ 3 คะแนน เมื่อบอกรายละเอียดของภาพเป็นภาษาไทยกลาง และมีองค์ประกอบครอบคลุม ใคร ทำอะไร ที่ไหน

ให้ 2 คะแนน เมื่อบอกรายละเอียดของภาพเป็นภาษาไทยกลาง แต่มีองค์ประกอบไม่ครอบคลุม ใคร ทำอะไร ที่ไหน หรือองค์ประกอบครบแต่พูดภาษาไทยกลางปนภาษาถิ่น

ให้ 1 คะแนน เมื่อบอกรายละเอียดของภาพเป็นภาษาไทยกลาง แต่มีองค์ประกอบไม่ครอบคลุม ใคร ทำอะไร ที่ไหน และพูดภาษาถิ่นมากกว่าภาษาไทยกลาง

ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่พูด หรือพูดไม่สอดคล้องกับภาพ หรือพูดเป็นภาษาถิ่นทั้งหมด

แบบวัดความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย ชนเผ่าไทใหญ่

ตอนที่ 1 การพูดคำศัพท์จากภาพ

จุดมุ่งหมาย เพื่อทดสอบความสามารถในการพูดคำศัพท์เป็นภาษาไทยกลาง

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เด็กพูดภาษาไทยกลางได้ถูกต้อง ให้ 1 คะแนน
2. เด็กพูดภาษาถิ่นหรือไม่พูด ให้ 0 คะแนน

เวลาในการทดสอบ 5 นาที

ลักษณะแบบทดสอบ เป็นแบบวัดชนิดรูปภาพ

จำนวนข้อสอบ จำนวน 10 ข้อ

คำชี้แจง 1. แบบวัดนี้เป็นแบบวัดรายบุคคล

2. ให้เด็กดูภาพทีละภาพแล้วตอบเป็นภาษาไทยกลาง

คำสั่ง ให้เด็กดูภาพที่กำหนดให้แล้วพูดตอบคำศัพท์เป็นภาษาไทยกลาง

แบบวัด

ข้อที่ 1 กิ้งกือ
ข้อที่ 2 ดวงจันทร์
ข้อที่ 3 วัด
ข้อที่ 4 รองเท้าแตะ
ข้อที่ 5 สะพาน
ข้อที่ 6 จิ้งหรีด
ข้อที่ 7 ผีเสื้อ
ข้อที่ 8 มะนาว
ข้อที่ 9 ธูปเทียน
ข้อที่ 10 ดอกไม้

ตอนที่ 1 การพูดคำศัพท์จากภาพ

คำสั่ง ให้เด็กดูรูปภาพแล้วบอกชื่อเป็นภาษาไทยกลาง

ข้อ 1

ข้อ 2

ข้อ 3

ข้อ 4

ข้อ 5

ข้อ 6

ข้อ 7

ข้อ 8

ข้อ 9

ข้อ 10

เฉลย ตอนที่ 1

เฉลย

ข้อที่ 1 กิ้งกือ
ข้อที่ 2 ดวงจันทร์
ข้อที่ 3 วัด
ข้อที่ 4 รองเท้าแตะ
ข้อที่ 5 สะพาน
ข้อที่ 6 จิ้งหรีด
ข้อที่ 7 ผีเสื้อ
ข้อที่ 8 มะนาว
ข้อที่ 9 ธูปเทียน
ข้อที่ 10 ดอกไม้

ตอนที่ 2 การพูดเป็นประโยค

จุดมุ่งหมาย เพื่อทดสอบความสามารถในการพูดเป็นประโยคภาษาไทยกลาง

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้ 3 คะแนน เมื่อพูดเป็นประโยคจากภาพเป็นภาษาไทยกลางได้สอดคล้องกับภาพ และครอบคลุม ใคร ทำอะไร

ให้ 2 คะแนน เมื่อพูดเป็นประโยคจากภาพเป็นภาษาไทยกลางได้สอดคล้องกับภาพ แต่ไม่ครอบคลุม ใคร ทำอะไร หรือครอบคลุมแต่พูดภาษาไทยกลางปนภาษาถิ่น

ให้ 1 คะแนน เมื่อพูดประโยคจากภาพเป็นภาษาไทยกลางได้สอดคล้องกับภาพ แต่ไม่ครอบคลุม ใคร ทำอะไร หรือพูดครอบคลุมแต่พูดภาษาถิ่นมากกว่าภาษาไทยกลาง

ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่พูดหรือพูดไม่สอดคล้องกับภาพหรือพูดเป็นภาษาถิ่นทั้งประโยค

เวลาในการทำแบบวัด คนละ 5 นาที

ลักษณะแบบวัด การพูดประโยคเป็นภาษาไทยกลางจากภาพที่กำหนดให้

จำนวนข้อสอบ จำนวน 5 ข้อ

คำชี้แจง 1. แบบวัดนี้เป็นแบบวัดรายบุคคล

2. เด็กพูดเป็นประโยคจากภาพครั้งละ 1 ภาพ จนครบทั้ง 5 ภาพ

คำสั่ง ให้เด็กดูภาพที่กำหนดให้ แล้วพูดเป็นประโยคให้สอดคล้องกับภาพเป็นภาษาไทยกลาง

ข้อที่ 1

ข้อ 2

ข้อ 3

ข้อ 4

ข้อ 5

เฉลย ตอนที่ 2

ภาพที่ 1 เด็กนั่งบนหลังควาย/เด็กขี่ควาย

ภาพที่ 2 เด็กกินขนม

ภาพที่ 3 คนดูปลา

ภาพที่ 4 คนซื้อผัก หรือแม่ค้าขายผัก

ภาพที่ 5 ผีเสื้อเกาะที่ดอกไม้

ในกรณีที่เด็กพูดต่างจากประโยคที่เฉลยไว้ แต่พูดเป็นประโยคที่สอดคล้องกับภาพและครอบคลุม ใคร ทำอะไร ก็จะได้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตอนที่ 3 การพูดเล่าเรื่อง

จุดมุ่งหมาย เพื่อทดสอบความสามารถในการพูดเล่าเรื่องเป็นภาษาไทยกลาง

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้ 3 คะแนน เมื่อบอกรายละเอียดของภาพเป็นภาษาไทยกลาง และมีองค์ประกอบครอบคลุม ใคร ทำอะไร ที่ไหน

ให้ 2 คะแนน เมื่อบอกรายละเอียดของภาพเป็นภาษาไทยกลาง แต่มีองค์ประกอบไม่ครอบคลุม ใคร ทำอะไร ที่ไหน หรือองค์ประกอบครบแต่พูดภาษาไทยกลางปนภาษาถิ่น

ให้ 1 คะแนน เมื่อบอกรายละเอียดของภาพเป็นภาษาไทยกลาง แต่มีองค์ประกอบไม่ครอบคลุม ใคร ทำอะไร ที่ไหน และพูดภาษาถิ่นมากกว่าภาษาไทยกลาง

ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่พูด หรือพูดไม่สอดคล้องกับภาพ หรือพูดเป็นภาษาถิ่นทั้งหมด

เวลาในการทดสอบ คนละ 5 นาที

จำนวนข้อสอบ 5 ข้อ

คำชี้แจง 1. แบบวัดฉบับนี้เป็นแบบวัดรายบุคคล

2. เด็กแต่ละคนพูดเล่าเรื่องจากภาพครั้งละ 1 ภาพ จนครบ 5 ภาพ

คำสั่ง ให้เด็กดูภาพแล้วเล่าเรื่องจากภาพเป็นภาษาไทยกลางให้สอดคล้องกับภาพและครอบคลุมองค์ประกอบ ใคร ทำอะไร ที่ไหน

ข้อ 1

ข้อ 2

ข้อ 3

ข้อ 4

ข้อ 5

เฉลย ตอนที่ 3

ภาพที่ 1 ลูกหมาคาบลูกบอลวิ่งในสนามหญ้า

ภาพที่ 2 ชาวนากำลังปลูกข้าวในนา

ภาพที่ 3 เด็ก (สองคน) ขี่รถจักรยานอยู่ที่ถนน

ภาพที่ 4 ชาวบ้านใส่บาตรพระที่สะพาน

ภาพที่ 5 แม่ไก่นอนกับลูกอยู่ในตะกร้า

ในกรณีที่เด็กพูดต่างจากข้อความที่กำหนดไว้ แต่สอดคล้องกับภาพและมีองค์ประกอบครบ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เป็นภาษาไทยกลาง จะได้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

ภาคผนวก ง

การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวิจัย

ตารางผลการประเมินคุณภาพนิทานสองภาษาโดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. เที่ยวเมืองสามหมอก	2.8	2.8	3.0	3.0	2.8	14.4	2.88	มีคุณภาพดีมาก
2. แม่จ๋า	2.7	3.0	3.0	3.0	3.0	14.7	2.94	มีคุณภาพดีมาก
3. เด็กชายสายแลง	2.7	3.0	3.0	2.7	2.9	14.3	2.86	มีคุณภาพดีมาก
4. ปอยดับไฟเทียน	2.8	2.9	3.0	3.0	2.8	14.5	2.90	มีคุณภาพดีมาก
5. เพื่อน	2.7	2.7	3.0	3.0	2.9	14.3	2.86	มีคุณภาพดีมาก
6. เจ้าปุย	3.0	2.8	3.0	3.0	2.8	14.6	2.92	มีคุณภาพดีมาก
7. ตลาดสายหยุด	2.8	2.9	3.0	3.0	2.8	14.5	2.90	มีคุณภาพดีมาก
8. แม่ไก่	3.0	2.8	3.0	3.0	2.8	14.6	2.92	มีคุณภาพดีมาก
เฉลี่ย							2.90	
แปลความหมาย								มีคุณภาพดีมาก

ตารางคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพของหนังสือนิทาน

รายชื่อหนังสือ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. เที่ยวเมืองสามหมอก	2.88	0.11	มีคุณภาพดีมาก
2. แม่จ๋า	2.94	0.10	มีคุณภาพดีมาก
3. เด็กชายสายแลง	2.86	0.17	มีคุณภาพดีมาก
4. ปอยดับไฟเทียน	2.90	0.09	มีคุณภาพดีมาก
5. เพื่อน	2.86	0.17	มีคุณภาพดีมาก
6. เจ้าปุย	2.92	0.12	มีคุณภาพดีมาก
7. ตลาดสายหยุด	2.90	0.09	มีคุณภาพดีมาก
8. แม่ไก่	2.92	0.12	มีคุณภาพดีมาก
เฉลี่ยรวม	**2.90**	**0.09**	**มีคุณภาพดีมาก**

ตารางการวิเคราะห์คุณภาพของหนังสือนิทานเป็นรายองค์ประกอบ

องค์ประกอบของหนังสือนิทาน	นิทานเรื่องที่								รวม	เฉลี่ย
	1	2	3	4	5	6	7	8		
	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	24.0	3.0
2. วัตถุประสงค์/แก่นเรื่องชัดเจน ไม่ซับซ้อน	3.0	2.6	3.0	2.6	3.0	2.8	2.8	3.0	22.8	2.85
3. โครงเรื่องมีความเหมาะสมกับวัย สนุกสนานและชวนให้ติดตาม	3.0	3.0	2.8	2.6	3.0	2.8	2.8	2.8	22.8	2.85
4. สำนวนภาษา ประโยคและ คำที่ใช้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย	2.8	3.0	2.6	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	23.4	2.92
5. บทสนทนามีความเหมาะสมกับสถานการณ์	3.0	2.8	3.0	3.0	3.0	2.8	3.0	3.0	23.6	2.95
6. ขนาดของตัวหนังสือเหมาะสม อ่านง่าย	2.6	3.0	3.0	3.0	2.6	3.0	3.0	3.0	23.2	2.90
7. ความเหมาะสมของจำนวนตัวหนังสือแต่ละหน้า	2.4	2.8	2.8	2.8	2.6	3.0	2.4	2.6	21.4	2.68
8. รูปภาพประกอบสวยงาม และมีความสมจริง	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	24.0	3.0
9. ภาพและตัวหนังสือมีความสอดคล้องกัน	3.0	3.	2.4	3.0	3.0	2.8	3.0	2.8	23	2.88
10. ความเหมาะสมด้านพฤติกรรมของตัวละคร	3.0	3.0	3.0	3.0	2.4	3.0	3.0	3	23.4	2.93
รวม	**28.8**	**29.2**	**28.6**	**29.0**	**28.6**	**29.2**	**29.0**	**29.2**	**231.6**	**29.0**
เฉลี่ย	**2.88**	**2.92**	**2.68**	**2.90**	**2.86**	**2.92**	**2.90**	**2.92**	**23.16**	**2.90**

การวิเคราะห์คุณภาพของหนังสือนิทานเป็นรายองค์ประกอบ

องค์ประกอบของหนังสือนิทาน	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. รูปเล่มมีความเหมาะสม มีการจัดหน้าที่ดึงดูดความสนใจของเด็กปฐมวัย	3.00	0.00	มีคุณภาพดีมาก
2. วัตถุประสงค์/แก่นเรื่องชัดเจน ไม่ซับซ้อน	2.85	0.18	มีคุณภาพดีมาก
3. โครงเรื่องมีความเหมาะสมกับวัย สนุกสนานและชวนให้ติดตาม	2.85	0.15	มีคุณภาพดีมาก
4. สำนวนภาษา ประโยคและ คำที่ใช้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย	2.92	0.07	มีคุณภาพดีมาก
5. บทสนทนามีความเหมาะสมกับสถานการณ์	2.95	0.09	มีคุณภาพดีมาก
6. ขนาดของตัวหนังสือเหมาะสม อ่านง่าย	2.90	0.09	มีคุณภาพดีมาก
7. ความเหมาะสมของจำนวนตัวหนังสือแต่ละหน้า	2.68	0.15	มีคุณภาพดีมาก
8. รูปภาพประกอบสวยงาม และมีความสมจริง	3.00	0.00	มีคุณภาพดีมาก
9. ภาพและตัวหนังสือมีความสอดคล้องกัน	2.88	0.15	มีคุณภาพดีมาก
10. ความเหมาะสมด้านพฤติกรรมของตัวละคร	2.93	0.21	มีคุณภาพดีมาก
เฉลี่ยรวม	**2.90**	**0.09**	**มีคุณภาพดีมาก**

ตารางผลการประเมินคุณภาพแบบวัดความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย

ตอนที่	แบบทดสอบข้อที่	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1 การพูดคำศัพท์	1	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
	2	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
	3	+1	+1	+1	+1	+1	5	+1	ใช้ได้
	4	+1	+1	+1	+1	+1	5	+1	ใช้ได้
	5	+1	+1	+1	+1	+1	5	+1	ใช้ได้
	6	+1	+1	+1	+1	+1	5	+1	ใช้ได้
	7	+1	+1	+1	+1	+1	5	+1	ใช้ได้
	8	+1	+1	+1	+1	+1	5	+1	ใช้ได้
	9	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
	10	+1	+1	+1	+1	+1	5	+1	ใช้ได้
2 การพูดเป็นประโยค	1	+1	+1	+1	+1	+1	5	+1	ใช้ได้
	2	+1	+1	+1	+1	+1	5	+1	ใช้ได้
	3	+1	+1	+1	+1	+1	5	+1	ใช้ได้
	4	0	0	+1	+1	+1	3	0.6	ใช้ได้
	5	+1	+1	+1	+1	+1	5	+1	ใช้ได้
3 การพูดเล่าเรื่อง	1	+1	+1	+1	+1	+1	5	+1	ใช้ได้
	2	+1	+1	+1	+1	+1	5	+1	ใช้ได้
	3	+1	+1	+1	+1	+1	5	+1	ใช้ได้
	4	+1	+1	+1	+1	+1	5	+1	ใช้ได้
	5	+1	+1	+1	+1	+1	5	+1	ใช้ได้
เฉลี่ย								0.98	ใช้ได้

ผลการหาค่าอำนาจจำแนก (p) และค่าความยากง่าย (r) ของแบบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาไทยกลาง

ข้อสอบ (ข้อที่)	ค่าอำนาจจำแนก (p)	ค่าความยากง่าย (r)
1	0.40	0.20
2	0.60	0.30
3	0.40	0.40
4	0.20	0.50
5	0.60	0.50
6	0.40	0.20
7	0.20	0.30
8	0.20	0.70
9	0.60	0.30
10	1.00	0.50
11	0.80	0.40
12	0.60	0.30
13	1.00	0.50
14	0.40	0.20
15	0.60	0.30
16	0.60	0.30
17	0.60	0.30
18	0.80	0.40
19	0.80	0.40
20	0.60	0.30

ผลการหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบความสามารถด้านการพูดภาษาไทยกลาง

Reliability

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	10	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	10	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.822	20

ภาคผนวก จ

การวิเคราะห์ความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัย ชนเผ่าไทใหญ่

ตารางเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาไทยกลางของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษา (40 คะแนน)

คนที่	ก่อนการจัดกิจกรรมเล่านิทานสองภาษา				หลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานสองภาษา			
	การพูดคำศัพท์ (10)	การพูดเป็นประโยค (15)	การพูดเล่าเรื่อง (15)	รวม (40)	การพูดคำศัพท์ (10)	การพูดเป็นประโยค (15)	การพูดเล่าเรื่อง (15)	รวม (40)
1	7	9	5	21	10	15	15	40
2	3	11	4	18	8	15	15	38
3	1	9	2	12	9	15	15	39
4	3	8	0	11	5	15	11	31
5	5	6	0	11	10	15	12	37
6	1	0	0	1	2	12	6	20
7	2	9	0	11	7	15	6	31
8	2	2	4	8	8	14	5	27
9	3	2	4	9	7	14	8	27
10	6	10	7	23	10	15	15	40
11	6	12	7	25	10	15	15	40
รวม	**39**	**78**	**33**	**150**	**86**	**160**	**123**	**372**
$\bar{x}$	3.54	7.09	3.0	13.64	7.82	14.55	11.18	33.82
S.D	2.11	4.04	2.76	7.26	2.52	0.93	4.19	6.68

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสายฝน เล่าเรียนดี
วัน เดือน ปีเกิด	26 ธันวาคม 2520
สถานที่เกิด	อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	คบ. (การศึกษาพิเศษ) สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ พ.ศ. 2543
	ศษ.บ. (การประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2547
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านกุงไม้สักมิตรภาพที่ 98 อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการพิเศษ